HECHOS

Jillɨ Jesu Jɨɨbogomɨnaa Omoonɨhicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

1 Agaijɨɨbo Teofilo, itɨconɨ acaatɨnɨuhaamefa
caatɨnɨuhi Jesu jiinɨjehallɨvɨ iicaunohachuta
omoonɨuboro ɨjɨɨbeguehicaunoco.
2 Mɨɨro niquejefa ufuucujino ɨmega,
iminɨsumɨnaaco ocoovauboro Igaijafañodɨ diitoco
imino jɨɨbeguehicaubo.
3 Jaabo Jesu iguijeveunobuunatɨ diitovɨ siino
jafevehicaubo cuarentadɨ fucuva tɨcovovɨ diitoco
imino igaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo di-
itoco jɨɨbeguehicauhi Moocaani aivojɨtɨ.
4 Jerusaletɨ mefeedino. Moocaani Gaija asaa-
jinoco motoomo, diibo eneehinɨnoco amɨɨhaico
ɨjɨɨbeguehinɨbadɨ.
5 Miyaano naha Jua nɨfaihuri nitɨhicauhi.
Jaanotɨ amɨɨhai goovajino Moocaani Gaijari
minitɨcafotono, nooboro.
6 Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dillu-
umo: Mohaivojɨɨbo, ¿jaanegui jisumi Israel aivojɨco
siino dojɨcuvɨro gasesuji? noomoro.
7 Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Collɨhi mag-
aajajirahi tusumico ɨdɨɨboro Moocaani tufucuco
omoonɨjiibo gaajahi?
8 Jaanotɨ Moocaani Gaija amɨɨhaihallɨvɨ
iniitoodɨ mityaco magaayɨcɨji. Jaadɨ uutɨ
mɨjɨɨbegueji Jerusalevɨ mihicabadɨro Judea

jiinɨjevɨ, Samariavɨ, paryɨ jiinɨjejɨnibaacɨdɨ icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.
(Lc 24.49-53)

9 Jillɨ nooboro diito ɨɨfɨnɨcɨnaaca caamovɨ fu-
ucuubo aimuufaifeenedɨ niquejefaño. Jaaboco
atyɨmecuutɨmo.
10 Jaanegui imino ɨɨfɨnɨcɨumo atyɨmeuhi
miimɨsiicɨ gaifiimɨsi seseechehunofa
jɨɨcɨnɨumɨsico.
11 Jaamɨsi diitoco nuuhi: Galilea gaifiimɨ, ¿collɨhi
niquejeque mɨhɨɨfɨnɨcɨhi? Diiboro jaanɨ Jesu
jino niquejefa mɨhɨɨfɨnɨcɨnaaca ofoobo siino saaji
jiinɨjehallɨtɨ jino ofoobadɨro, noomɨsiro.

Judabuunavɨ Matiaco Boobanɨmo.

12 Jaanegui dojɨcuvɨro Jerusalejaa uumiumo
Olivohono iicagajɨtɨ fiitɨno jaguisɨfucuvɨ judiomɨ
ɨɨgonɨcɨnohachuta.
13 Jaamo ijɨɨbogomɨnaa dojɨcuvɨro tuucuumivɨ
agaseudɨ fuumo caamovɨ iicamecufaño iicahi-
cauhɨgo. Jaamofeeneri icaumo Pedro, Jacoobo,
Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Ja-
coobo Alfeo achi, Simon cananistamɨoobo, Juda
Jacoobo nahabo icamo.
14 Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaan-
ima ihiimaaqui Jesu nahabomɨ, seejɨ Maria, bu
sihidɨ saatoho gaigoomɨ icamo.
15 Jaasumi Pedro diito ciento veintedɨmofeenetɨ
ujulleeveuboro nuuhi:
16 Tañahabomɨ, Moocaani Gaija
Caatɨnɨhaamefañodɨ unuucuuno miyaavucuuhi

Davidfeenedɨ Judaditɨ ihiimaauno: Jesuco miyamɨnaa usefaño aacɨjiibo, unuuno.✡
17 Jaabo Juda mɨɨhaiobou jino dudɨcamaajefa iicauruubo.
18 Jaaboco iimitɨhallɨvɨ ajaaduuruuno nɨhɨbamɨri jiinɨjeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamotɨ iinigaɨjaagotɨ acutuubo. Jaaneri paryɨ iiba isi aifuuhi.
19 Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuuhi toono Juda nɨhɨbamɨri anaajeumañoco Alcedamatɨ momoonɨumo tɨɨjohojɨcɨcɨ eneejirunoco.
20 Jaamaño Salmohaamefaño jillɨ noono: Jaafa iija sɨcaijarucu mɨɨhaiñooba toojafa iicacuutɨqui. Jaabadɨro simañovɨ noono: Sifiirucu idudɨcamaajeque gaayɨcɨji, noonoro.
21 Jaabadɨro mofeeneri icamo saatoho gaifiimɨ Mohaivojɨɨbo Jesu mɨɨhaima iicausumi,
22 Jua diiboco initɨunotɨ niquejefa ufuunohachuta iicaumotɨ. Jaanegui cajaanɨhacho saafi diitotɨ mɨɨhaijaa iminifetequi Mohaivojɨɨbo ubuheeteunoco ijɨɨbeguequi, nooboro.
23 Jaanegui miimɨsiicɨtɨ diitotɨ coovaumo Jose Barsaba Justo onoobo, Matia icamɨsico.
24 Jaamoro diitɨsihallɨvɨ Moocaanima iimaaumo, jillɨ noomoro: Moocaani ɨɨjoho famoojeebɨɨco agaajaabo. Mɨɨhaico gaajasu, ¿naa diitɨsitɨ cajaanɨco dɨɨcɨhi
25 Judabuunavɨ iicaqui? Jaabo Juda imitɨnoco omoonɨubo inaagonovɨ fuuhi, noomoro.
26 Jaamoro suerteque agañɨɨuno Matiavɨ ɨfutuuhi. Jaabo tusumiro diito fahuseecɨ motɨhaitɨ saafi iicaumofa minifutuuhi.

✡ **1:16** Mt 22.3-10

2

Moocaani Gaija Asaano.
(Jn 7.37-39)

1 Jaanobuunatɨ Pentecostefucu agaseusumi
famooro samañovɨro igaicɨnɨuhi.
2 Jaanaa sefano guibuhubabadɨ niquejefañotɨ
guubuvusuuno ifajafañovɨ diito ɨcɨnɨuhɨgo.
3 Jaasumiro famoovahallɨvɨ niituuno
cɨɨjɨgaiguiihunobadɨ jeevano.
4 Jaamo Moocaani Gaijari paryɨ gahafuuhi.
Jaamoro sijɨɨjeri iimaaumo Moocaani Gaija ihi-
imaasubadɨ.
5 Jaasumi Jerusalevɨ icaumo judio gaifiimɨ.
Jaamo judio iijɨco imino imiyaaveguehicaumo
fahɨgova jiinɨjetɨ agaseumo
6 toonoco uguubuumoro sihidɨ miyamɨnaa
igaivuuhi. Jaamo sihidɨro eetyeuhi faaboho
iijɨneri ihiimaaunoco saafi sifi iijɨri, bu saafi sifi
iijɨri icano ihiimaaunoco uguubuumoro.
7 Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo:
8 ¿Mɨllɨ jaamo galileamɨnaa iicarumo moojɨneri
iimaamoco muguubuuhi muucuumi iijɨri
ihiimaanoco?
9 Jimañovɨ icamo Partia miyamɨnaa, Media
jiinɨjeo miyamɨnaa, Elam jiinɨjeo miyamɨnaa,
Mesopotamia jiinɨjemɨnaa, judeamɨnaa,
capadociamɨnaa, Ponto jiinɨjemɨnaa, Asia
jiinɨjemɨnaa,
10 frigiamɨnaa, panfiliamɨnaa, Egipto
jiinɨjemɨnaa, Africa cuumino Cirene janaanɨcɨ
iicacuumijemɨnaa, bu tollɨro romamɨnaa icahi,

saatoho judiomɨ, jaanotɨ saatoho judiomɨ
jɨɨbogoco agaayɨcɨcuumo.
11 Tollɨro bu icamo Creta miyamɨnaa, Arabia
miyamɨnaa icano. Jaarumo paryɨ faajɨvari
iimaanoco muguubuhi Moocaani mityatɨ
ihiimaanoco, noomoro.
12 Famooro jaaneri ajabafiituumoro sihidɨ
esamaaimoro dillucasihicauhi: ¿Mɨllɨ fɨne jino
iicano? noomoro.
13 Jaarunaa saatoho dejecuhicauhi: Jillɨ guiri-
icavomo, noomoro.

Pedro Ihiimaauno.

14 Jaanegui Pedro paryɨ fahuseecɨ motɨhaitɨ saafi
icamoma ujulleeveeboro sefano nuuhi: Judea
miyamɨnaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano
imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro.
15 Jito miyamɨnaa guiriicavotɨmo amɨɨhai
monoobadɨ mɨɨhaiñooba fucuro guiriicavotatɨhi.
16 Jino Moocaani iimaamɨnaafi Joel, jillɨ unuucu-
uno:
17 Moocaani neehi: Niinosumi paryɨ
miyamɨnaahallɨvɨ Tagaijaco niitusuji.
Moseeme ufucu jillɨ iicajinoco jɨɨbegueji.
Sɨcafe atyɨmeji Moocaani Gaija ɨɨfusunoco.
Quillahuto tɨgaji.
18 Tagaijaco niitusuji tusumi
tajeecɨvomɨnaahallɨvɨ ufucu iicajinoco
ijɨɨbeguequi.
19 Caamo niquejefaño ɨfusuji jabafiiranoco, baavɨ
jiinɨjehallɨvɨ ɨfusuji toono jɨɨbogoco, tɨɨjoho, cɨɨjɨgai,
aimuufaiguiihu icano.
20 Cuujeo nɨhɨba cɨveteji, fucuo nɨhɨba tɨɨjohobadɨ
minifeteji, Moocaani fucu ɨñɨhicufucu ɨmegavɨ.

21 Jaasumi paryɨ Moocaanico idillumo taajaji.
22 Muguubu jino onoonoco amɨɨhai Israel gaifiimɨ: Moocaani Jesu Nazareooboco miyaabotɨ ɨfusuhinɨcuhi amɨɨhai ɨmefeenevɨ jabafiirano mityanoco eetavonofeenedɨ amɨɨhaico ɨɨfusucuunoco magaajacubadɨ.
23 Jaarunofaño diiboco magaayɨcɨumoro mahacɨuhi Moocaani sɨɨcɨjetɨro unuucuubadɨ masatyuumoro magaicaauhi. Jaamoro ɨmoho bujevɨ metetecuusuhi iimitɨno gaifiimɨ useri.
24 Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivotɨ ataajasuubo. Jaamañoo diiboco guijeve gaayɨcɨutɨhi.
25 Mɨɨro aivojɨɨbo David Jesutɨ iimaaubo nuuhi:
Aivojɨɨboco uujoho fahiijɨvaro atyɨmehicauhi tahɨmefeene icaaboco. Jaabo tamiyahusenaagonovɨ icahi jineje uco maryɨbasutɨno iicaqui.
26 Jaaneri uco tajeebɨɨ imo imo minifetehi. Taajɨri imo imo iimaahi. Jaabadɨro tafi sajeebɨɨ jaguisɨji.
27 Jaabo ɨɨjoho tajeebɨɨco iguijevehicamo iicahɨ deevesujitɨhi. Dihimi jeecɨvomɨnaafi agaijɨɨbo ifiico tuucɨsusujitɨhi.
28 Uco dɨɨbeguehi fiivojaa asatyono jɨɨhaico. Jaaboro uco dihɨme ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.
29 Fañɨ, jaanegui jino amɨɨhaico foovono neehi: Moheedeebe David iguijeveubo cɨɨhojɨ jino mofeeneri icahi.
30 Jaabo David Moocaani iimaamɨnaafiu. Jaabo gaajacuuhi Moocaani diiboco miyanotɨro ufucu saafi Cristo diiyaachi mɨɨhaitɨ dihaivojɨfaño acasɨɨvejiibo unuucuunoco.

31 Jaabo sɨɨcɨjetɨro mahatyɨmecubadɨ gaajacu-
ubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaamañɔ nuubo
Cristotɨ: Tajeebɨɨco deevesujitɨhi iguijevehicamo
iicahɨgo tafiico tuucɨsusujitɨhi, nuubo.
32 Jaabo jaanɨ Jesuco Moocaani guijevefañɔtɨ
buheetesuuhi. Jaanoco paryɨ mɨɨhai magaajahi.
33 Jaaboco Moocaani agañɨɨyɨcɨuboro
imiyanaagonovɨ ficuuhi. Jaabo Caanitɨ Igaijaco
gaayɨcɨuhi Caani unuubadɨ. Jaabotɨ jino jisumi
muguubuno, mahatyɨmene icano saahi.
34 Jaabo David niquejefa eguejeutɨhi. Jaaruubo
jillɨ nuuhi:

Moocaani Mohaivojɨɨbo Cristoco nuuhi:
Tamiyanaagonovɨ casɨɨvo,
35 dimɨnaaco ditɨhaiguiino ificuunohachuta,
nooboro.
36 Jaanoco paryɨ Israel cuumimɨnaa imino mag-
aaja, jaanɨ diibo Cristoco amɨɨhai metetecuuboco
Moocaani Aivojɨɨbotɨ ificuunoco, nooboro.
37 Jillɨ onoonoco uguubuumoro ɨdaasuvuumo
ijeebɨɨfañɔ. Jaamoro dilluumo Pedroco, bu
sajɨɨbogomɨnaaco icano: Fañɨ, ¿mɨllɨ jaanegui
mihicaji? noomoro.
38 Jaanegui Pedro iimusuuhi: Moocaani
ɨmefeenevɨ amɨɨhai imitɨco mejeevesucu.
Jaamoro Aivojɨɨbo Jesucristo momofeenedɨ
minitɨsuquimaaje amɨɨhai imitɨco ibusuqui.
Jaasumiro Moocaani amɨɨhaico Igaijaco acɨji.
39 Jaano jino iimaa amɨɨhaidi, ufucu icaji
amɨɨhai seemedi icano, tollɨro bu fahɨgova
tehesino iicamedi, paryɨɨcɨno Aivojɨɨbo Moocaani
ocoovagomedi icano, nooboro.

40 Jillɨ sihidɨ nooboro Pedro diitoco fajɨɨnɨuhi:
Mataaja jino miyamɨnaa iimitɨmofañotɨ, nooboro.

Jillɨ Moocaani Iija Fiivuuhi.

41 Jaamo diibo jɨɨbogoco imiyaavuguumo
nitɨsuquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildɨmo
Cristojaagovɨ minifutuuhi.
42 Jaamoco minɨsumɨnaa ɨjɨɨbogobadɨ imino
icahicaumo. Jaamoro sahɨ igaivehicaumo
Moocaanima ihiimaamoro panco iquisicuqui.

Cristota Itɨconɨ Jillɨ Icahicauhi.

43 Jaaneri famooro jabafiitehicauhi
minɨsumɨnaa mityanehejeque omoonɨhicauneri.
44 Jaamo famooro imiyaavuguudɨmo sahɨ icahi-
cauhi. Jaamoro inehejeque ɨfocasihicauhi.
45 Inehejeque anaajemere inɨhɨbamɨco
ucuujɨvaachudɨno saje ɨfocasihicaumo.
46 Fafucuvaacɨvɨro templojafa igaivehicaumo.
Jaadɨ iijanofaño panco iquisicumoro machuhi-
caumo, sabadɨro imo imo ijeebɨɨno iicamoro.
47 Moocaanico imehicaumo. Jaamoco
miyamɨnaa gaijɨhicauhi. Jaamojaagovɨ Moocaani
gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Ɨgotɨɨboco Ɨgusuno.

1 Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamɨsi fuuhi
templojajaago ɨmohonohallɨtɨ nɨhɨba icaaberi
Moocaanima ihiimaahicausumi.
2 Jaanaa ifiivuunotɨro ɨɨgotɨɨboco asatyumoro fa-
fucuvaacɨvɨro temploja guhuga ɨmegavɨ diiboco
ficuhicaumo imomo ovosɨɨhuga iicahuga ɨmegavɨ
toojafaño ofoomoco nɨhɨbamɨco idilluqui.

3 Jaabo Pedromɨsi toojafaño ofoomɨsico
aatyɨmeuboro diitɨsico nɨhɨbamɨco dilluubo.
4 Jaaboco diitɨsi emeecɨudɨ Pedro diiboco nuuhi:
Mɨsicoro dɨhɨɨfɨnɨcɨ, nooboro.
5 Jaanegui diibo diitɨsicoro imino ɨɨfɨnɨcɨuhi:
Fɨne uco nɨhɨbamɨco acɨjimɨsi, nooboro.
6 Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nɨhɨbamɨma
chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma
iicanoco ɨco acɨji Nazareoobo Jesucristo
momofeenedɨ gañiivoobo, dɨɨgo,
7 nooboro diiboco Pedro imiyahusetɨ
agaayɨcɨuboro caamo gañiiyɨcɨuhi. Jaasumiro
irubuɨno, itɨhaiño icano diiboco imituuhi.
8 Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleeveuboro
ɨgucuubo. Jaaboro diitɨsima toojafa fuubo
casiniinamaaiboro Moocaanico imehicaubo.
9 Jaaboco famooro miyamɨnaa atyɨmeuhi
ɨgooboro Moocaanico iimehicauboco.
10 Jaaneri sihidɨ ajabafiitomoro sihidɨ
eetyehicaumo famooro diiboco agaajacuumaño
ovosɨɨhuga imomo iicahuga ɨmega acasɨɨvooboro
nɨhɨbamɨco idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovɨ.

11 Jaabo Pedromɨsico jeevesutɨɨbo diitɨsima fee-
hicauhi. Jaaneri sihidɨ miyamɨnaa eheetyeu-
moro goovano sihidɨ gahafuumo Salomon Portal-
mañovɨ.
12 Jaanoco Pedro aatyɨmeuboro miyamɨnaaco
nuuhi: Israel gaifiimɨ, ¿collɨhi mɨsico majabafi-
ihi mɨsiro jaanɨco momityari mubuheesumɨsiro
mɨhɨgusu ɨvɨbadɨ mohiimihiijɨri mihica ɨvɨbadɨ?
13 Tollɨ icatɨno diiboro Moocaani, sɨɨcɨje
moheedeebe Abraham, Isaac, Jacob icamo

imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanɨcɨ
miyaabotɨ miniiyuubo amɨɨhai magaayɨcɨumoro
amɨɨhai aivojɨtoco mahacɨuboco. Jaaboco Pilato
sinaayuujirunaa amɨɨhai mihimugutɨhi.
14 Jaabo iimitɨma iicatɨɨbo Iimiiboco
mɨjɨɨheguemere iimitɨɨbocoro gaicaaumɨnaafico
misinaayusuumoro,
15 fiivoco aacɨɨboco magaicaausuhi. Jaaruuboco
Moocaani guijevefañotɨ buheetesuhi. Jaanoco
mɨɨhai imino magaajahi.
16 Jino ɨɨgoobo Jesu momoco imiyaaveguenerі
buheeteebe amɨɨhai mahatyɨmehicacuubo
magaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco
buheesuhi jino amɨɨhai mahatyɨmebadɨ.
17 Jaarunoco fañɨ, uujoho gaajacuuhi famooro
amɨɨhai aivojɨtoma magaicaauhi esɨcɨnɨtɨmo.
18 Moocaani jillɨ sɨɨcɨje paryɨ iimaamɨnaafañodɨ
unuucuuno miyaavucuuhi Cristo ɨdaasuno iicau-
jinoco.
19 Jaanegui amɨɨhai imitɨco mejeevesucu.
Jaamoro Moocaanijaagovɨ masaa amɨɨhai imitɨ
ibuuqui. Jaadɨ Aivojɨɨbo amɨɨhaidi galluji
buheefucuco
20 Jesuco agalluunofeenedɨ sahiijɨtɨro amɨɨhaidi
Cristo unuucuuboco.
21 Jaarunaa Jesucristo gueenene niquejefaño
icajiibo Moocaani paryɨ fanoovaco iimibachuno-
hachuta ihiimaamɨnaa sɨɨcɨje iicaumofeenedɨ un-
uucuubadɨ.
22 Mɨɨro Moise nuuhi: Aivojɨɨbo Moocaani gal-
luuji ihiimaamɨnaafiico uubadɨ iicaabotɨ amɨɨhai
nahabomɨfañotɨ. Jaabo Moocaani agalluujiibo
amɨɨhaico paryɨ onoonoco muguubu.

23 Jaaboco uguubutɨdɨmoco Israel cuumitɨ
udugaacumoro paryɨ finɨsuji, nooboro.
24 Mɨɨro famooro Moocaani iimaamɨnaa Samuel
iicaunotɨ jisumivɨ iicamo paryɨ jillɨ iicajinoco
jɨɨbuguuhi.
25 Amɨɨhai jaamo Moocaani iimaamɨnaa
iyaachimɨhai mihicamo. Jaamañɔ mootadi Abra-
hamco Moocaani unuunofañɔ amɨɨhai mihicahi.
Mɨɨro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham,
paryɨ jiinɨjemɨnaa diiyaachimɨhaifeenedɨ imino
icaji, nooboro.
26 Mɨɨro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheete-
suuboro itɨconɨ amɨɨhaijaa galluubo amɨɨhaico
imino imoonɨqui. Jaamo amɨɨhai, amɨɨhai imitɨco
mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromɨsico Cɨvojaanɨmo.

1 Pedromɨsi jillɨ miyamɨnaaco
jɨɨbeguehicaunaacaro saaumo sacerdotemɨ tem-
ploja toomomɨnaafi aivojɨɨboma, saduceomɨma
icano.
2 Jaamoro sihidɨ sɨfiiratuumo Pedro, Jua icamɨsi
miyamɨnaaco: Jesu ubuheeteunotɨ ufucu siino
mubuheetejinoco magaajacuuhi, noomɨsiro
ɨjɨɨbeguehicaunotɨ.
3 Jaamoro diitɨsico agaayɨcɨumoro cɨvojafa ficu-
umo seseevedɨ iinusuqui mihiijɨcuuneguiiha.
4 Jaamɨsico uguubuumotɨ sihidɨ saatoho
miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano
gaifiimɨcoro ihoovo fɨne cinco mildɨmo ɨfutuuhi.
5 Jaano sifucu Jerusalevɨ igaivuumo judiomɨ
aivojɨto, iquillahuto, caatɨnɨmɨnaa icamo.

6 Jaamoma bu tollɨro icaubo Anas sacerdotemɨ
aivojɨɨbo, tollɨro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo,
bu paryɨ saatoho diibo yoto icano.
7 Jaamoro Pedromɨsico ucuuhuvaumoro
ifeenevɨ ificuumoro diitɨsico dilluumo: ¿Mɨɨjoho
iijɨtɨ, mɨɨjoho momofeenedɨ icano jillɨ amɨɨsi
momoonɨhi? noomoro.
8 Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebɨɨfaño
iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumimɨnaa aivojɨto,
quillahuto icamo
9 ɨɨgotɨɨboco fɨne mubuheesuhinɨnoco mɨsico
midilluhi diibo ubuheehinɨnoco magaajaqui.
10 Jaanoco amɨɨhai ɨmefeenevɨ mɨjɨɨbegueji
paryɨ Israel miyamɨnaa igaajaqui. Mɨɨro
jaanɨ amɨɨhaifeeneri ujulleecɨnɨɨbo buheeteuhi
Cristo Jesu Nazareoobo momofeenedɨ amɨɨhai
metetecuuboco Moocaani guijevefañotɨ
ubuheetesuubofeenedɨ.
11 Jaabo diibo Jesu guiisibaco amɨɨhai iijano ee-
tavomɨnaa mɨtɨhɨsumoro magañɨɨubo aivo iimi-
mañovɨ iminifutucuubo.
12 Jaamaño sififeenedɨ taaja chahahi; nique-
jeguiinovɨ simomo miyamɨnaafeenevɨ chahahi to-
momofeenedɨ mataajajimomo, noomɨsiro.
13 Jaamɨsi igototɨmɨsi Moocaanitɨ ihiimaaunoco
uguubuumoro, bu aamenefaño icautɨrumɨsi sihidɨ
agaajaunoco iicaneri aivojɨto eheetyeumoro gaa-
jauhi Jesuma iicaunoco.
14 Jaanomaryo ɨɨgotɨɨboco ubuheesuubo
diitɨsifeeneri julleecɨnɨuhi. Jaamaño mɨllɨ
nuutɨmo.
15 Jaamoro Pedromɨsico ifeenetɨ galluumo diitɨsi
ofoonobuuna iinoro toonotɨ iimaacasiqui.

16 Jaamoro noocasihicaumo: ¿Mɨllɨ jaamɨsico
momoonɨji? Famooro Jerusale miyamɨnaa gaa-
jacuhi sihidɨ ejeevano mityaco diitɨsi omoonɨnoco.
Jaanoco ¿mɨllɨ bu mutuunamaaijirahi?
17 Jaarunofaño paryɨ miyamɨnaafaño
tobogo ɨfetedino masɨɨ diitɨsico mɨhɨɨbaqui.
Jisumitɨro diibo Jesu momofañodɨ miyamɨnaaco
mɨjɨɨbeguedino. Musuufenɨtɨhachiijɨ amɨɨsico
momoonɨji, noomoro, noocasiumo.
18 Jaamoro diitɨsico ocoovaumoro nuumo:
Jisumitɨro saatohobaco mɨjɨɨbugucudino
miyamɨnaaco diibo Jesu momofañodɨ, noomoro.
19 Jaarunaa Pedromɨsi diitoco iimusuuhi:
Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa
imijiruno miyamɨnaa iijɨco: Jii, monoomoro,
Moocaani iijɨco magañɨɨno?
20 ¿Mɨllɨ bu jɨɨbogotɨmɨsi mihicajirahi
mahatyɨmeumɨsiro muguubuunoco? noomɨsiro.
21 Jaanegui aivojɨto diitɨsico sihidɨ ɨhɨɨbaumoro
tɨcovono suufenɨuhi mɨllɨtɨ bu diitɨsico
moonɨjirumo paryɨ miyamɨnaa Moocaanico
imehicauhi diitɨsi omoonɨhicaunotɨ.
22 Jaabo diitɨsi ubuheesuubo ficabano icauhi
miimɨsiicɨ tɨcovovɨ.

Miyaavogomɨnaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

23 Pedromɨsico isinaayuumɨsi fuuhi
inahabonɨmɨnaajaago. Jaamɨsiro diitoco
jɨɨbuguumɨsi sacerdotemɨ aivojɨto, quillahuto
icamo diitɨsico unuunoco.
24 Jaanoco uguubuumoro sabadɨro famooro
Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojɨɨbo,
ɨɨjoho paryɨ niquejeque, jiinɨjeque, muuaico icano
fanooco ifiivusuubo.

25 Ɨɨjoho Digaijafeenedɨ mootadi di-
jeecɨvomɨnaafi Davidfeenedɨ nuuhi:
¿Collɨhi cuumimɨnaa Moocaanijaa cajuruuvehi?
¿Jaamoro miyamɨnaa sɨcamañooco
esamaaihi?
26 Jiinɨjemɨnaa aivojɨto gañiivehi, bu cuumimɨnaa
aivojɨto sahɨ igaivehi Moocaanihallɨvɨ, bu Cristo-
hallɨvɨ icano, nuubo David.
27 Jaano miyaano. Mɨiro Herode,* Poncio Pilato
icamɨsi jiicuumivɨ igaivuuhi siicuumijeotoma,
israelmɨma icano iimiibo daachi Jesuco ɨɨjoho
Moocaani ijeevadɨ ificuubohallɨvɨ.
28 Jaamo tollɨ moonɨumo ɨɨjoho Moocaani
edeesamaaiuboro: Jillɨ icajiibo, nooboro
unuucuubadɨ diiboco moonɨumo.
29 Jaaneguiiha ɨɨjoho Moocaani idiicaabo, jino
dijeecɨvomɨnaaco omoonɨgonoco meecɨ. Jaaboro
mɨɨhaico daamusu igototɨmo diijɨco miyamɨnaaco
mɨjɨɨbeguequi, bu
30 jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco
mubuheesuqui, bu ɨɨfusuco ajabafiiranehejeque
momoonɨqui iimiibo daachi Jesu momofeenedɨ,
noomoro.
31 Jillɨ iimaaumoro llɨɨvɨmaacaro tomaño diito
iigaicɨnɨumaño sefano maryɨbauhi. Jaasumiro
paryɨ famoojeebɨɨfañoro Moocaani Gaija gahafu-
uhi. Jaamoro nucufeguetɨmo Moocaani jɨɨbogoco
jɨɨbeguehicaumo.

Itɨconɨ Jillɨ Cristota Icauhi.

32 Jaasumi sihidɨ Cristoco imiyaavuguumo
jeebɨino sabadɨro icahicauhi, bu sabadɨro

---

* **4:27** Herode Antipa onoobo. Meecɨ Mc 6.14; Lc 3.1; 23 6.

ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicau.
33 Jaanaa minɨsumɨnaa sihidɨ Moocaani mit-yari Jesu ubuheeteunoco jɨɨbeguehicauhi. Jaamo Moocaani imihuseri jinejetɨ cuujɨvaachutɨmo ic-ahicauhi.
34 Diitofeene siinotɨ ucuujɨvaachuboba chahahicauhi. Iijanoma ijiinɨjenema iicadɨmo anaajemere nɨhɨbamɨco ɨsɨvamoro minɨsumɨnaaco acɨvahicauhi.
35 Jaanoco ɨfocasihicaumo ucuujɨvaachudɨneheje.
36 Jaanaaca bu Jose icaruuboco minɨsumɨnaa Bernabetɨ omomonɨubo jacusumɨnaafi eneejiruno Levitamɨnaafi Chipre onoochugaivɨ ifiivuubo.
37 Jaabo ijiinɨjeque anaajeuno nɨhɨbamɨco ɨsɨvauboro minɨsumɨnaaco acɨvauhi.

5

Ananiamɨsi Imitɨ.
1 Jaanaa saafi Anania onoobo, Safira onoogo mogaima ijiinɨjeque anaajeumɨsiro
2 samañooco ɨɨcɨumɨsiro samañoonoco minɨsumɨnaajaago satyuuhi fanooro iicahɨvɨbadɨ. Jaanoco mogai gaajauhi.
3 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collɨhi Satanas dijeebɨɨfaño jɨcafetehi Moocaani Gaijaco ibañɨsuqui? ¿Jaaboro diijiinɨjeque anaajene nɨhɨbamɨco samañoonoco dɨɨcɨqui?
4 ¿Nacu diije jiinɨje icahinɨtɨhi? Bu jaajeque anaajecuuno, diino inɨhɨbamɨ. ¿Collɨhi dijeebɨɨfaño deesamaaihi tollɨ omoonɨnoco? Miyamɨnaaco bañɨsutɨhi. Moocaanico bañɨsuhi, nooboro.

5 Unuunoco Anania uguubuuboro baavɨ aacutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryɨ miyamɨnaa agaajaumoro sihidɨ iguiumo.
6 Jaaboco sɨcafe iminɨumoro satyuuhi icɨɨqui.
7 Jaanobuunatɨ minoocɨ, sano ɨdɨɨno nɨhɨba oovobuunatɨ mogai fuuhi aijɨ tollɨ iicaunoco gaajatɨgo.
8 Jaagoco Pedro nuuhi: Uco dɨɨbogo, ¿naa miya tonoodɨneri amɨɨsi jiinɨjeque manaajehinɨhi? nooboro.
Jaanegui diigo: Jɨɨhɨ, tonoodɨneri, nuuhi.
9 Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collɨhi sabadɨro mihicamɨsiro Moocaani Gaijaco mɨnɨsujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque ɨɨcɨɨjeme. Jaamo tollɨro ɨco cɨɨteji, nooboro.
10 Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguiino. Jaamo sɨcafe faño agaseumo atyɨmeuhi diigo chuumucuugoco. Jaagoco asatyumoro itaje cojɨvɨ cɨɨjeumo.
11 Jaanoco Moocaani iijamɨnaa, bu sihidɨ miyamɨnaa icano agaajaumoro sihidɨ iguiumo.

Mityaco Omoonɨno.

12 Jaamo minɨsumɨnaafeenedɨ sihidɨ ejeevano ɨɨfusu ajabafiirano moonɨcafetehicauhi miyamɨnaafeenevɨ. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomañovɨ.
13 Jaarunaa saatohoba minɨsumɨnaavɨ fiitɨvehicautɨhi. Jaarumo famooro miyamɨnaa diitoco gaijɨhicauhi.
14 Jaamo sihidɨ miyamɨnaa Moocaanico miyaaveguehicauhi gaifiimɨ, gaigoomɨ icano.

15 Jaamoro iguihuvamehejeque jɨihaiñojɨninovɨ ficuhicaumo cɨgaiijenefañoo, sɨucɨnɨtajefañoo icano Pedro tomañodɨ afatyoobo ɨjɨ ihallɨdɨ afatyeneri ibuheequi.
16 Jaabadɨro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimɨvatomehejeque icano ɨsɨvaumo. Jaamoco paryɨ buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemɨ Aivojɨto Jɨihevehi.

17 Jaanoma iicamo sacerdotemɨ aivojɨiboma saduceomɨoto iicamo diitoco sihidɨ jɨiheveuhi.
18 Jaamoro minɨsumɨnaaco agaayɨcɨumoro cɨvojafañoo ficuumo.
19 Jaarumoco Moocaani toomomɨnaafi fucu iguhuganoco afaayɨuboro diitoco iinusuuhi.
20 Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafañoo mujulleevetemere miyamɨnaaco mɨjɨibogo Cristo fiivoco aacɨnoco, nooboro.
21 Jaanegui seseevedɨ fucuro templojafañoo ufuumoro miyamɨnaaco jɨibeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemɨ aivojɨibo diiboma iicaumoma, igaiyɨicɨumo fagomɨnaaco, paryɨ Israel cuumimɨnaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jɨibogomɨnaaco cuuhuvaumo cɨvojafañotɨ isɨvaqui.
22 Jaanegui sisɨmɨnaa ufuurumo sɨcaijaco emeecɨjeumoro ijɨibogoma saauhi.
23 Cɨvoja cuhufono fabaacɨnɨjaco memeecɨjehi ɨmegari paryɨ itoomomɨnaa icarahi icano. Jaadɨ mafaayɨcɨmoro fañoco memeecɨrumo mɨihaiñoobaco mahatyɨmetɨhi, noomoro.

24 Jaanoco sacerdotemɨ aivojɨɨbo, temploja
toomomɨnaa aivojɨɨbo, paryɨɨcɨno sacerdotemɨ
icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro
noocasiumo: ¿Mɨhachuta fɨne jino jillɨ feeji?
noomoro.
25 Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi:
Amɨɨhai cɨvojafaño mificuhinɨmo Moocaani ii-
jafaño icahi miyamɨnaaco jɨɨbogomo, nooboro.
26 Jaanegui toomomɨnaa aivojɨɨbo isisɨmɨnaama
ufuuboro diitoco sɨvauhi, mɨllɨ moonɨtɨɨbo,
miyamɨnaaco iiguimoro diitohallɨtɨ guiisiri
diitoco ahaamɨujiruneguiiha.
27 Jaamoco ɨsɨvaumoro gasesuumo fagomɨnaa
ɨmefeenevɨ. Jaanoco sacerdotemɨ aivojɨɨbo nuuhi:
28 Amɨɨhaico du aivo imino mafaguuhi
tomomotɨ mɨjɨɨbeguedino, noomoro. Jaano
icanaaca aivo magahafusucuuhi paryɨ
Jerusale cuumico amɨɨhai jɨɨbegueri. Jaamoro
mohallɨvɨ majavucarujirahi diibo Jesu tɨɨjohoco
agañɨɨumoro agaicaaunoco, nooboro.
29 Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Mɨllɨ
bu Moocaani iijɨco magañɨɨmoro miyamɨnaa
iijɨco: Jii, meneejirahi? noomoro.
30 Mɨɨro mootadi imiyaavuguubo Moocaani
buheetesuuhi Jesuco amɨɨhai magaicaaumoro
ɨmohobujevɨ metetecuuboco.
31 Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovɨ
ficuuhi Aivojɨɨbotɨ Taajasumɨnaafitɨ Israel
cuumimɨnaa diibofeenedɨ iimitɨco ijeevesuqui.
Jaabo diito imitɨco ibuusuqui.
32 Jaano gaajamɨnaa mɨɨhai tollɨro Moocaani
Gaija gaajamɨnaafi. Jaaboco Moocaani acɨhi dii-
boco imiyaavogomoco.

33 Unuunoco fagomɨnaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidɨ diitojaa sɨfiiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo.

34 Jaarunaa diito aivojɨtofeene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onoobo Moise tajɨɨba jɨɨbogomɨnaa aivojɨɨbo paryɨ miyamɨnaa agaijɨhicaubo. Jaabo diitofeenetɨ ujulleeveuboro iminɨsumɨnaaco diitofeenetɨ buhɨgovɨ galluubo jihachutagayɨ.

35 Jaaboro ihaivojɨtoco nuubo: Israel gaifiimɨ, mehesɨcɨnɨ jito gaifiimɨco momoonɨjinoco.

36 Eneecau bu mehesafoto amɨɨhai, mɨɨro safoono Teuda onoobo agañiivuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidɨ jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodɨmova. Jaarumo paryɨ finɨuhi diiboco agaicaaunobuunatɨ imiyamɨnaa paryɨ gavaranamaaiuhi.

37 Jaanobuunatɨ miyamɨnaa momonoco acaatɨnɨusumi bu gañiivuubo Juda galileaoobo. Jaaboma sihidɨ minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunatɨ tollɨro diibo dojɨcutɨ efeehicaumo gavaranamaaiuhi.

38 Jaanegui amɨɨhaico neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro mɨllɨ momoonɨdino. Jino miyamɨnaa iijɨcoro omoonɨno iicahachiijɨ finɨjino.

39 Jaanotɨ Moocaani iijɨ iicahachiijɨ amɨɨhai mifinɨsujitɨhi. Mehesɨcɨnɨ, Moocaanimaryo momoonɨcasidino, nooboro.

40 Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minɨsumɨnaaco ucuuhuvaumoro jillɨ diitoco aamɨuhi. Jaamoro siino Jesu momofeenedɨ mɨjɨɨbeguedino, noomoro diitoco suufenɨuhi.

41 Jaamo minɨsumɨnaa aivojɨtofeenetɨ imo imo
iinuuhi Moocaani diitoco agaijɨɨboro imitɨno cov-
amomovaumo Cristo momohallɨtɨ.
42 Jaamoro fafucuvaacɨvɨro suufenɨtɨmo
jɨɨbogomoro iimaahicaumo Jesucristotɨ Moocaani
iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomɨtɨ Ficuumo.
(1 Ti 3.8-13)

1 Jaasumi imiyaavogomo sihidɨ guiraatomoro
feehicauhi. Jaamotɨ saatoho griegomɨ iijɨri ihi-
imaamo judiomɨ iijɨri iimaamoditɨ ɨsɨfiiratuumoro
noocasiuhi: Mofibaijɨtoco imino moonɨhicatɨmo
amachusumi, noomoro.
2 Jaanegui motɨhaitɨ miimɨsiicɨ ɨdɨɨmo
minɨsumɨnaa iicaumo, paryɨ miyaavogomɨnaaco
iigaiyɨɨcɨumoro nuuhi: Imijitɨruno mɨɨhai
Moocaani iijɨco mɨjɨɨbogonoco mejeevesumoro
machutaaco mahacɨno.
3 Jaaneguiiha fañɨ, amɨɨhaifeenetɨ iimihusemetɨ
mɨhɨcɨ sahuse juugahusetɨ miimɨsiicɨ ɨdɨɨno
Moocaani Gaija ijeebɨɨfaño agahafɨcɨnɨmotɨ.
Jaamoro toonofa mificu ijeecɨvequi.
4 Jaanotɨ mɨɨhai Moocaanima iimaamoro
mɨjɨɨbegueji Moocaani iijɨco, noomoro.
5 Jaanoco paryɨ iimuguumoro ɨcɨumo Esteba
onooboco ijeebɨɨfaño miyaavogo, Moocaani Gaija
icano agahafɨcɨnɨɨboco, bu Felipeque, Procoroco,
Nicanoroco, Tiomooco, Parmenaco, Nicolo antio-
quiaobo, judiomɨ iijɨco agaayɨcɨuboco icano.

6 Jaamoco sɨvaumo minɨsumɨnaajaago. Jaamo-
hallɨvɨ ihuseneque ificuumoro Moocaanima
iimaaumo.
7 Jaanaa Moocaani iijɨ janaanɨcɨvɨro jusinoro
feehicauhi. Jaaneri Jerusalevɨ sihidɨ guiraatehi-
caumo miyaavogomɨnaa tollɨro sihidɨ judiomɨtɨ
sacerdotemɨ Cristoco gaayɨcɨhicauhi.

Esteba Onooboco Cɨvojanɨmo.

8 Estebafaño sihidɨ Moocaani mitya icahicauhi
sihidɨ imiyaavogomaño Moocaani noojɨri sihidɨ
mityanoco miyamɨnaafeenevɨ moonɨhicaubo.
9 Jaanaa sinagogaja momo Taajamɨnaaja
onooja. Taajaoto cirenemɨnaa, bu alejan-
driamɨnaa, Cilicia jiinɨjemɨnaa, Asia jiinɨjemɨnaa
icamo tɨcovauhi Estebama ejenaaucasiumo.
10 Jaarumo diibovɨ ɨfetehicautɨhi Moocaani
Gaija diiboco sihidɨ gaajaco aacɨneri
ihiimaahicaumaño.
11 Jaanoma iicamo iimitɨmoco tajɨɨbaumo
ibañɨqui: Mɨɨhai muguubuuhi Moisetɨ, Moocaanitɨ
icano imitɨno ihiimaaboco, noomoro ineequi.
12 Jillɨtɨ Estebahallɨvɨ miyamɨnaaco
sɨfiiratusumo quillahutoco, caatɨnɨmɨnaaco icano.
Jaamoro asaaumoro diiboco agaayɨcɨumoro
satyuumo fagomɨnaa ɨmega.
13 Jaamoro diibohallɨvɨ saatohoco ficuuhi
sɨcamañooco ibañɨqui: Jaanɨ aivo suufenɨhicatɨhi
Moocaani iija templojatɨ, Moise tajɨɨbatɨ icano
iminootɨno ihiimaabo.
14 Jaabadɨrova diibo Jesu Nazareoobo toojaco
ifinɨsuuboro mɨɨhaico Moise atajɨɨbauno mojeeva-
maajequeva buunanɨjiibo onoonoco muguubuhi,
noomoro.

15 Jaanegui paryɨ fagomɨnaa Estebaco
emeecɨumo atyɨmeuhi ihɨmeque Moocaani
toomomɨnaafi ɨmebadɨ jeevahɨmeque.

7

Esteba Onoobo Fagomɨnaa Ɨmefeene Iimaahi.

1 Jaanegui sacerdotemɨ aivojɨɨbo Estebaco dil-
luuhi: ¿Naava miyaano paryɨ jino diito onoono?
nooboro.
2 Jaanegui diibo iimusuuhi: Amɨɨhai agaijɨno na-
habomɨ, bu amɨɨhai caanimɨhai icamo, uco mugu-
ubu. Mɨɨro Moocaani ihaivojɨma buhugaavu-
uhi Mootadi Abrahamvɨ Mesopotamia jiinɨjeri
iicausumi Haran jiinɨjevɨ fuutɨbaacaro.
3 Jaabo diiboco nuuhi: Diijiinɨjeque deevesu
paryɨ diyotoma. Jaaboro difo ɨco uujoho
ɨjɨɨbeguejino jiinɨjejaagovɨ, nooboro.
4 Jaaneguiiha Abraham fuuhi Caldea jiinɨjetɨ.
Jaaboro icatuubo Haran jiinɨjevɨ jahɨ caani chu-
umuuhi. Jaadɨ Moocaani Abrahamco sɨvauhi jino
jiinɨjevɨ jino amɨɨhai jisu mihicajevɨ.
5 Jaaruuboco jinejebatɨ acɨutɨɨbo jiinɨjebaco
itɨhaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco
acɨguuhi iguijevenebuuna diseemedi iicaqui,
nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham
iseemenebama chahaunaaca
6 Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimɨhai
sita jiinɨjehallɨvɨ icaji sitafeenevɨ. Jaamoco
jɨjuvusujimo. Jaamoro imitɨno moonɨjimo cuatro
cientodɨ ficabava tɨcovovɨ, nooboro.
7 Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru
jiinɨjemɨnaaco uujoho moonɨji diitoco ɨjɨjuvusu

jiinɨjeque. Jaadɨ tahɨgotɨ asaamoro uco jeecɨvejimo jimañovɨ, nooboro.
8 Moocaani iijɨco acɨuhi Abrahamco iimeeheque iquitɨcɨqui Moocaani unuubadɨ. Jaaneguiiha Abraham Isaaco eseemevausumi iimeeheque quitɨcɨubo juugahusetɨ mifucucɨ, safucu icanotɨ. Jaabadɨro bu Isaac moonɨuhi Jacobco eseemevausumi. Jaabadɨro Jacob moonɨuhi iseemeque Israel cuumiva motɨhaitɨ miicuumicɨdɨmo iicajimo caanimɨhaico.

9 Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jɨɨheveuhi. Jaamoro sitaaco naa-jeumo. Jaaboco Egipto jiinɨjevɨ satyuumo. Jaaru-uboma Moocaani icauhi.
10 Jaaboro diiboco ihɨdaasutɨ ataajasuuboro si-hidɨ diiboco gaajatɨ acɨuhi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojɨɨbo diiboco sihidɨ agaijɨuboro Egipto aivojɨɨbotɨ ficuuhi, tollɨro bu iija aivojɨɨbotɨ ficuuhi icano.

11 Jaanobuunatɨ paryɨ ajeba icauhi Egipto jiinɨjevɨ, Canaan jiinɨjevɨ icano. Jaaneri moheedetemɨhai ɨdaasuno machutabama chahauhi.
12 Jaanaa Jacob guubuuhi Egiptovɨ machutaaco ucuuhunɨuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahɨ galluubo moheedetemɨhai iicaumoco jillɨtɨ fuumo tahɨgo aivo itɨconɨ.
13 Jaanohallɨvɨ ufuumovɨ Jose inahabomɨvɨ ihɨmeque imino jafenɨuhi. Jaanotɨ jari Egipto aivojɨɨbo gaajauhi Jose yotoco.
14 Jaanobuunatɨ Jose caanico cuuhuvauhi paryɨ famooro iyotoma setenta y cincodɨmoma.

15 Jillɨtɨ Jacob icatuuhi Egipto jiinɨjevɨ jahɨgo guijeveubo. Jahɨ tollɨro moheedete paryɨ guijeveuhi.
16 Jaamo bacɨnoco buunatɨ asatyumoro cɨɨtuumo Siquem onoomañovɨ Abraham Hamor seemetɨ nɨhɨbamɨri anaajeucɨɨhojɨfaño.

17 Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifiitɨvucuudɨ Egiptovɨ Israel cuumi sihidɨro ifiivuumo guiraatucuuhi.
18 Jaasumi Egiptovɨ bohaivojɨɨbo icauhi Joseque agaajautɨɨbo.
19 Jaabo muucuumiotoco abañɨuboro ɨdaasuno moonɨuhi moheedeteque atajɨɨbaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifiivomo iguijevequi, nooboro.
20 Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovosɨɨuhi. Jaaboco caanimɨ jaahe tuumuuhi minɨhɨbacɨ, sanɨhɨba icanohachuta.
21 Jaasumi ejeevesuuboco Egipto aivojɨɨbo aicɨgai aatyɨmeugoro ɨɨcɨuboco fiivusuuhi iseemenebadɨ.
22 Jaamaño Moiseque egiptomɨnaa paryɨ agaajanoco jɨɨbuguumo. Jaamaño mityano ihiimaaboro icahicaubo.

23 Jaabo cuarentadɨ ficabava iicacuudɨ imogooboro fuubo iyoto israelmɨnaaco emeecɨtoobo.
24 Jahɨ jaabo atyɨmeuhi saafi egiptomɨnaafi Israel cuumiooboco ɨdaasuno omoonɨunoco. Jaabohallɨtɨ Moise ijaadaco ihɨcɨqui diiboco gaicaauhi.
25 Jaabo esamaaihicauhi: Tayoto israelmɨnaa fɨne gaajacuumo uujohofeenedɨ Moocaani diitoco ataajasujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajacɨutɨhi.

26 Jaano seseevedɨ Moise atyɨmeuhi samɨsi Israel
cuumiotɨsi omoonɨcasiunoco. Jaamɨsico faguubo:
¿Collɨhi jaamɨsi samɨsiro mahamocasihi musu-
ufenɨcasi? nooboro.
27 Jaanegui inahaboco ahaamɨubo Moiseque
ichimucaruuboro nuuhi: ¿Mɨɨjoho ɨco mohallɨvɨ
aivojɨɨbotɨ, fagomɨnaafitɨ icano ficuuhi?
28 ¿Nacu uco gaicaaujirahi iijɨ egipcioco
agaicaauhinɨbadɨ? nooboro.
29 Jillɨ diiboco onoonoco uguubuuboro Moise
gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jiinɨjevɨ. Jahɨ mis-
eecɨco gaifiimɨsico seemevaubo siicuumifeenevɨ.
30 Jaabovɨ cuarentadɨ ficabavabuunatɨ
sɨcaihɨgovɨ Sinai gajɨ fiitɨno Moocaani
toomomɨnaafi jafeveuhi cɨɨjɨgaiguiihu
ɨmohogayɨhallɨdɨ jɨganofeenedɨ.
31 Jaanoco aatyɨmeuboro Moise jabafiituuhi.
Jaaboro faño imino ihatyɨmequi ifiitɨvuubo gu-
ubuuhi Moocaani icooco:
32 Uujoho Moocaani, dihedeete Abraham, Isaac,
Jacob icamo uco ejeecɨvuubo onoonoco. Jaaneri
Moise sihidɨ veveveve igutuuboro meecɨutɨhi.
33 Jaaboco Moocaani nuuhi: Ditɨhaipaajeque
dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño imino
jiinɨje.
34 Uujoho atyɨmecuuhi taacuumimɨnaa
ɨdaasuno Egiptovɨ iicanoco ɨdaasuno acanɨfonoco
guubuucuuhi. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui.
Jaanegui difo ɨco Egiptovɨ galluuhi, nooboro.
35 Moiseque diito ɨtɨhɨsuumoro: ¿Mɨɨjoho
ɨco aivojɨɨbotɨ, fagomɨnaafitɨ icano mohallɨvɨ
ficuuhi? unuuboco Moocaani galluuhi aivojɨɨbotɨ,
taajasumɨnaafitɨ, Moocaani toomomɨnaafi

ɨmohogayɨhallɨdɨ cɨɨjɨgaiguiihu jɨganoco aatyɨmeunofeenedɨ.
36 Jaabo Moise Egiptotɨ moheedeteque iinusuuhi sihidɨ ejeevano mityaco Egipto jiinɨjevɨ Tɨfai Muuaifeenevɨ omoonɨuboro. Tollɨro sɨcaihɨgofeenevɨ cuarentadɨ ficabava tɨcovovɨ moonɨubo.
37 Jaabo diiboro Moise israelmɨco nuuhi: Moocaani galluuji amɨɨhaidi iimaamɨnaafico amɨɨhai nahabomɨfeenetɨ uco iicabadɨ. Jaaboco: Jii, meneeji, nooboro.
38 Jaabo Moise sɨcaihɨgofeenevɨ igaiyɨɨcɨumofeeneri iicaubo. Sinai gajɨvɨ Moocaani toomomɨnaafi diiboma ihiimaaubo moheedetefeeneri iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco mɨɨhaidi agaayɨcɨubo.
39 Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootɨmo Moocaanico imuguutɨmo. Jaamoro ijeebɨɨnofañodɨ imuguumo Egiptovɨ dojɨcuvɨro uuminoco.
40 Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi mɨɨhaidi diosmɨco edeetavonoco mohɨmega isɨɨguequi. Magaajatɨhi mɨllɨhacho Moise mɨɨhaico Egipto jiinɨjetɨ ɨsɨvahinɨɨbo icahi,
41 noomoro oroco ɨɨcɨumoro niivɨgai seemenetɨ eheetavuumoro asimɨco gaisiraicɨumo ihɨjɨnɨta jeecɨvotɨ. Jaamoro diibohallɨvɨ imo imo icaumo ihuse eetavotahallɨvɨ.
42 Jaanoma iicaubo Moocaani diitotɨ buhɨgovɨ minifutuuhi. Jaaboro diitoco niquejeo meecɨrɨcoro jeecɨvusuubo. Jillɨ Moocaani iimaamɨnaa aamefaño noocɨnɨno:
¿Nacu amɨɨhai Israel miyamɨnaa uco mejeecɨvequi asimɨco magaisiraicɨuhi cuarentadɨ

ficabava tɨcovovɨ sɨcaihɨgovɨ?
43 Tollɨ icatɨno. Jillɨ Moloc onooboco dios noomoro,
magaayɨcɨuhi. Tollɨro Refan onoobo meecɨrɨgaico
magaayɨcɨuhi amɨɨhairyo mɨhɨjɨnɨnehejeque
mejeecɨvehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho
amɨɨhaico amɨɨhai jiinɨjetɨ sihɨ tehesino gañɨɨji
Babilonia janaanɨcɨvɨ, nooboro.
44 Mɨɨro moheedete Egipto jiinɨjetɨ agaaumo
Moocaani unuuneguiiha ijiinɨjejaagovɨ
ɨmevaurumo sɨcaisituvɨro icahicaumo ɨɨgomoro.*
Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo toojafaño
tajɨɨba guiisiba bujeque ificuhicauja. Jaaja
eetavocɨnɨuhi Moocaani Moiseque ɨɨfusuuboro:
Jillɨ jei deetavo, unuubadɨ.
45 Jaajaco moheedete gaayɨcɨuhi. Jaamoro
Josuema ufuusumi satyuumo sita jiinɨjeneque
udumɨtɨɨcɨtuusumi juvivuumo. Moocaani diito
ɨmegatɨ agaasuumo jiinɨjeque. Jillɨ iicaunaa David
fiivuuhi.
46 Jaabo David Moocaani ɨmefeenevɨ imihusene
icauhi. Jaabo eedeebe Jacob Moocaanico
miyaavuguuhi. Jaaneguiiha David Moocaani
iijaco eetavuujiruubo Moocaani toojafaño iicaqui.
47 Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco.
48 Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo
miyamɨnaa userio eetavotajafaño icatɨhi.
Ihiimaamɨnaafi unuubadɨ:
49 Niqueje tagɨcɨnɨta jiinɨje tatyɨhai jaguisɨsuta.
¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo
Moocaani. ¿Nacu comañovɨ uujoho jaguisɨji?

---

* **7:44** Toono jɨɨbogogayɨ Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovɨ ficuuhi imino igaajaqui.

50 ¿Nacu uujoho tahuseri paryɨ fanoovaco eetave-
hinɨtɨhi? nooboro.
51 Jaano icanaaca amɨɨhai aivo jihovoto, amɨɨhai
Moocaanico agaajatɨmobadɨ, cuhufono aivo
amɨɨhai jeebɨɨ, amɨɨhai nohojɨno, amɨɨhai aivo
Moocaani Gaijaco mejenaauhicahi. Amɨɨhai
caanimɨhai iicaubadɨro amɨɨhai momoonɨhicahi.
52 ¿Cojɨɨbogomɨnaafico nacu amɨɨhai edeete
ɨdaasuno moonɨutɨhi? Diito gaisiraicɨuhi sɨɨcɨjetɨro
diibo Iimiibo asaaujinoco ɨjɨɨbuguumoco. Jaabo
jino diibo asaaboco amɨɨhai mahacɨmoro
magaicaausuhi.
53 Amɨɨhai Moocaani toomomɨnaafeenedɨ
tajɨɨbaco magaayɨcɨhinɨrumo miyaano
meneehicatɨhi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijenɨumo.

54 Jillɨ diibo unuunoco uguubuumoro sihidɨ
ɨsɨfiiratumoro igaiñooco ojɨsuumo Estebajaago.
55 Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija
gahafɨcɨnɨɨbo caamo niquejeque emeecɨubo
Moocaani imi arɨcuco atyɨmeuhi Jesu Moocaani
miyanaagueneri julleecɨnɨɨboma.
56 Jaaboro nuuhi: ¡Memeecɨ! Niqueje afaaya-
cafotonoco atyɨmehi Miyamɨnaafibadɨ Ifiivuubo
Moocaani miyanaagonovɨ icaaboma, nooboro.
57 Jaarunaa diito inohojɨnoco cuhufono
afabaacuumoro sefano coovadiivuuhi.
58 Jaamoro diiboco ɨtɨgabaacuumoro
tuucuumitɨ buhɨgovɨ satyuumo. Jaamoro
saafi sɨcafefi Saulo onooboco igaachehunoco
utuumusumoro diiboco guiisibaneri aamɨumo.

59 Jaabo diiboco aamɨmaaca Moocaanima
iimaaubo Esteba: Aivojɨɨbo Jesu, tagaijaco gaayɨcɨ,
nooboro.
60 Jaadɨ ememuɨɨvuuboro sefano gaihivuubo:
Aivojɨɨbo, jino imitɨco diitohallɨvɨ ficuudino,
nooboro guijevecuubo.

8

Saulo Miyaavogomɨnaaco Bucasihi.
(Ga 1.13-14)

1 Jaamo diiboco agaicaaumofañodɨ Saulo icauhi.
Jaamo tufucuro tɨcovacuumo Cristoco imiyaavo-
gomoco ɨdaasuno omoonɨumo Jerusalevɨ.
Jaanotɨ gaacɨnɨumo fahɨgovavɨ Judea
cuumineri, Samaria cuumineri icano ɨdɨɨmoro
minɨsumɨnaa fitafutuuhi.
2 Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifiimɨ
ɨcɨumoro sihidɨ taaumo.
3 Jaano tɨcovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco
bucasiiboro feehicauhi iijanofañodɨ feehicaubo
gaifiimɨ, gaigoomɨ icamoco ɨɨcɨɨboro cɨvojafaño
isatyequi.

Moocaani Iijɨco Samariavɨ Jɨɨbogomo.

4 Jaanaa Jerusaletɨ ofoocɨnɨumo Moocaani iijɨco
jɨɨbogomoro fahɨgovadɨ feehicauhi.
5 Felipe Samaria jiinɨjeri iicacuumivɨ ufuuboro
tuucuumivɨ Cristotɨ jɨɨbeguehicaubo.
6 Jaanoco sihidɨ miyamɨnaa igaivomoro gu-
ubunɨcɨhicaumo Felipe ɨjɨɨbogonoco, sihidɨ ejee-
vano mityaco omoonɨnoco atyɨmemere icano.
7 Bu sihidɨ ɨjɨmɨma iicamoco buheetesuhicaubo.
Jaamo ihɨjɨmɨ diitotɨ iinehicauhi gaibacɨnɨmoro,

bu ifiino isifañiineri iigotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifilluumoco buheesuhicaubo icano.
8 Jillitii tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

9 Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onoobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniiboro Samaria miyaminaaco abañihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro.
10 Jillitii famooro diiboco guubuniciihicauhi ihaivojitejemaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

11 Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo siicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño.
12 Jaarunaa Moocaani jiibogoco Cristoti Felipe diitoco ijiibuguunegui gaifiimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi.
13 Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Felipema gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu iifusunoco icano omoonihicauneri ajabafiituuboro.

14 Jaanoco minisuminaa Jerusaleri iicaumo guubuuhi samariaminaa Moocaani jiibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo.
15 Jaamisi tahi iifutuudi Moocaanima iimaaumisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gaijaco diito igaayicíqui.
16 Tusumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayicíutihiica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojiibo Jesu momofeenedi.

17 Jaadɨ Pedromɨsi diitohallɨvɨ ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayɨcɨumo.
18 Jaanoco Simon apichumɨnaafi minɨsumɨnaa miyamɨnaahallɨvɨ ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyɨmeuboro nɨhɨbamɨco acɨguubo:
19 Uco mahacɨ toono mityaco, tollɨro uujoho tahuseque saatohohallɨvɨ ificuumo Moocaani Gaijaco igaayɨcɨhicaqui, nooboro.
20 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryɨ dinɨhɨbamɨma ɨɨjoho finɨ; Moocaani aacɨnoco nɨhɨbamɨri magaayɨcɨhi, neehi fɨne.
21 Ɨɨdi jino icatɨno jinofaño ɨɨjoho diicatɨhi. Moocaani ɨmefeene dijeebɨɨ tɨcovotɨhi.
22 Toono dihimitɨco deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebɨɨfaño edeesamañoco ɨco buusujirubeheje.
23 Mɨɨro uujoho ɨco ɨɨfɨnɨcɨhi aivo sihidɨ dihimitɨ faafañofaño idiicanoco, aivo imitɨfaño cuhufono isisɨcɨnɨcuunoco, nooboro.
24 Jaanegui Simon apichumɨnaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallɨvɨ mihiimaa. Toono uco monoonofaño ɨdaasuno icadino, nooboro.
25 Jaadɨ Pedromɨsi Jesutɨ, Moocaani iijɨtɨ icano ihiimaahicaudɨ jɨɨbeguehicaumɨsi taajasuhiijɨco Samaria jiinɨje cuuminovɨ. Jaadɨ dojɨcuvɨro uumiumɨsi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiinɨjemɨnaafima.

26 Jaanobuunatɨ Felipeque Moocaani toomomɨnaafi nuuhi: Gañiivoobo, difo gadɨcɨɨbahachuta Jerusaletɨ sɨcaihɨgo Gasa onoomañodɨ ofoocɨnɨjɨri, nooboro.

27 Jaanegui Felipe agañiivooboro ufuubo
atyɨmeuhi gaigooco agaajatɨɨbo etiopiaoboco;
aivojɨgo tajɨɨbamɨnaafi Candace onoogo,
etiopiamɨnaa aivojɨgo, nɨhɨbamɨ ficumɨnaafi
Jerusalevɨ Moocaanima ihiimaaqui ufuubovɨ.
28 Jaabo dojɨcuvɨro ijiinɨjejaago uhuumiubo
ijeejɨmɨ meenegafaño gɨcɨnɨɨboro ɨɨfɨnɨcɨhicauhi
Moocaani iimaamɨnaafi Isaia aameque.
29 Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi:
Fiitɨvo diibovɨ, nooboro.
30 Jaanegui Felipe diibovɨ ifiitɨvuubo
Isaia aameque ihiimaasunoco guubuuhi.
Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono
idiimaasunoco? nooboro.
31 Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Mɨɨjoho bu
uco ɨjɨɨbegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque
iicojɨvɨ coovaubo.
32 Jaano jillɨ toohaamefaño onoonoco
ɨɨfɨnɨcɨɨboro feehicaubo, jillɨ noonoco:
Ovejaco igaicaauqui iicanɨcɨbadɨ satyuumo;
ajashu ovejaco ijeeneque iquitɨmoguiino
iimaatɨɨbo iicanɨcɨbadɨ diibo iimaautɨhi.
33 Diiboco guiinonɨumo, miyaano iicatɨneri. Ifi-
ico agaicaaumoro jiinɨjehallɨtɨ gañɨɨumo. ¿Jaabo
iyaachimɨhaitɨ mɨɨjoho jɨɨbeguejirahi? onoonoco.
34 Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dillu-
uhi: Uco dɨɨbogo. ¿Mɨɨditɨ jillɨ iimaaubo Moocaani
iimaamɨnaafi, ifiitɨro nacu sifiitɨ? nooboro.
35 Jaanegui diibo ihiimaasumañotɨ Felipe
tɨconɨuhi Jesutɨ diiboco ɨjɨɨbuguubo.
36 Jaamɨsi nɨfaihu iicaumañodɨ afatyuhɨ
ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nɨfaihu
icahi fɨne uco nitɨjitɨrahi, nooboro.

37 Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryɨ di-
jeebɨɨmaryo imiyaavogohachiijɨ, nooboro.
Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesu-
cristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*
38 Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadɨ
samɨsi teehifa iniituudɨ Felipe diiboco nitɨuhi.
39 Jaanaa iteehifañotɨ ihiinuudɨ Moocaani Gaija
Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino
atyɨmecuutɨhi jillɨ imo imo fuucuubo ijɨɨhairi.
40 Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovɨ
atyɨmeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri
taajasubogoco jɨɨbogooboro Cesareavɨ ɨɨfutuubo.

9

Jillɨ Saulo Moocaani Gaijari Fiivutuuhi.
(Hch 22.6-16; 26.9-18)

1 Jaanohachuta Saulo suufenɨtɨɨbo Jesuco
imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicauhi.
Jaaboro fuubo sacerdotemɨ aivojɨɨbojaago.
2 Diiboco aameneque acaatɨnɨɨboro ihacɨqui
Damasca sinagogajamɨnaafico ihacɨteque.
Jaaboro Jesu jɨɨbogo iijɨfañodɨ iicamoco gaigoomɨ,
gaifiimɨ icamoco isisɨɨboro Jerusalevɨ cɨvojafaño
isatyequi.
3 Jaabo ufuubo Damascatɨ fiitɨcuuruubaaca imi-
mañobatɨ niquejefañotɨ diiboco achɨcɨuno.
4 Jaaneri Saulo baavɨ aacutuubo guubuuhi
niquejefañotɨ diiboco unuunoco: Saulo, Saulo,
¿collɨhi uco bucasihi? unuunoco.
5 Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Mɨɨjoho nacu ɨɨjoho
aivojɨɨbo? nooboro.

---

* **8:37** Sahaamefaño toversiculoco ficuutɨmo.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu ɨɨjoho uco ubucasiibo.*

6 Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojɨɨbo, ¿nacu mɨllɨ iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiivoobo difo tu-ucuumijaago tahɨ ɨco ijɨɨbeguequi omoonɨjinoco, noonoro.

7 Jaaneri Sauloma ufuumo sihidɨ igutuuhi. Tollɨ onoonoco uguubuumoro jaarumo mɨɨhaiñoobaco atyɨmeutɨhi.

8 Jaadɨ Saulo baatɨ agañiivuudɨ emeecɨuruubo atyɨmecuutɨhi. Jaanegui diiboco ihusetɨ agaayɨcɨumoro Damascajaa satyuumo.

9 Jahɨ icaubo mifucucɨ, safucu ɨdɨɨno jinejebaco machutɨɨbo, adutɨɨbo, atyɨmetɨɨbo icano.

10 Jaanaa Damascavɨ icaubo saafi Anania onoobo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovɨ Jesu buhugaavuhi. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojɨɨbo, nooboro.

11 Jaanegui Aivojɨɨbo diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo jɨɨhai tɨcovojɨ onoojɨri. Jaaboro Juda ii-jafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihi-imaaboco.

12 Jaabo gaijafaño Anania onooboco atyɨmehi asaaboro ihuseque ifihallɨvɨ ificuuneri siino aatyɨmeneque, nooboro.

13 Jaanegui Anania nuuhi: Aivojɨɨbo, famoova uco diibotɨ jɨɨbeguehicahi paryɨ Jerusalevɨ ɨco imiyaavogomoco imitɨno omoonɨhicanoco.

---

* **9:5** Sahaamefaño janaanɨcɨ jillɨ ficuumo: Ɨɨro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadɨ iicanoco imogotɨɨboro iinoro fegaɨ nijequeque ɨtɨvadiivooboro icanɨcɨbadɨ, nooboro, onoonoco.

14 Toonegui saabo juuga sacerdotemɨ aivojɨto iijɨma paryɨ dimomoco imiyaavogomoco isisɨqui, nooboro.

15 Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho ɨɨcɨcuubo siijiinɨjemɨnaaco ihaivojɨtoco tollɨro israelmɨ icamoco taajɨco ijɨɨbeguequi.

16 Jaaboco uujoho gaajasuji tahallɨtɨ sihidɨ ɨdaasuno iicajinoco, nooboro.

17 Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhɨgo jɨcafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallɨvɨ ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojɨɨbo Jesu ɨɨvɨ jɨɨhaivɨ asaahinɨsu ajafevehinɨɨbo uco dijaa gal-luuhi, jaabo siino daatyɨmehi, jaabo Moocaani Gaijaco gaayɨcɨhi icano, nooboro.

18 Jaasumiro Saulo aallɨɨfañotɨ aifuuno taavaabo meehebadɨ jeevano. Jaasumiro Saulo agañiivuuboro nitɨsuquimaaiubo.

19 Jaadɨ jari siino amachuudɨ sefatuubo. Jaadɨ gueenejɨsuno icaubo Damascavɨ Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavɨ Saulo Jɨɨbeguehi.

20 Jaasumitɨro Saulo jɨcafutuhi sinagoga-janofaño ɨjɨɨbogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro.

21 Jaanoco paryɨ uguubuumo ajabafiitomoro neehicauhi: ¿Nacu jaanɨ icatɨɨbo Jerusalevɨ Jesu momoco imiyaavogomoco ɨdaasuno omoonɨhicaubo icatɨno? Mɨɨro tooneguiiha juu saahinɨɨbo jimañootoco isisɨɨboro sacerdotemɨ aivojɨtojaago isatyequi. noomoro.

22 Jaarunaa Saulo gaajano jɨɨbeguehicauhi Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavɨ iicamo judiomɨco ihiimaari mɨtasuhicaubo.

Saulo Judiomɨtɨ Taajahi.

23 Jaanobuunatɨ goovacuutɨnotɨ sanoomɨro judiomɨ iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui.
24 Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajacɨuhi.
25 Jaanegui miyaavogomɨnaa jɨiibaifaño diiboco ɨjɨihacuumoro fucu tuucuumi mecuhallɨdɨ baavɨ iniitusuneri taajaubo.
26 Jaadɨ Saulo Jerusalevɨ ɨifutuudɨ tomaño miyaavogomɨnaama igataavequi moonɨuruubo. Jaarunaaca diiboco ñɨhicuguumo: Fɨne miyaavogomɨnaafi icatɨibehiica, noomoro.
27 Jaarunaa Bernabe diiboco minɨsumɨnaajaa saatuuhi. Jaaboro diitoco jɨibuguubo Saulo jɨihaivɨ Cristoco aatyɨmeuboro uguubuunoco, Damascavɨ Cristotɨ ñɨhicugotɨibo ɨjɨibeguehicaunoco icano.
28 Jaadɨ jari Saulo Jerusalevɨ ifitafutuudɨ diitoma gataavuubo.
29 Jaabo ñɨhicugotɨibo Jesucristotɨ iimaahicaubo. Judiomɨ, griego iijɨri ihiimaahicaumoma jenaaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaauguumo.
30 Jaanoco inahabomɨ agaajacɨumoro Sauloco satyuumo Cesareavɨ. Jaamañotɨ diiboco Tarsovɨ galluumo.
31 Jaamaño faacuumivavɨ miyaavogomɨnaa famooro imino icacuuhi, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomoro feehicauhi

Moocaani ñɨhicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

32 Jaasumi Pedro inahabomɨco meecɨɨboro efeehicaubo ɨfutuuhi Lidavɨ, tomañeri iicamoco emeecɨtuubo.
33 Jahɨ atyɨmeubo Enea onooboco ifi iniinovaneri sahuse juugahusetɨ mificabacɨ, saficaba icano tɨcovovɨ ɨgotɨɨbo iicahicauboco. Jaabo icɨgaiijefañoro sɨucɨnɨɨboco.
34 Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ɨco buheesuhi, gañiivoobo dicɨgaiijeque dimibachu, nooboro.
Jaasumiro Enea gañiivuuhi.
35 Jaanoco paryɨ lidamɨnaa, saromɨnaa icamo aatyɨmeumoro iheedehiijɨco ejeevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguijevegueque Buheetesuhi.

36 Jaasumi Jope cuumivɨ icaugo Cristo miyaavogomɨnaago Tabita imomo iicagoco griegomɨ iijɨri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyamɨnaaco moonɨhicauhi ɨɨdaasumehejeque sinehejeque acɨhicaugo.
37 Jaasumi Dorca iguihuvaugo guijeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo.
38 Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumitɨ fiitɨuhi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogomɨnaa uguubuumoro miimɨsiicɨco galluumo diibojaago ijɨɨbeguetequi: Jopevɨ goovano disaa, noomoro.
39 Jaanegui Pedro diitɨsima fuuhi. Jaabo ɨɨfutuudɨ Dorca ifi icahɨgovɨ diiboco satyumo.

Jaabohallɨdɨ paryɨ fibaijɨto gaigoomɨ meecɨguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheeusumi diitedi eheetavehicaunoco ɨfusuhicaumo.
40 Jaanegui Pedro paryɨ famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadɨ ememuɨɨvuuboro Moocaanima iimaaubo. Jaaboro diigo chuumuhuco emeecɨuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeecɨugo Pedroco aatyɨmeugoro casɨɨvuuhi.
41 Jaanegui ihusetɨ diigoco agaayɨcɨuboro gañiiyɨcɨubo. Jaaboro inahabomɨ, bu fibaijɨto icamoco ocoovauboro ɨɨfusuubo buheecuugoco.
42 Jaanoco paryɨ Jope cuumimɨnaa uguubumoro saatoho sihidɨ Cristoco miyaavuguuhi.
43 Jaadɨ Pedro tuucuumivɨ gueenene icauhi asimɨmeehene imibachumɨnaafi Simon onoobo iijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

1 Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomɨ Amocasimɨnaa onoomo aivojɨibo.
2 Jaabo paryɨ iijamɨnaama Moocaani ñɨhicufaño icahicauhi. Jaabo sihidɨ nɨhɨbamɨco acɨhicaubo judiomɨguiiha ɨɨdaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicɨno Moocaanima iimaahicaubo.
3 Jaanaa safucu ɨmohonohallɨtɨ nɨhɨba iicaaberi gaijafaño imino atyɨmeubo Moocaani toomomɨnaafi diibojaa asaaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.
4 Jaaneri Cornelio sihidɨ iigutuuboro diiboco ɨhɨɨfɨnɨcɨuboro dilluuhi: ¿Mɨllɨ Aivojɨibo? nooboro.

Jaanegui itoomomɨnaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucuubo, judiomɨ ɨɨdaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano.

5 Jaanegui gallu Jope cuumivɨ saatohotɨ Simon Pedroco ihɨcɨtequi.

6 Oono Simon onoobo asimɨmeehene imibachumɨnaafi iija muuaijɨniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ɨco jɨɨbegueji omoonɨjinoco, nooboro.

7 Jaanegui itoomomɨnaafi diiboma ihiimaauboro ufuunobuunatɨ Cornelio coovauhi saafi soldaomɨoboco Moocaani iijɨmɨnaafi inahabonɨmɨnaafico, bu miimɨsiicɨ iicojɨmɨnaatɨsima.

8 Jaaboro diitoco imino ɨjɨɨbuguuboro Jopevɨ galluubo.

9 Jaano seseevedɨ diito Jopetɨ fiitɨcuunaaca Pedro caamovɨ fuuhi iijahallɨvɨ gadɨcɨɨba Moocaanima ihiimaaqui.

10 Jaaboco sihidɨ ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavuumaaca gaijaco atyɨmeubo,

11 niqueje afaayacafotonofañotɨ niituuno baavɨ gaachehubaryutyɨgababadɨ jeevano fahɨgovatɨ duujecɨnɨno.

12 Jaanofaño faaboho asimɨ icauhi igueenemeheje itɨhaiño iicameheje, faaboho joomɨ, faaboho jiinimomɨ icano.

13 Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefañotɨ diiboco unuunoco: Pedro, gañiivohɨ diitotɨ gaicaaubo diidu, onoonoco.

14 Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano

Aivojɨɨbo, uujoho duutatɨhi jihovonoco ɨɨdicunoco, nooboro.

15 Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ɨɨjoho: Ɨdicuno, needino, noonoro.

16 Mifoocɨ, safo icano iniituunoro caamo niquejefaño fuucuuno.

17 Jaano esamaajeri Pedro: ¿Mɨllɨ fɨne eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavɨ ɨfutuuhi.

18 Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro.

19 Jaanaa Pedro gaijaco aatyɨmeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meecɨ johono miimɨsiicɨ, saafi icamo ɨco guiinehi.

20 Gañiivo. Jaaboro niitoobo bañɨmo nootɨɨbo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

21 Jaanegui Pedro niituuhi baavɨ Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amɨɨhai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

22 Jaanegui diiboco nuumo: Aivojɨɨbo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñɨhicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomɨ agaijɨɨbo. Jaaboco Moocaani toomomɨnaafi nuuhi: Pedroco cuuhuva. Jaabo iijɨco guubuuhi, eneeneguiiha masaahi, noomoro.

23 Jaanegui Pedro diitoco jaahevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cɨgaumo. Jaano seseevedɨ Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomɨ gataavuuhi Joperi iicaumo.

24 Jaano seseevedɨ ɨɨfutuumo Cesareavɨ Cornelio iyotoma igataavomɨnaaco iigaiyɨɨcɨumoma diitoco utuumuuhɨgo.
25 Jaanaa Pedro Cornelio iijavɨ ɨɨfutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuɨɨvuubo Pedroco iimequi.
26 Jaarunaa Pedro diiboco gañiiyɨcɨuhi: Dulleeve, uujoho tollɨro ɨɨbadɨro miyamɨnaafi, nooboro.

27 Jaaboma ihiimaaboro fañoojavɨ ufuubo atyɨmeuhi sihidɨ miyamɨnaa igaicɨnɨmoco.
28 Jaanegui Pedro nuuhi: Amɨɨhairyo magaajahi sacerdotemɨ neefihi imijitɨruno judiomɨoobo siicuuornelio iijavɨ ɨɨfutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuɨɨvuubo miooboma agataavooboro diibo iijafa ofoono onoonɨcɨnoco. Jaarunofaño uco Moocaani jɨɨbeguehi sitaaco ɨdicumo mɨhɨnivamo needino, nooboro.
29 Jaaneguiiha amɨɨhai uco mucuuhuvanoco mɨllɨ nootɨɨbo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

30 Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Igueenemeheje fucuva mihicacuuhi jisumi nɨhɨba icaaberi jaahe machutɨɨbo iijɨcuuvɨ Moocaanima iimaanaaca uuvɨ jafevehinɨɨbo gaifi arɨcuchehufa jɨɨcɨnɨɨbo.
31 Jaabo uco neehinɨhi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idiimaanoco gaajacuubo ɨɨdaasumoco adaamusuhicanoco.
32 Jaanegui gallu Jope cuumivɨ saatohotɨ Simon Pedroco ihɨcɨtequi asimeehene imibachumɨnaafi tollɨro Simon onoobo iija muuaijɨniri iicajafa icaaboco. Jaabo asaadɨ ɨɨma iimaajiibo, nooboro.

33 Jaanegui galluuhi tusumiro ɨco ihɨcɨtequi.
Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro
Moocaani ɨmefeene mihicahi. Moocaani ɨco
atajɨɨbanoco mihimeguehi muguubunoco,
nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jɨɨbeguehi.

34 Jaanegui Pedro tɨconɨuhi nooboro: Jari
jisu gaajahi Moocaani sabadɨro miyamɨnaaco
agaijɨnoco.
35 Sabadɨro agaayɨcɨnoco fahɨgova miyamɨnaatɨ
diiboco ɨñɨhicugomoro imino iicamoco.
36 Mɨɨro Moocaani iimaauhi Israel cu-
umimɨnaaco sajeebɨɨ icano jɨɨbogoco ɨjɨɨbuguubo
Jesucristofeenedɨ. Jaabo diibo famoo Aivojɨɨbo.
37 Amɨɨhairyo imino magaajacuuhi paryɨ ju-
diomɨ jiinɨjevɨ iicaunoco. Mɨɨro Jua jɨɨbogooboro
initɨhicaunobuunatɨ.
38 Galileavɨ jillɨ tɨcovauno Moocaani Jesu
Nazareooboco Gaijaco imityama acɨubo.
Jaaneri feehicaubo imino moonɨɨboro iimitɨno
ɨjɨma iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jillɨ
moonɨɨboro feehicaubo Moocaani diiboma
iicaumañoo.
39 Jaanoco mɨɨhai magaajahi Jesu Jerusale
cuumifañoo, paryɨ Judea jiinɨjevɨ icano
omoonɨhicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro
ɨmohobujevɨ tetecuumo.
40 Jaaruuboco Moocaani buheetesuuhi mifu-
cucɨ, safucu icanotɨ. Jaabo mɨɨhaivɨ jafeveuhi.
41 Jaaruno famoovɨro jafevetɨɨbo mɨɨhaivɨro
jafeveubo mɨɨhaico itɨconɨtɨro Moocaani toono
gaajamɨnaatɨ ɨɨcɨumovɨ. Jaaboma mɨɨhai

mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunatɨ.
42 Jaabo mɨɨhaico galluuhi miyamɨnaaco mɨjɨɨbeguequi Moocaani diiboco iguijeve-mehallɨvɨ, ubuheemehallɨvɨ icano Aivojɨɨbotɨ ificuunoco mɨjɨɨbeguequi icano.
43 Tollɨro famooro sɨɨcɨjetɨro Moocaani iimaamɨnaa Jesutɨ iimaauhi: Paryɨ diiboco imiyaavogomo diibofeenedɨ taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomɨ Icatɨrumo Moocaani Gaijaco Gaayɨcɨhi.

44 Pedro ihiimaaunaacaro Moocaani Gaija niitu-uhi paryɨ diibo jɨɨbogoco uguubunɨcɨumohallɨvɨ.
45 Jaaneri sihidɨ jabafiituumo judio miyaavogomɨnaa Pedroma asaaumo, tollɨro judiomɨ icatɨrumoco, Moocaani Igaijaco aacɨuneri,
46 bu tollɨro sijɨɨjeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro.
47 Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, ¿mɨɨjoho bu collɨhi neejirahi nɨfaihuri nitɨratɨmo iicaqui mɨɨhaibadɨro bu Moocaani Gaijaco agaayɨcɨcuumo? nooboro.
48 Jaanegui tajɨɨbaubo diito initɨsuquimaaiqui Jesucristo momofeenedɨ. Jaadɨ Pedroco ifiitɨunegui diitoma gueenejɨsuno icaubo.

11

1 Jaanaa saatoho minɨsumɨnaa, inahabomɨ icamo Judeari iicaumo guubuuhi tollɨro siicuumioto icarumo Moocaani jɨɨbogoco agaayɨcɨunoco.

2 Jaanaa Pedro Jerusalevɨ agaseuboco saatoho
judiomɨ miyaavogomɨnaa ɨtɨhɨɨsuumoro, nuuhi:
3 ¿Collɨhi judiomɨ icatɨmojaago edeeguejeebere
diitoma machuhi? noomoro.
4 Jaanegui Pedro diitoco jɨɨbuguuhi fanootɨro
nijequevɨ tahɨ iicaunoco.
5 Jillɨ nooboro: Uujoho Jope cu-
umivɨ iicahinɨsumi Moocaanima ihi-
imaahinɨɨbo atyɨmehinɨhi gaijafaño
gaachehubaryutyɨgababadɨ jeevanoco fahɨgovatɨ
duujecɨnɨno niquejefañotɨ tajaa iniitonoco.
6 Jaanegui imino atyɨmequi emeecɨɨbo
atyɨmehinɨhi fanoo asimɨ igueenemeheje itɨhaiño
iicamehejeque, ɨñɨhicufiimoco, jiinimomɨco,
agahafomehejeque icano.
7 Jaanaa niquejefañotɨ uco onoonoco guubuuhi:
Pedro gañiivo. Jaaboro diitotɨ gaisiraicɨɨbo diidu,
onoonoco.
8 Jaarunaa uujoho neehinɨhi: Chahano,
Aivojɨɨbo, uujoho duutatɨhi jihovono ɨɨdicunoco,
nooboro.
9 Jaanegui niquejefañotɨ siino uco noono:
Moocaani iimibachucuunoco ɨɨjoho: Łdicuno,
needino, noonoro.
10 Jaanoro mifoocɨ, safo icano niituuhi. Jaanoro
niquejefa siino fuucuuno.
11 Jaanaaca miimɨsiicɨ, saafi icamo ɨfutuuhi uu-
joho iicaujavɨ uco ɨɨcɨvamo Cesarea cuumitɨ agal-
luumo.
12 Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma gallu-
uhi bañɨgotɨɨbo difo, nooboro. Jaanegui sahuse
juugahusetɨ saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma
saafi iijafa majaaheveuhi.

13 Jaabo mɨɨhaico jɨɨbeguehi Moocaani
toomomɨnaafico aatyɨmehinɨɨbo ujulleeveebere
diiboco eneehinɨnoco: Saatohotɨ Jope cuumivɨ
gallu Simon Pedro onooboco ihɨcɨtequi.
14 Jaabo ɨco jɨɨbegueji diijamɨnaama ataaja-
jinoco, nooboro eneehinɨnoco.
15 Jaanegui uujoho ihiimaabo
tɨcovahinɨnaacaro Moocaani Gaija diitohallɨvɨ
niitehinɨhi itɨconɨ mɨɨhaihallɨvɨ iicaubadɨ.
16 Jaanotɨ uujoho esafetehinɨhi Jesu unuunoco:
Miyaano Jua nɨfaihuri nitɨuhi. Jaanotɨ amɨɨhai
minitɨcafeteji Moocaani Gaijari, unuunoco.
17 Mɨɨhai Aivojɨɨbo Jesucristoco mimiyaavugu-
usumi aacɨcuubadɨro diitoco aacɨcuunoco.
Jaanegui uujoho miyamɨnaafiro, ¿mɨllɨ
Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.
18 Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomɨ
uguubuumoro llɨɨvɨuhi. Jaamoro Moocaanico
imuumo: Jaanegui tollɨro Moocaani siicuumioto
icarumo iheedehifiico ejeevesumoco acɨhi
ifinɨjitɨno ifiico, noomoro.

Antioquia Cuumivɨ Moocaani Iija Iicano.

19 Esteba onooboco agaicaaunotɨro saatoho
miyaavogomɨnaaco ɨdaasuno omoonɨunotɨ
sanoodɨmo gaacɨnɨuhi Feniciavɨ, Chiprevɨ,
Antioquiavɨ icano. Jahɨ jaamo Moocaani iijɨco
jɨɨbeguehicauhi saatohocoro judiomɨco sitaaco
jɨɨbogotɨmo.
20 Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano
miyaavogomɨnaa Antioquia cuumivɨ ɨɨfutuumo
judiomɨ icatɨrumoco jɨɨbuguuhi Jesucristo
Moocaani Achi jɨɨbogoco.

21 Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaamaño sihidɨ saatoho iheedehiijɨco ejeevesuumoro
Aivojɨɨbo Jesuco miyaavuguumo.

22 Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani
iijamɨnaa uguubuumoro Bernabeque galluumo
Antioquiavɨ.
23 Jaabo Bernabe ɨɨfutuubo atyɨmeuhi Moocaani
imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo
iminifutuuboro diitoco fajɨɨnɨubo sefano ijeebɨɨco
omoonɨmoro Aivojɨɨbo Jesucristo iijɨfañoro
iicaqui.
24 Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija
ijeebɨɨfa icaabo sihidɨ miyaavogoobo. Jaamaño
sihidɨ miyamɨnaaco Jesucristodi ɨcɨhicaubo.

25 Jaanobuunatɨ Bernabe fuuhi Tarso cuumivɨ
Sauloco ɨɨcɨtuubo. Jaaboro Antioquiavɨ satyuubo.
26 Jahɨ Cristoco imiyaavuguumoma icaumɨsi
saficaba Antioquiavɨ sihidɨ miyamɨnaaco
jɨɨbogomɨsiro. Jaamañovɨ itɨconɨ Antioquiavɨ
momonɨumo miyaavogomɨnaaco Cristotatɨ.

27 Jaasumi Moocaani iimaamɨnaa Jerusaletɨ fu-
umo Antioquiavɨ.
28 Jaanaa diitotɨ saafi Agabo onoobo
inahabomɨfeenetɨ ujulleeveuboro Moocaani Gaija
diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jiinɨjevɨro aivo
sihidɨ ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojɨɨbo
Claudio onoobo atajɨɨbausumi.
29 Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogomɨnaa
esamaaiumoro inahabomɨ Judeari iicaumoja
nɨhɨbamɨco galluumo inehejema iicaudɨmo
aacɨunehejeque icano.

30 Tollɨro bu Moocaani iija quillahutojaago gal-
luumo nɨhɨbamɨco Bernabe, Saulo icamɨsima.

12

Cristotaco Ɨdaasuno Moonɨmo.

1 Jaasumi aivojɨɨbo Herode* tɨconɨuhi Cristotaco
ɨdaasuno omoonɨubo.
2 Jua nahabo Jacooboco aamɨgari gaicaausuubo.
3 Jaano judiomɨdi iimiunegui Herode Pedroco
sisɨsuubo Pascua jɨɨbaimosumi.
4 Jaaboco isisɨsuuboro cɨvojafaño ficusuubo.
Jaaboco igueenemehejedɨhaiva icamo
toomomɨnaa teemehicauhi ifahaiva tɨcovovɨ
igueenemehejedɨmova icamo. Jaaboco
Pascuabuunatɨ miyamɨnaa ɨmefeenevɨ
iinusuguubo.
5 Jaabo Pedro cɨvojafa icaaboco imino
teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallɨvɨ
suufenɨtɨmo Moocaanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Cɨvojafañotɨ Iinusuhi.

6 Jaanaa Herode Pedroco miyamɨnaa ɨmega
ihiinusuujino iijɨcuuvɨofucu Pedro miimɨsiicɨ
soldaomɨsifeene cɨgahicauhi mihicɨ jɨgaiñehiicɨri
sisɨcɨnɨɨbo tollɨro saatoho icɨvoja guhuga ɨmegaco
teemehicauhi.
7 Jaanaa Moocaani toomomɨnaafi icɨvojafaño
jafevevauhi. Jaaneri paryɨ icɨvojafaño achɨcɨuhi.
Jaadɨ Moocaani toomomɨnaafi Pedroco imecuhutɨ
ganɨɨcɨuhi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.
Jaasumiro Pedrotɨ ijɨgaiñehi ihusetɨ acutuuhi.

---

* **12:1** Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

8 Jaaboco Moocaani toomomɨnaafi nuuhi:
Diniivɨgai meeheque cuhufono siyaavoobo
ditɨhaipaajeneque dɨcamaje, eneenegui Pedro
jɨcamaaiuhi.

Jaadɨ siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebu-
tachehuco gafaivoobo tadyojɨcutɨ disaa, nooboro.

9 Jaanegui Pedro idojɨcutɨ saauhi: Fɨne jillɨ
tɨgahi, nooboro itoomomɨnaafi omoonɨunoco.

10 Jaamɨsi tɨconɨuhi afatyumɨsi ɨmegari
iicautoomomɨnaaco. Jaanohallɨvɨ iicaumoco
icano afatyuudɨ ɨɨfutuumɨsi jɨgaiño guhuga jahisivɨ
ɨɨfotocɨnɨhugavɨ jaahuga iinoro faayacafutuuhi.
Jaaneri ihiinuumɨsiro jɨɨhairi fuumɨsi. Jaanaa
itoomomɨnaafi diibotɨ imimañobatɨ sihɨ
minifutuuhi.

11 Jaadɨ jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi:
Jari gaajacɨhi miyaano iicanoco. Moocaani jahi
itoomomɨnaafico galluuhi uco Herode usetɨ, ju-
diomɨ omoonɨjirunotɨ icano itaajasuqui, nooboro.

12 Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria,
Jua Marco onoobo seejɨ iijajaago. Jahɨ sihidɨ
miyamɨnaa igaicɨnɨuhi Moocaanima ihiimaaumo.

13 Jaabo ɨɨfutuuboro jahisio guhugaco tutucu-
tuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuuhi:
¿Mɨɨjoho fɨne? noogoro emeecɨtogo.

14 Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo
imo iminifutuugoro iguhugaco faayɨcɨutɨgoro ji-
nafatyuugo ɨjɨɨbogotogo Pedro iguhuga ɨmegavɨ
iicaunoco.

15 Jaanegui diigoco nuumo: Jillɨ fɨne degavehi,
noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhi-
cauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatɨno fɨne jillɨ diibo gaija, noomoro.

16 Jaarunaa Pedro suufenɨtɨɨbo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayɨcɨumo diiboco aatyɨmeumoro jabafiituuhi.

17 Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuhi llɨɨvɨ iicaqui. Jaaboro diitoco jɨɨbuguubo Moocaani diiboco cɨvojafañotɨ ihiinusuunoco. Jaaboro jillɨ Jacooboco, saatoho monahabomɨco icano mɨjɨɨbogo, nooboro sihɨgovɨ fuubo.

18 Jaanaa meseseeveudɨ icɨvoja toomomɨnaa ñaaɨvocasiuhi: ¿Mɨllɨ Pedro cuuca icahi? noomoro.

19 Jaamoco Herode guiinusuuhi. Jaarumo aatyɨmeutɨnegui diitoco: ¿Mɨllɨ jana taajaabo? nooboro itoomomɨnaaco gaisiraicɨsuubo. Jaaboro Herode Judeatɨ ufuuboro Cesarea cuumivɨ icatuubo.

Herode Guijevehi.

20 Jaabo Herode sɨfiiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyamɨnaajaago. Jaanegui diito sabadɨro ihiimaacasiumoro saaumo Herodejaago. Itɨconɨ Herode iija aivojɨɨbo Blasto onooboco nɨhɨbamɨco jaaduumo diitohallɨvɨ ihiimaaqui. Jaabofeenedɨ Iherodeque dilluumo sajeebɨɨ iicaqui diibo jiinɨjetɨ machutaaco agaayɨcɨhicauneguiiha.

21 Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivojɨ gaachehuco ɨjɨcafutuuboro ihaivojɨ gɨcɨnɨtafa casɨɨvuubo. Jaaboro diito ɨmefeenevɨ iimaaubo.

22 Jaaneri miyamɨnaa coovadiinamaaiuhi: ¡Jino ihiimaabo miyamɨnaafi icatɨɨbo Moocaaniro! noomoro.

23 Jaasumiro Moocaani toomomɨnaafi diiboco
chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro
agaayɨcɨumaño. Jaasumiro guijeveubo jɨɨjoho
uduuneri.
24 Jaano tɨcovo Moocaani iijɨ guiraatonoro feehi-
cauhi fahɨgovadɨ ɨjɨɨbegueneri.
25 Jaadɨ Bernabemɨsi idudɨcamaajeque
imivuudɨ Jerusaletɨ dojɨcuvɨro uhuumiumɨsi Jua
Marco onooboco satyuumɨsi.

13

Bernabe, Saulo Icamɨsi Tɨconɨhi Siicuumijaa Ofoomɨsi.

1 Jaanaa Moocaani iimaamɨnaa icauhi Antio-
quiari iicaja Moocaani iijafaño. Jaamou diito
jɨɨbogomɨnaa Bernabe, Simon Cɨvucu onoobo, Lu-
cio cireneobo, Manae onoobo Galilea aivojɨɨbo
Herode* cojɨvɨ ifiivuubo, Saulo icamo.
2 Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima
machutɨmo iimaaqui. Jaamo machutɨmo
Moocaanima ihiimaaumaaca Moocaani Gaija
nuuhi: Bernabe, Saulo icamɨsico ijeevadɨ uudi
mudugaacu diitɨsico toono dudɨcamaajejaa
ucuuhuvaunojaago, noonoro.
3 Jaanegui saatoho jɨɨbogomɨnaa machutɨmo
Moocaanima ihiimaaunobuunatɨ ihuseneque
diitɨsihallɨvɨ ificuumoro diitɨsico galluumo.

Jɨɨbogomɨnaa Chipre Chugaivɨ Jɨɨbeguehi.

4 Jaamɨsico Moocaani Gaija agallunegui Bern-
abe, Sauloma icamɨsi fuuhi Seleucia cuumivɨ. Jaa-
mañotɨ muuairi fuumɨsi Chipre chugaivɨ.

---

* **13:1** Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

5 Jaamɨsi Salamina cuumivɨ ɨɨfutuudɨ
judiomɨ sinagogajanofaño Moocaani iijɨco
jɨɨbeguehicaumɨsi. Jaamɨsima Jua Marco onoobo
fuuhi diitɨsico ihamusuqui.
6 Jaamo tuchugairiro efeehicamo Pafo cuumivɨ
ɨfutuuhi. Jahɨ atyɨmeumo judiomɨoobo BarJesu
onoobo maaimoco. Jaabo bañɨhicauhi: Uujoho
Moocaani iimaamɨnaafi, nooboro.
7 Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivojɨɨbo
fanoovaco gaajaabo cojɨri icahicauhi. Jaabo
ihaivojɨɨbo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamɨsico
Moocaani iijɨco iguubuqui.
8 Jaarunaa tomaaimo griego iijɨri Elimas onoobo
diitɨsico jenaauhicauhi ihaivojɨɨbo imiyaavugu-
jiruneguiiha.
9 Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo
Moocaani Gaija ijeebɨɨfaño gahafɨcɨnɨɨbo diiboco
imino ɨhɨɨfɨnɨcɨuboro nuuhi:
10 ¡Bañɨfiiramɨnaafi ɨjɨ seemene idiicaabo,
idiimitɨɨbo miyaano jɨɨhevemɨnaafi idiicaabo!
Łtɨcovojɨ Moocaani jɨɨhaico, ¿collɨhi suufenɨtɨɨbo
cɨryu cɨryu moonɨɨboro diicahicahi?
11 Jisu ɨco Moocaani use aamɨji dihaallɨɨ ɨco
ijaabavequi. Jaabo nɨhɨba seseeque atyɨmetɨɨbo
diicahi gueenene, nooboro.

Jaasumiro cɨvono diibedi minifutuuno aimuu-
faibadɨ. Jaaneri dudɨɨvɨ icaubo. Jaanegui saa-
tohoco guiinuubo ihusetɨ agaayɨcɨmoro diiboco
isatyequi.
12 Jaanoco ihaivojɨɨbo aatyɨmeuboro
miyaavuguhi. Jaaboro Moocaani iijɨco
ɨjɨɨbogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomɨ Pisidia Jiinɨjeri Iicano Antioquiavɨ Ɨfetehi.

13 Jaadɨ Pablomɨ ɨjɨcamaaimoro Pafo cuumitɨ
ufuumo ɨfutuuhi Pergevɨ Panfilia jiinɨjevɨ. Jaa-
mañovɨ Jua Marco onoobo diitɨsico ejeevesuuboro
uumiuhi dojɨcuvɨro Jerusalevɨ.
14 Jaanobuunatɨ diitɨsi Pergetɨ fatyuuhi Antio-
quiavɨ Pisidia jiinɨjevɨ. Jahɨ judiomɨ jaguisɨsumi
sinagogajafaño ufuumɨsiro casɨɨvutuumɨsi.
15 Jaadɨ Moise tajɨɨba aameneque, bu Moocaani
iimaamɨnaa aameneque icano emeecɨudɨ sina-
gogaja aivojɨto atajɨɨbaunegui dilluumo: Fañɨ,
fagojɨɨbogoma mihicahachiijɨ miyamɨnaadi jisu
mihiimaa, noomoro.

16 Jaanegui Pablo agañɨɨvuuboro ihuseri faguubo
llɨɨvɨ iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyamɨnaa
muguubu; amɨɨhai tollɨro Moocaani jeecɨvomɨnaa.
17 Moocaanico amɨɨhai Israel cuumimɨnaa
mimiyaavogoobo moheedeeteque ɨcɨuhi. Jaaboro
diitotɨ ajashutɨ cuumi eetavuubo siicuumifeenevɨ
Egiptori iicausumi. Jaadɨ toojiinɨjetɨ imityari
diitoco iinusuubo.
18 Jaadɨ Moocaani miimɨsiicɨ tɨcovovɨ ficabano
sɨcaihɨgo diitoco jaabɨcɨuhi.
19 Jaaboro sahuse juugahusetɨ miicuumiicɨ
icano jiinɨje miyamɨnaaco Canaan jiinɨjevɨ
ifinɨsuuboro moheedeeteque ijiinɨjeneque
acɨubo.
20 Jaadɨ cuatro ciento cincuentadɨ ficabavabu-
unatɨ diitoco fagomɨnaafeenedɨ tajɨɨbahicaubo.
Jaanobuunatɨ Moocaani iimaamɨnaafi Samuel
iicausumi

21 Moocaanico dilluumo aivojɨɨbotɨ diitoco
ihacɨqui diitoco itajɨɨbahicaqui. Jaanegui
Moocaani diitoco acɨuhi miimɨsiicɨ fica-
banohachuta tɨcovovɨ aivojɨɨbotɨ Saul onooboco
Sis onoobo achico, Benjamin cuumiooboco.
22 Jaadɨ Moocaani Saulco ihaivojɨtɨ gañɨɨuhi.
Jaaboro aivojɨɨbotɨ Davidco ficuubo. Jaabotɨ
Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyɨmehi:
Tajeebɨɨ onoobadɨ iicaaboco uujoho iimogobadɨ
iicajiiboco, nooboro.
23 Jaabo David iyaachimɨhaioobou Jesu,
Moocaani Israel cuumimɨnaaco itaajasuqui
ificuubo diibo unuubadɨ.
24 Jaabo Jua Jesu saautɨnaacaro jɨɨbeguehicauhi
paryɨ Israel cuumimɨnaaco: Minitɨsuquimaaje
amɨɨhai eedeehifiico mejeevesumoro, nooboro.
25 Jaabo Jua ijɨɨbogoco imivucuujino fiitɨno
nuubo: Amɨɨhai uco diiborucu, noomoro
mehesɨcɨnɨɨbo icatɨhi. Tabuunatɨ saajiibo
tajanaanɨcɨvɨ iicaabo. Jaabovɨ ɨfototɨhi diibobadɨ
sihidɨ jeevahi. Jaabou, diibo tɨhaipaaje duujeque
isinaayujiruunova, nooboro.
26 Jaamo amɨɨhai tañahabomɨ Abraham
yoto seeme mihicamo, tollɨro amɨɨhaifeene
siicuumioto Moocaanico mejeecɨvomo icano.
Amɨɨhaidi iicano jino taajasujɨɨbogo.
27 Mɨɨro Jerusaleri iicamo paryɨ ihaivojɨtoma
Jesuco gaajautɨhi, Moocaani iimaamɨnaa
aameque fahiijɨvaro jaguisɨsumi ɨɨfɨnɨcɨrumo
gaajahicautɨmo. Jaamoro diitoro Jesuco
iguijenɨguusumi toohaamefaño onoonoco
miyaavusuumo.
28 Toonohallɨtɨ agaicaaujirunoco diibovɨ

aatyɨmeutɨnegui Pilatoco dillumo diiboco igaicaauqui.
29 Jaamoro diibotɨ aamefaño onoobadɨ iicacu-usumi ihɨmohobujetɨ iniitusuumoro cɨɨumo.
30 Jaaruuboco Moocaani guijevefañotɨ buheete-suuhi.
31 Jaabo gueenene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jiinɨjetɨ Jerusale cuumivɨ ufuumovɨ. Jaamo diito jisumi diibotɨ miyamɨnaaco jɨɨbeguehicahi.

32 Jaamo mɨɨhai amɨɨhaico mɨjɨɨbeguehicahi iimino jɨɨbogoco Moocaani moheedeeteque unuunoco.
33 Mɨɨhai diito iyaachimɨhai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onoohaamefaño capitulo dos onoobadɨ: Ɨɨjoho taseemene jifucu uubadɨro idiicaabo, noonoro.
34 Moocaani diiboco ifi tuucɨtɨno iicaqui ubuheetesuujinoco jillɨ nuubo. Jaabo ɨco uujoho acɨji Davidco unuunoco, nooboro.
35 Jaabadɨro bu Sisalmovɨ noono: Agaijɨɨbo dijeecɨvomɨnaafi ifiico deevesujitɨhi tuucɨtɨno iicaqui, noonoro.
36 Jaabo David isumiotoco imino moonɨubo Moocaani onoobadɨ: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojɨvɨ cɨɨumo. Jaabo tuucɨuhi.
37 Jaanotɨ Moocaani ubuheetesuubo tuucɨutɨhi.
38 Jaanegui fañɨ, magaaja diibo Jesufeenedɨ imitɨ buusuco amɨɨhaico mɨjɨɨbogonoco.
39 Mɨɨro Moise tajɨɨbaco omoonɨrumo taajatɨmo iicahicamo paryɨ Jesuco imiyaavogomo diibo-fañodɨ taajaji.

40 Jaanegui imino mehesɨcɨnɨ; Moocaani
iimaamɨnaa jillɨ unuuno amɨɨhaihallɨvɨ icadino:
41 Memeecɨ amɨɨhai dejecumɨnaa, majabafiito-
moro mifinɨcɨnɨ uujoho Moocaani iicaabo
amɨɨhai mihicasumi sihidɨ ejeevanoco
eetaveji. Jaarunoco saatoho amɨɨhaico
ɨjɨɨbogorunoco miyaano meneejitɨrahi,
onoono.
42 Jaadɨ Pablomɨsi inahabonɨmɨnaama judiomɨ
sinagogajatɨ ihiinuumoco judiomɨ iicatɨmo nuuhi:
Sijaguisɨvɨ jei mɨɨhaico siino mɨjɨɨbogo, noomoro.
43 Jaadɨ Pablomɨsi jahisivɨ iinuucuumɨsi
dojɨcutɨ fuumo sihidɨ judiomɨoto, siicuumio
miyaavogomɨnaa icamo. Jaamoco diitɨsi
fajɨɨnɨhicauhi: Moocaani imihiijɨguiinoro mihica,
sefano noomɨsiro.
44 Jaadɨ sifoo jaguisɨvɨ fiitɨcuujiruno faacuumiro
ufuuno Moocaani iijɨco iguubuqui.
45 Jaanegui judiomɨ sihidɨ miyamɨnaa ufuunoco
aatyɨmeumoro diitohallɨtɨ Pabloco jɨɨheveuhi.
Jaamoro Pabloco ejenaaumoro dejecuhicaumo.
46 Jaarunaa Pablomɨsi igototɨmɨsi nuuhi:
Itɨconɨ amɨɨhai judiomɨco Moocaani iijɨco
mɨjɨɨbeguejirahi. Jaarunoco magaayɨcɨtɨmoro
ifinɨjitɨno ifiima mihicagotɨhi. Jaanegui amɨɨhai
cojɨtɨ siicuumiotojaagovɨro mefeeji, noomɨsiro.
47 Jillɨ nooboro Moocaani mɨɨhaico tajɨɨbauhi:
Łco ficuuhi faajiinɨjemɨnaahallɨvɨ judiomɨ
icatɨrumoco gaajasuqui. Amɨɨhaifeenedɨ
taajasujɨɨbogoco jiinɨjejɨnibaacɨvɨ galluuji,
nooboro.
48 Jaanoco siicuumioto uguubuumoro imo imo
minifutuuhi. Jaamoro: Moocaani iijɨ aivo im-

ihi, noomoro miyaavuguumo, paryɨ fiivo ifiima iicaqui ɨɨcɨcuudɨmo.
49 Jillɨ paryɨ toojiinɨjevɨ Moocaani iijɨ jɨɨbogocafutuuhi.
50 Jaarunaa judiomɨ iimaacasiuhi Moocaani iija gaigoomɨ obocɨfimoma, tuucuumio gaifiimɨ obocɨfimo icamoma. Jaamoro tɨconɨuhi Pablomɨsico ɨjɨɨhevemere ɨdaasuno omoonɨumo. Jaamoro diitɨsico toojiinɨjetɨ gañɨɨumo.
51 Jaanoma iicaumɨsi diitohallɨvɨ itɨhaipaaje jiinɨco tatacuumɨsi toono jɨɨbogobadɨ iicano. Jaamɨsiro Iconio cuumijaa fuumɨsi.
52 Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebɨɨnofaño iicaumaño.

14

Pablomɨsi Iconio Cuumivɨ.

1 Jaadɨ Iconiovɨ Pablo, Bernabe icamɨsi judiomɨ sinagogajafaño fuuhi. Jaamɨsiro jɨɨbeguehicauhi. Jaanoco sihidɨ miyaavuguumo judiomɨ griegomɨoto icamo.
2 Jaarunaa saatoho judiomɨ imiyaavuguutɨmo siicuumiotoco esaayusuuhi inahabomɨco ijɨɨhevequi.
3 Jaarunoco igototɨmɨsi tuucuumivɨ gueenene icaumɨsi Moocaanitɨ jɨɨbogomɨsiro. Jaabo Moocaani iimihusetɨ ihiimaanoco miyaavugusuhicauhi ɨɨfusunoco, sihidɨ ejeevanehejeque icano omoonɨhicanofeenedɨ.
4 Jaarunaa tuucuumio miyamɨnaa dugaacɨnɨuhi saatoho judiomɨjaagodɨ, saatoho minɨsumɨnaajaagodɨ icano.

5 Jaanoma iicamo judiomɨ, siicuumioto
icano aivojɨtoma jɨcucasiuhi diitoco ɨdaasuno
omoonɨmoro guiisibaneri ihaamɨqui.
6 Jaanoco Pablomɨsi agaajacɨumɨsiro gaauhi Lis-
tra, Derbe icanovɨ, Licaonia jiinɨje uufocono cu-
uminovɨ icano.
7 Jahɨ tollɨro taajasubogoco jɨɨbeguehicaumɨsi.

Listra Cuumivɨ Pabloco Guiisibaneri Aamɨmo.

8 Listra cuumivɨ icaubo saafi ifiivuunotɨro
ɨgotɨɨbo iicaubo. Jaabo gɨcɨnɨuhi ɨgotɨɨbo itɨhai
iimiutɨneri.
9 Jaabo Pablo iimaanoco imino gu-
ubunɨcɨhicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino
emeecɨubo gaajacɨuhi: Uujoho buheeji, nooboro
imiyaavuguunoco.
10 Jaanegui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano tɨcovoro
ditɨhaihallɨvɨ dulleeve! nooboro. Jaanegui sefano
casiniivuubo.

Jaaboro ɨgooboro fuubo.

11 Jaano Pablo omoonɨunoco miyamɨnaa
aatyɨmeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia
iijɨri: ¡Diosmɨ, miyamɨnaa ifibadɨ ifiivotomoro
mojaago niitehi! noomoro.

12 Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo.
Jaanotɨ Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo
ɨjɨɨbeguehicauneguiiha.
13 Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iime-
hicauja cuumi ɨmegari iicaja abajaabo sɨvauhi
niivɨmɨco deecaneri imino iimibachuhicauboro.
Jaamɨsico sihidɨ miyamɨnaa diitɨsico iimomoro
jeecɨvuujirumo iniivɨmɨco agaisiraicɨumoro.

14 Jaanoco iminɨsumɨnaatɨsi Bernabemɨsi agaa-
jacɨudɨ igaachehunoco agallicumɨsiro jɨcafutuuhi
miyamɨnaafeenedɨ coovadiicɨnɨmɨsiro:
15 Amɨɨhai, ¿collɨhi tollɨ momoonɨhi?
Amɨɨhaibadɨro mɨsi miyamɨnaatɨsi, tooneguiiha
mɨsi masaahi. Tollɨ iicaneheje jihovonehejeque
mejeevesuqui. Jaamo ɨdɨɨboro Moocaani
iicaabojaago miminifetequi, niquejeque,
jiinɨjeque, muuaiñoco icano paryɨ faabohoco
ifiivusuubojaago.
16 Sɨɨcɨjenaha Moocaani paryɨ cuumimɨnaaco fi-
cuuhi iimogobadɨ iicaqui.
17 Jaaruubo fahiijɨvaro: Uujoho iicanoco igaa-
jaqui, nooboro imino moonɨɨbo, niijabaco aigusu-
ubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidɨnoco
acɨɨbo imo imo mihicaqui.
18 Jillɨ noomɨsiro diitoco faguumɨsi. Jaarunofaño
suufenɨutɨrumo iniivɨmɨco agaisiraicɨmo diitɨsico
ijeecɨvequi.

19 Jaanaa gaseumo judiomɨ Antioquia,
Iconio icanotɨ. Jaamo tomaño miyamɨnaaco
diitɨsihallɨvɨ abañɨumo miyaavugusuuhi.
Jaamoro Pabloco guiisibaneri aamɨuhi. Jaaboco:
Fɨne guijevecuubo, noomoro tuucuumitɨ buhɨgovɨ
iguiiyɨcɨumoro gañɨɨjeuhi.
20 Jaabohallɨvɨ Cristota igaivuuhi. Jaanaa Pablo
agañiivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano
seseevedɨ Bernabema Derbe cuumivɨ fuumɨsi.

21 Jaacuumivɨ taajasujɨɨbogoco
jɨɨbeguehicaumɨsi. Jaadɨ sihidɨ Cristota iicacuudɨ
dojɨcuvɨro uumiumɨsi Listra, Iconio, Antioquia
icanovɨ.

22 Jaacuumijevɨ Cristota iicaumoco quehecu-
tusuumɨsi. Jaamɨsiro fajɨɨnɨhicaumɨsi quehecuno
miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojɨfaño
mefeejimoco ɨdaasuno moonɨjimo, noomɨsiro.
23 Jaamɨsiro Moocaani iijanohallɨvɨ
iquillahutotɨ ficuumɨsi. Jaadɨ machutɨmo
Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico
imiyaavuguudɨmohallɨvɨ Moocaani iteemequi.

Pablomɨsi Siino Uumihi Siria Jiinɨjeri Iicano Antioquiavɨ.

24 Jaanobuunatɨ fatyuumɨsi Pisidia
jiinɨjefeenedɨ. Jaamɨsi ɨfutuuhi Panfilia jiinɨjevɨ.
25 Jaamɨsiro Perge cuumivɨ jɨɨbeguehicaumɨsi.
Jaadɨ fuumɨsi Atalia cuumivɨ.
26 Toonotɨ ɨjɨcafutuumɨsiro muuairi fuumɨsi An-
tioquiavɨ itɨconɨ diitɨsico Moocaani imihiijɨfañodɨ
idudɨcamaaiqui ificucuumivɨ. Jaanoco toono
imivucuumɨsi.
27 Jaamɨsi Antioquiavɨ agaseudɨ igaiyɨɨcɨumɨsi
paryɨ Cristotaco. Jaamɨsiro jɨɨbeguehicaumɨsi
paryɨ Moocaani diitɨsima omoonɨhicaunoco ju-
diomɨ icatɨrumedi Moocaani iguhugaco faayɨcɨuhi
diito imiyaaveguequi.
28 Jaamañovɨ Pablomɨsi gueenene icauhi Cristo-
tama.

15

Jerusalevɨ Igaivuumo.

1 Jaasumi saatoho Judeatɨ Antioquiavɨ ufuumo
inahabomɨco ɨjɨɨbogomo tɨconɨuhi: Mataajaqui
itɨconɨ amɨɨhai meeheque miquitɨcɨji Moise
atajɨɨbaubadɨ, noomoro.

2 Jaamoma Pablomɨsi sihidɨro idillucasiumɨsiro
jenaaucasihicauhi. Jaanofeenevɨ Pablomɨsico
ficuumo saatoho icano Jerusalevɨ ifeequi
minɨsumɨnaama, Jerusaleri iicaja Moocaani iija
quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

3 Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota
agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jiinɨje,
Samaria jiinɨje icanofeenedɨ. Jaamo inahabomɨco
jɨɨbogomoro feehicauhi siicuumioto icarumo
iheedehiijɨco ejeevesuumoro Moocaanico
agaayɨcɨumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidɨ
imo imo icaumo.

4 Jaanaa Pablomɨsi Jerusalevɨ ɨɨfutuumɨsico
paryɨ Cristota, minɨsumɨnaa, iquillahuto
icamo imo imo diitɨsico gaayɨcɨuhi. Jaamoco
diitɨsi jɨɨbeguehicauhi Moocaani diitoma
omoonɨhicaunoco.

5 Jaarunaa saatoho fariseomɨototɨ imiyaavugu-
umo ujulleeveumoro nuuhi: Imijiruno tollɨro
judiomɨ iicatɨrumo imiyaavogomo meeheneque
miquitɨcɨno. Jaamoro mataajɨɨbano Moise
atajɨɨbaubadɨ iicaqui, noomoro.

6 Jaanegui igaivuumo paryɨ minɨsumɨnaa, iquil-
lahuto icamo toonoco ihiimaaqui.

7 Jaanoco sihidɨ ejenaaucasihicaunobuunatɨ
Pedro agañiivuuboro diitoco nuuhi: Tañahabomɨ,
amɨɨhairyo magaajacuuhi itɨconɨ uco Moocaani
ɨcɨuhi amɨɨhaifeenetɨ, taajasujɨɨbogoco judiomɨ
iicatɨrumoco jɨɨbeguequi jaamo imiyaaveguequi.

8 Jaabo Moocaani famoo jeebɨɨnocoro agaa-
jaabo ɨfusuuhi tollɨro diito agaayɨcɨunoco Igaijaco
aacɨunofeenedɨ mɨɨhaico iicaubadɨro.

9 Moocaani diitoco mɨɨhaifañotɨ guiinovɨ
ficuutɨhi. Jaamo jeebɨɨnoco nitɨcuubo diiboco
imiyaavuguumaño.
10 Jaamo ¿collɨhi amɨɨhai mimiyaavogotɨhi
Moocaani omoonɨnoco? Jaamoro jito imiyaavogo-
mohallɨvɨ obocɨtajɨɨbaco mificuuhi, moheedeete,
mɨɨhai icarumo meheetavejitɨrunoco.
11 Jaanoco diitobadɨro mɨɨhai mataajajinoco ma-
gaajahi Jesucristo imihiijɨfeenedɨ.
12 Jaanegui famooro ɨllɨɨvuumoro Bernabemɨsi
ɨjɨɨbogonoco guubunɨcɨumo gaajataco,
ajabafiiranehejeque icano diitɨsifeenedɨ
Moocaani omoonɨhicaunoco siicuumiotofeenevɨ.
13 Jaanoco ihiimaaunobuunatɨ Jacoobo nuuhi:
Tañahabomɨ, uco muguubunɨcɨ, nooboro.
14 Simon Pedro mɨɨhaico jɨɨbeguehi, ɨtɨconɨɨbo
Moocaani judiomɨ iicatɨrumotɨ iyototɨ ɨɨcɨnoco.
15 Mɨɨro jillɨ noono Moocaani iimaamɨnaa
acaatɨnɨuno:
16 Jinobuunatɨ uumiji. Jaaboro siino gañɨɨyɨcɨji
aacutuuja David iijaco. Aacutuunoco siino
iimibachuuboro eetaveji.
17 Jaano coovooto paryɨ Moocaanico iguiinequi
paryɨ jiinɨjemɨnaa tamomoco ijeecɨvequi icano.
18 Jillɨ noobo Moocaani jinooco agaajasuubo
sɨɨcɨjetɨro.
19 Jaanegui uujoho amɨɨhaico neehi: Judiomɨ
iicatɨmoco gañuhusuno momoonɨdino iheede-
hiijɨco ejeevesucuumoro Moocaanijaagovɨro
iicacuumoco.
20 Imicuujino aameque macaatɨnɨhaamefaño
jillɨ meneeji: Ɨjɨnɨta jeecɨvoco deetavucuudino,
saatohoba ataabavatɨmo buhɨgueejedɨ

gaigoomɨma icadino, bu asimɨco udusuucɨneri amacanɨsumehejeque duucuudimo, tɨɨjohoco aducuudimo. Jillɨ noomoro

21 faacuumivariro icamo sɨɨcɨjetɨro Moise tajɨɨbaco ɨjɨɨbeguehicamo sinagogajanofaño fahiijɨvaro jaguisɨfucuva tɨcovoocɨvɨ, nuubo Jacoobo.

22 Jaanegui minɨsumɨnaa, quillahutomɨhai, paryɨ Moocaani iijamɨnaama ihiimaacasiumoro saatohotɨ ifeenetɨ ɨcɨuhi. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeenetɨ imiyaamɨsi iicamɨsico ɨcɨumo Pablo, Bernabe icamɨsima Antioquiavɨ igalluuqui.

23 Jaamoma aameque galluumo: Mɨɨhai minɨsumɨnaa, quillahuto, paryɨ monahabomɨ icamo moojɨco magalluuhi, monahabomɨ judiomɨ iicatɨrumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jiinɨjeri iicamojaago.

24 Mɨɨhai muguubuhi jimañotɨ saatoho ofoomovaha amɨɨhaico ihiimaari gañuhusuno moonɨhicahi mɨɨhai matajɨɨbatɨmo. Jaamo amɨɨhaico mɨtasuhicahi: Amɨɨhai meeheque miquitɨcɨ. Jaamoro Moise atajɨɨbabadɨ mihica, eneehicamo.

25 Jaanoma mihicamo sabadɨro monoomoro moofeenetɨ saatohotɨ mɨhɨcɨhi amɨɨhaijaa magalluuqui magaijɨno nahabomɨsi Bernabe, Pablo icamɨsima.

26 Jaamɨsi ñɨhicunofeenedɨ ifiico ficuuhi Jesucristo momohallɨtɨ.

27 Jaanegui amɨɨhaijaago magalluuhi Juda, Sila icamɨsico. Jaamɨsi amɨɨhaima ihiimaamɨsiro imino amɨɨhaico jɨɨbeguejimɨsi.

28 Jillɨ Moocaani Gaijadi imino, mɨɨhaidi imino
icano janaanɨcɨ siinoco amɨɨhaico matajɨɨbatɨhi.
Jino ɨdɨɨnocoro amɨɨhaico meneehi:
29 Ɨjɨnɨtaco ejeecɨvucuunoco mehee-
tavucuudino. Jaabadɨro udusuucɨneri
amacanɨsumehejeque muduudino, tɨɨjohoco
mahaduudino, saatohoba ataabavatɨmo
jahisihijedɨ gaigoomɨma icadino. Jillɨ
mihicahachiijɨ imino momoonɨji. Tahɨ imino
mihica, noomoro.
30 Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavɨ. Jaa-
mañootoco iigaiyɨɨcɨumoro toohaameque acɨuhi.
31 Jaahaameque inahabomɨ emeecɨumoro si-
hidɨ imo imo minifutuuhi toohaamefaño diito aja-
cusunoco aatyɨmeumoro.
32 Jaamɨsi Juda, Sila icamɨsi Moocaani
iimaamɨnaatɨsi icauhi. Jaamaño inahabomɨco
sihidɨ iijɨri afajɨɨnɨmɨsiro diitoco quehecutusuuhi.
33 Jaanobuunatɨ gueenene iicauno nijequetɨ in-
ahabomɨ diitoco galluuhi: Sajeebɨɨma mofoo,
noomoro dojɨcuvɨro diitoco agalluumojaago.
34 Jaarunaa Sila toonovɨro fitafutuuhi.*
35 Tollɨro Pablo, Bernabe icamɨsi Antioquiavɨ
fitafutuuhi. Jaamo sihidɨ saatohoma jɨɨbogomoro
icahicauhi Jesucristo jɨɨbogoco.

Pablo Siino Allɨnɨhi Ɨjɨɨbogotoobo.

36 Jaanobuunatɨ goovacuutɨnotɨ Pablo
Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavɨ
monahabomɨco memeecɨtequi, ¿naa mɨllɨ iicamo?
nooboro.

---

* **15:34** Sahaamefaño toversiculoco ficuutɨmo.

37 Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco
onooboco.
38 Jaarunaa diibo diitɨsico Panfiliavɨ ejeevesu-
uboro uumiuhi diitɨsico idudɨcamaajeque
amusutɨɨbo. Jaaneguiiha, Pablo diiboco
imuguutɨhi asatyunoco.
39 Jaanoco sihidɨ ejenaaucasiunoma
iicaumɨsi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma
ɨjɨcafutuumɨsiro Chipre chugaivɨ fuuhi.
40 Jaanotɨ Pablo Silaco ɨɨcɨuboma fuuhi
Moocaani imihiijɨfañodɨ inahabomɨ agalluudɨ.
41 Jaamɨsi fatyuuhi Siria jiinɨje, Cilicia jiinɨje
icanofeenedɨ inahabomɨco quehecutusumɨsiro
Cristotaco.

16

Pablomɨsima Timoteo Gataavehi.

1 Pablo, Sila icamɨsi ɨfutuuhi Derbe, Listra
icano cuuminovɨ. Jahɨ atyɨmeumɨsi miyaavo-
gomɨnaafi Timoteo onooboco miyaavogomɨnaago
judiomɨogo griegooboma iicaugo achico.
2 Jaabotɨ inahabomɨ Listrari, Iconiori icano
iicaumo imino iimaahicauhi.
3 Jaaboco Pablo imuguuhi diitɨsima igataavequi.
Jaaboro iimeeheque quitɨcɨsuhi tahɨ iicaumo ju-
diomɨ iimuguujitɨruneguiiha famooro diibo caani
griegoobo iicaunoco agaajaumaño.
4 Jaamɨsi faacuumivafañodɨ ufuumɨsi
inahabomɨco jɨɨbogomɨsiro feehicauhi Jerusaleri
iicaumo minɨsumɨnaa, iquillahuto icamo diitɨsico
unuubadɨ.

5 Jaaneri paryɨ Cristota quehecumo minifutuuhi
miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaacɨvɨro
guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jiinɨjeomɨnaafi Gaijaco Atyɨmehi.

6 Jaanaa Moocaani Gaija jɨɨbugusuutɨhi
Moocaani iijɨco Asia jiinɨjevɨ. Jaanegui fatyuumo
Frigia, Galacia icano jiinɨjefeenedɨ.
7 Jaamo ɨfutuuhi Misia jiinɨjejɨnivɨ. Jaamañotɨ
esamaaiumo Bitinia jiinɨjevɨ ifeequi. Jaarunaa
Jesu Gaija imuguutɨhi.
8 Jaanegui Misia jiinɨjefeenedɨ sanotɨcovoro
afatyumo ɨfutuuhi Troa mɨcuvɨ.
9 Jaamañovɨ Pablo fucu gaijafaño atyɨmeuhi
macedoniamɨnaafi julleecɨnɨɨboco. Jaabo diiboco
neehicauhi: Macedonia jiinɨjevɨ disaa. Jaaboro
mɨɨhaico daamusu, nooboro.
10 Jaanoco Pablo aatyɨmeunegui mihimibaivo
Macedoniavɨ mefeequi: Fɨne Moocaani mɨɨhaico
coovahi tahɨ taajasubogoco mɨjɨɨbeguequi,
munuuhi.

Pablo Filipo Cuumivɨ.

11 Jaadɨ Troa mɨcutɨ mɨjɨcafutuumoro
sanotɨcovoro mufuumo mɨhɨfutuuhi Samotracia
chugaivɨ. Jaano seseevedɨ mɨhɨfutuuhi Neapolis
mɨcuvɨ.
12 Toonotɨ mufuuhi Filipovɨ Roma cuumi Mace-
donia jiinɨjeri iicacuumi imiyacuumivɨ. Jaa-
mañovɨ gueenejɨsuno mihicauhi.

13 Jaamo jaguisɨfucusumi tuucuumitɨ jahisivɨ
mufuuhi muuaijɨnivɨ tomañovɨ Moocaanima ihi-
imaanɨcɨmañovɨ macasɨɨvuumoro Moocaani iijɨco
mɨjɨɨbuguuhi gaigoomɨ igaivuumoco.
14 Jaamotɨu saafigo Lidia onoogo Tiatira cu-
umiogo. Jaago iiminoono gaachehunoco tɨfaihɨba
iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico
ejeecɨvehicaugo mɨjɨɨbogonoco guubunɨcɨhicauhi.
Jaago jeebɨɨco Moocaani faayɨcɨuhi Pablo
ɨjɨɨbogonoco imino iguubunɨcɨqui.
15 Jaago paryɨ iijamɨnaama nitɨsuquimaaiugo.
Jaagoro mɨɨhaico neehicauhi: Miyaano uujoho
Cristotahe iicahachiijɨ taajafa masaamoro mihi-
cava, noogoro mɨɨhaico iijavɨ fiitɨuhi.

16 Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicau-
mañovɨ mufuumo mahatyɨmeuhi saafigo bagoca-
jaco. Jaagofañotɨ gaajacɨ ɨjɨ gaajacɨhicauhi. Jaaneri
diigo abajato sihidɨ nɨhɨbamɨco gaayɨcɨhicauhi di-
igo agaajacɨnohallɨvɨ.
17 Jaago mɨɨhai Pabloma mufuumo dojɨcutɨ
fuugo coovadiicɨnɨgoro: Jito Moocaani caamovohɨ
iicaabo jeecɨvomɨnaa. Jaamo amɨɨhaico
taajasu jɨɨhaico jɨɨbeguehi, noogoro feehicaugo
fahiijɨvaro.

18 Jaanofeene Pablo agañuhusuvuuboro
dojɨcuvɨro diigojaa acafesaavuuboro igaajacɨ
ɨjɨco nuubo: Jesucristo momofeenedɨ ɨco tajɨɨbahi.
Diigofañotɨ diino, nooboro.

Jaasumiro diigotɨ ihɨjɨ iinuuhi.

19 Jaanoco diigo abajato atyɨmeuhi diigofeenedɨ
nɨhɨbamɨco ɨɨcɨhicaurumo ɨɨcɨcuujitɨnoma

iicamo Pablomɨsico agaayɨcɨumoro satyuumo aivojɨtojaago naajetehasifeenevɨ.

20 Jaamɨsico fagomɨnaa ɨmega ɨɨfutusuumoro nuumo: Jitɨsi judiomɨsi iicamɨsi muucuumico gañuhusuno ñaaɨsuvahi ijɨɨbegueneri.

21 Jaanoco mɨɨhai magaayɨcɨmoro mɨnɨsugotɨhi romanomɨ mihicamaño, noomoro.

22 Jaanoma iicamo sihidɨ miyamɨnaa Pablomɨsijaa sɨfiiratuuhi. Jaanegui ifagomɨnaa tajɨɨbauhi igaachehunoco ujujuucumoro diitɨsico ɨmeiñeri ihaamɨqui.

23 Jaamɨsico sihidɨ ahaamɨhicaumoro cɨvojafaño ficuumo. Jaamoro itoomomɨnaafico tajɨɨbaumo imino iteemequi.

24 Jaanegui itoomomɨnaafi diitɨsico aivo fañoomecufa iicauhɨmonobafaño cuhufono jɨɨhacuuhi.

25 Jaafucu fucufeene Pablomɨsi Moocaanima ihiimaamɨsiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacɨvojamɨnaa guubunɨcɨhicauhi.

26 Jaanaa imimañobatɨ sefano icɨvoja nicuta maryɨbauhi. Jaaneri paryɨ icɨvoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icɨvojamɨnaa sisɨta ijɨgaiñehino sinanamaaiuhi icano.

27 Jaanaa itoomomɨnaafi aaicuuboro meecɨurunaaca paryɨ icɨvoja guhugano faayɨcɨnɨuhi. Jaanoco itoomomɨnaafi aatyɨmeuboro ihaamɨgaco guiiyɨcɨuhi ifiico iinoro igaicaauqui: Paryɨ fɨne icɨvojamɨnaa gaacuuhi, nooboro.

28 Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Mɨllɨ difiico moonɨdino. Famooro mihicahi, nooboro.

29 Jaanegui itoomomɨnaafi cuugahuco dilluuhi.
Jaaboro goovano jɨcafutuubo icɨvojafaño
sihidɨ vɨvɨvɨ iigutuuboro Pablomɨsiguiino
memuɨɨvutuubo.
30 Jaanegui fañoomecutɨ diitɨsico ihiinusuuboro
nuubo: Aivojɨtɨsi, ¿mɨllɨ uujoho moonɨji niquejefaño taajaqui? nooboro.
31 Jaanegui diitɨsi iimusuuhi: Aivojɨɨbo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryɨ diijaotoma, noomɨsiro.
32 Jaamɨsiro diiboco paryɨ iijaotoma
jɨɨbuguumɨsi Moocaani iijɨco.
33 Jaafucuro itoomomɨnaafi diitɨsico
ahaamɨhicauno tujaavonoco nitɨubo. Jaadɨ paryɨ
iijamɨnaama nitɨsuquimaaiumo.
34 Jaadɨ diitɨsico iijajaago asatyuuboro
machusuubo. Jaabo paryɨ iijamɨnaama imo imo
icauhi Moocaanico imiyaavuguuneri.
35 Jaanaa fucuro ifagomɨnaa sisɨmɨnaaco
galluuhi icɨvoja toomomɨnaafijaago diitɨsico
isinaayuqui.
36 Jaanegui itoomomɨnaafi Pablomɨsico nuuhi:
Fagomɨnaa uco tajɨɨbahi amɨɨsico sinaayuqui.
Jaanegui sajeebɨɨ mihiinucu, nooboro.
37 Jaarunaa Pablo isisɨmɨnaaco nuuhi: Mɨsi
romanomɨotɨsi mihicamɨsico miyamɨnaafeenevɨ
ahaamɨhicamoro. ¿Mɨsivɨ iimitɨnoco
aatyɨmetɨmoro mɨsico toovono sinaayujirahi?
Jaafa iinoro asaamoro mɨsico iinusuvamo,
nooboro.
38 Jaanoco isisɨmɨnaa ufuumoro ifagomɨnaaco
jɨɨbugutuuhi. Jaanoco romanomɨotɨsi diitɨsi
iicaunoco uguubumoro sihidɨ iguutumo.

39 Jaanegui ufuumoro diitɨsima toonoco iim-
ibachujeumoro diitɨsico iinusuumo. Jaamoro
diitɨsico: ¿Jiicuumitɨ collɨhi mufuucuutɨhi? nuumo.
40 Jaadɨ icɨvojafañotɨ ihiinuudɨ Lidia onoogo iija-
jaa fuumɨsi. Jaamɨsiro inahabomɨco emeecɨjeudɨ
diitoco equehecutusumɨsiro tuucuumitɨ fuumɨsi.

17

Tesalonica Cuumivɨ Ñaaɨvomo.

1 Jaanaa Pablomɨsi Silama ufuumɨsi Anfipoli,
Apolonia icano cuuminofeenedɨ afatyumɨsi Tesa-
lonica cuumivɨ ɨfutuuhi judiomɨ sinagogaja ica-
mañovɨ.
2 Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanɨcɨbadɨ sina-
gogajafaño feehicauhi mijaguisɨcɨ, sajaguisɨ ɨdɨino
fucuva diitoma iimaahicaubo.
3 Jaabo Caatɨnɨhaamefañodɨ diitoco
jɨibeguehicaubo Cristo ɨdaasuno iicauboro
iguijeveebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco
neehicaubo: Diibo jaanɨ Jesuco uujoho amɨihaico
jɨibeguehicahi. Jaabo diibo Cristo, nooboro.
4 Jaanoco saatoho judiomɨtɨ imiyaavuguumoro
Pablo, Sila icamɨsijaa minifutuuhi, tollɨro
sihidɨ griegomɨ Moocaanico ejeecɨvehicaumo
miyaavuguuhi, bu sihidɨ ajashutɨno obocɨfino
gaigoomɨ miyaavuguuhi icano.
5 Jaanoma iicamo judiomɨ imiyaavuguutɨmo
ataaquivuumoro iimitɨno gaifiimɨco
iigaiyɨicɨumoro tuucuumico gañuhusuno
ñaaɨsumo. Jaamoro Jason onoobo iijaco
cabocɨumo Pablo, Sila icamɨsico agaayɨcɨmoro
miyamɨnaaco ihacɨqui.

6 Jaarumo Pablomɨsico aatyɨmeutɨnegui toojao
abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho in-
ahabomɨma tuucuumi aivojɨtojaago. Jaamoro
sefano coovadiivuumo Pablomɨsiditɨ: Jito faa-
jiinɨjequere rugueenɨmoro efeehicamo juu gase-
cuuhi.
7 Jaamoco Jason iijafaño ficuuhi. Jaamo
famooro romano aivojɨɨbo* tajɨɨbaco imino
moonɨtɨmo: Sifi aivojɨɨbo icahi Jesu neehicamo,
noomoro.
8 Jaanoco paryɨ miyamɨnaa aivojɨto icamo ugu-
ubuumoro sihidɨ ñaaɨvuumo.
9 Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomɨjaago
inɨhɨbamɨco ificuumoro iinuuhi.

Pablomɨsi Silama Berea Cuumivɨ.

10 Jaasumiro inahabomɨ Pablomɨsico fucu Berea
cuumivɨ galluuhi. Jaadɨ tahɨ ɨɨfutuumɨsiro judiomɨ
sinagogajafaño fuuhi.
11 Jaamo tomaño judiomɨ Tesalonica
cuumiri iicaumo janaanɨcɨ imihuseuhi.
Jaamaño Moocaani iijɨco imino agaayɨcɨumoro
fafucuvaacɨvɨro Caatɨnɨhaamefaño onoonoco
ɨɨfɨnɨcɨhicauhi: ¿Naa miyaanoco mɨɨhaico noomɨsi?
noomoro.
12 Jaamoro sihidɨ saatoho diitotɨ miyaavugu-
uhi. Tollɨro griegomɨtɨ sihidɨ gaigoomɨ obocɨfimo
miyaavuguuhi, bu sihidɨ gaifiimɨ icano.
13 Jaanoco Tesalonicao judiomɨ Pablo
tollɨro Bereavɨ Moocaani iijɨco ɨjɨɨbogonoco
uguubuumoro tahɨ fuuhi. Jaamoro tomaño
miyamɨnaaco ñaaɨsutuuhi.

---

* **17:7** Cesar onoobo.

14 Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomɨ Pabloco
goovano galluuhi muuaijɨnivɨ ifeequi. Jaanotɨ Sila,
Timoteo icamɨsi Bereavɨ fitafutuuhi.
15 Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuuhi
Atena cuumivɨ. Jaamo uhuumiumoco Pablo nu-
uhi: Sila, Timoteo icamɨsico mɨjɨibogo goovano
tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivɨ Icahi.

16 Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamɨsico Atenatɨ
otoomoobo atyɨmehicauhi faacuumifañoro ɨjɨnɨta
iicanoco. Jaaneri sihidɨ ɨdaasuvehicaubo.
17 Jaanoma iicaabo judiomɨ siicuumioto
Moocaanico ejeecɨvehicaumoma sinagogajafaño
iimaahicaubo. Jaabadɨro fafucuvaacɨvɨro
goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro
feehicaubo.
18 Jaanotɨ saatoho gaifiimɨ epicureo onoono
jɨibogoco nɨsuquimaaihicaumo. Jaanotɨ saatoho
estoico onoono jɨibogoco nɨsuquimaaihicauhi.
Jaamo tɨconɨuhi Pabloma ihiimaamo. Jaamoro
saatoho neehicauhi: ¿Mɨllɨ fɨne mɨihaico
neejiruubo, jaanɨ ihiimaafifiibo? noomoro.
Jaanotɨ saatoho neehicauhi: Fɨne siomo
diosmɨ jɨibogomɨnaafi, neehicauhi Pablo Jesu
ubuheeteunoco ɨjɨibeguehicauneguiiha.
19 Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo
Areopago onoobaɨvɨ: Mɨihaico dɨibogo jino
bojɨibogoco ɨsɨvanoco.
20 Magaajatɨnehejeque mɨihaico dɨibeguehicahi,
¿mɨllɨ iicanehejeque neehicahi? noomoro.
21 Jaamo atenamɨnaa, siicuumijeoto icamo jine-
jebaco moonɨtɨmo toono iimaariro icahicaumo
bohonoco uguubuuneriro.

22 Jaanegui Pablo Aeropagobaɨvɨ diitofeenetɨ
ujulleeveuboro nuuhi: Amɨɨhai atenamɨnaa
diosmɨ jeecɨvomɨnaa mihicamo.
23 Mɨɨro amɨɨhai diosmɨco mejeecɨvehicamañehejedɨ
afatyoobo samañovɨ atyɨmehi, jillɨ noonoro
acaatɨnɨcɨnɨnoco: Dios Agaajaratɨɨboco, onoonoco.
Mɨɨro diiboco gaajatɨmo mejeecɨvehicaabotɨ jino
uujoho iimaahicahi.
24 Jaabo diibo Moocaani jiinɨjeque paryɨ
fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jiinɨje, niqueje
icano abajaabo. Jaabo miyamɨnaa eetavotajafaño
icatɨɨbo, miyamɨnaa jeecɨvo sefari icatɨɨbo,
25 jinejetɨ cuujɨvaachutɨɨbo icano. Jaabo
mɨɨhai famoocoro fiivoco acɨɨbo, guibuhubaco
majaguisɨqui acɨɨbo, fanoovaco acɨɨbo icano.
26 Jaabo miyamɨnaaco saafi tɨɨjotɨro faacuumiva
miyamɨnaaco fiivusuubo fanoojiinɨjehallɨvɨro
iicaqui. Jaaboro jino paryɨ mihicajisumije,
mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo.
27 Jaamo Moocaanico miguiinehi dudɨɨvɨ ma-
hatyɨmequi famoova cojɨtɨ tehesijitɨruuboco.
28 Jaabo Moocaanifeenedɨ mɨhɨguehi, mihic-
ahi. Tollɨro amɨɨhai poeta caatɨnɨmɨnaafi: Mɨɨhai
Moocaani yoto, nooboro, unuubadɨ.
29 ¿Mɨllɨ bu Moocaani yoto mihicamo mehe-
samaaijirahi, Moocaani oro eetavota, nɨhɨbamɨ
eetavota, guiisi eetavota icano iicanoco? Jillɨ
gaifiimɨ: Jillɨ fɨne jeevaabo, noomoro ijeebɨɨfañodɨ
esɨcɨnɨmoro eheetavonoco.
30 Sɨɨcɨjenaha miyamɨnaa gaajatɨmo iicaunoco
Moocaani aatyɨmetɨɨbobadɨ icauhi. Jaanotɨ jisumi
Moocaani paryɨ fahɨgova miyamɨnaaco tajɨɨbahi
iimitɨco ijeevesuqui.

31 Jaabo Moocaani oovɨcɨcuuhi miyamɨnaaco ijaadaco aacɨjifucuco. Jaafucugui saafiico ificu-ubofeenedɨ miyamɨnaaco miyaajɨri jaadusujiibo. Jaanoco diibo guijevefeenetɨ ubuheeteunofañodɨ Moocaani gaajasucuhi, nooboro.

32 Jaanoco diito miguijevenebuunatɨ siino mubuheetejinoco uguubuumoro saatoho diiboco dejecuuhi. Jaanotɨ saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonotɨ muguubuji, noomoro.

33 Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhinɨuhi.

34 Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojɨcutɨ fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaɨvɨ efeefimo bocɨɨbo iicaubo, bu tollɨro saafigo gaigo Damari onoogo, bu saatoho icamo.

18

1 Jaanobuunatɨ Pablo Atena cuumitɨ fuuhi Corinto cuumijaago.

2 Jahɨ atyɨmeubo saafi judiomɨoobo Aquila onoobo, Ponto jiinɨjeooboco, bohonoro mogaima Pricila onoogoma Italia jiinɨjetɨ asaaumɨsi gaseuhi. Tahɨgo aivojɨibo Claudio onoobo iinusuuhi paryɨ judiomɨco Roma jiinɨjetɨ ifeequi. Jaamɨsico Pablo baatuuhi.

3 Jaabo diitɨsi ududɨcamaaiño yomonocoro bu dudɨcamaaihicauhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitɨsima fitafutuubo sano idudɨcamaaiqui.

4 Jaabo Pablo fajaguisɨvavɨro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomɨ, griegomɨ icamoco miyaavugusuhicaubo.

5 Jaanaa Sila, Timoteo icamɨsi Macedonia
jiinɨjetɨ asaaumɨsi gaseunaa Pablo judiomɨco
ɨjɨibogohɨgovɨro icacuuhi diitoco foovono
neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amɨihai
meteemehicaabo, nooboro.
6 Jaarunaa diito tɨcovauhi diiboco ɨjɨihevemere
ɨdicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo
diitojaago igaachehuco gaivɨrɨsuubo diitoco
ejeevesuno jɨibogobadɨ iicano. Jaaboro
diitoco nuubo: Amɨihai tɨijoho amɨihaihallɨvɨro
icaji, tahallɨvɨ icajitɨno. Jisumitɨro judiomɨ
iicatɨmojaagovɨro fuucuuji, nooboro sinagogajatɨ
iinuubo.
7 Jaaboro Justo onoobo Moocaanico
ejeecɨvehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja
uufequeriro iicaujajaago.
8 Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojɨibo
Jesuco miyaavuguuhi paryɨ iijari iicaumo
iyotoma. Tollɨro bu sihidɨ Corinto cuumimɨnaa
uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro
nitɨsuquimaaiuhi.
9 Jaanobuunatɨ Jesu, fucu gaijafeenedɨ Pabloco
nuuhi: Diiguetejirahana, suufenɨtɨibo dɨibogo.
10 Ɨima uujoho icahi, mɨihaiñooba ɨco mɨllɨ
moonɨjitɨhi, jiicuumiri sihidɨ tamiyamɨnaa
iicamaño, nooboro.
11 Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhi Corintovɨ
saficaba, sificabatɨfeenedɨ icano Moocaani iijɨco
diitofeenevɨ jɨibogooboro.
12 Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiinɨjevɨ
aivojɨibotɨ iicaudɨhivɨ. Judiomɨ ɨjɨcucasiumoro
Pabloco satyuumo ihaivojɨibo itajɨiba icagahallɨri
gɨcɨnɨubojaago.

13 Jaamoro diiboco nuumo: Jaanɨ miyamɨnaaco
miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico si-
ibadɨro ijeecɨvequi tajɨɨbafa onootɨbadɨ, noomoro.
14 Jaanegui Pablo iimaacuujirunaa ihaivojɨɨbo
Galion onoobo judiomɨco nuuhi: Jaanɨ imitɨno
iicaaboro sitaaco imoonɨruva amɨɨhai judiomɨ
monoonoco miyaano uujoho guubunɨcɨjirahi.
15 Jillɨ tɨcovo iimaano, bu tɨcovo momonoro,
bu jillɨ amɨɨhai tajɨɨbaro icano iimaanoco: ¿Mɨllɨ
bu uujoho moonɨjirahi? Tahɨ amɨɨhairyo mi-
himibachucasi imogotɨhi uujoho tonehejeri ihi-
imaanoco,
16 nooboro diitoco tomañotɨ galluubo.
17 Jaanoma iicamo paryɨ griegomɨ, sinagogaja
aivojɨɨbo Sostene onooboco agaayɨcɨumoro
aamɨumo Galion ɨmefeene. Jaarunoco Galion
mɨllɨ nuutɨhi.

Pablo Siino Uumihi Antioquiavɨ.

18 Jaanobuunatɨ Pablo toonovɨ gueenene
icauhi. Jaadɨ inahabomɨco ifitacuuboro Pricila,
Aquila icamɨsima fuumo Cencrea cuumivɨ.
Jahɨgo iinigaɨco cɨɨdaubo Moocaani unuunoco
ihɨfutusuqui. Jaadɨ ɨjɨcafutuumoro Siria jiinɨjevɨ
muuairi fuumo.
19 Jaamo Efeso cuumivɨ ɨɨfutuudɨ Aquilamɨsico
ificuhinɨuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro
judiomɨma iimaahicaubo.
20 Jaaboco inahabomɨ fiitɨuhi. Jaarunaa diibo
imuguutɨhi.
21 Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani
iimogohachiijɨ siino uumiji, nooboro fuucuubo
Efesotɨ.

22 Jaabo Cesarea mɨcuvɨ ɨɨfutuudɨ Jerusalejaa fuubo Moocaani iijamɨnaaco idillutuubo. Jaadɨ Antioquiavɨ fuubo.
23 Jaanobuunatɨ gueenene nijequetɨ tuucuumitɨ fuubo siino dojɨcuvɨro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiinɨje cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusu-uboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivɨ Jɨɨbeguehi.

24 Jaasumi Efeso cuumivɨ gaseubo Apolo onoobo judiomɨoobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatɨnɨhaamefaño onoonoco imino agaajauboro jɨɨbeguehicauhi.
25 Jaabo imino jɨɨbogocɨnɨuhi Moocaani jɨɨhaitɨ. Jaabo imo imo foovono Jesutɨ jɨɨbeguehicauhi Jua nitɨcoro gaajauruubo.
26 Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno jɨɨbeguehicauhi. Jaanoco Pricilamɨsi uguubuumɨsiro iijajaago diiboco asatyumɨsiro imino jɨɨbuguuhi Moocaani jɨɨhaitɨ.
27 Jaabo Apolo Acaya jiinɨjevɨ uufuujinegui inahabomɨ aamusuumoro diibedi aameque caatɨnɨuhi. Tahɨ iicaumo Cristotaco ihacɨqui diiboco imino igaayɨcɨqui. Jaabo Acayavɨ ɨɨfutuudɨ sihidɨ amusuhicaubo Moocaani imihiijɨri imiyaavuguumoco.
28 Jaabo mityano judiomɨco miyamɨnaafeenevɨ taajahicaubo, Caatɨnɨhaamefeenedɨ diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco ɨjɨɨbogoobo.

19

Pablo Efeso Cuumivɨ.

1 Apolo Corinto cuumivɨ iicaunaaca Pablo ifa-
gajɨnofeenedɨ ofoocɨnɨjɨri fuubo Efesovɨ. Jahɨ
atyɨmeubo fiivaamova Cristotaco.
2 Jaamoco dilluubo: ¿Amɨɨhai Moocaani Gaijaco
magaayɨcɨuhi mimiyaavuguusumi? nooboro.
Jaanegui diito iimusuuhi: Mɨɨhai magaajatɨhi
Moocaani Gaijaco magaayɨcɨnoco, noomoro.
3 Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuhi: ¿Coyomo
nitɨco jana amɨɨhai magaayɨcɨuhi? nooboro.
Jaanegui iimusuumo: Etɨ bu Jua initɨunoco,
noomoro.
4 Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyamɨnaaco
nitɨhicauhi iheedehifiico ejeevesuno jɨɨbogobadɨ
iicanoco. Jaabo tollɨro bu neehicauhi tabuunatɨ
asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditɨ.
5 Jaanoco uguubuumoro nitɨsuquimaaiuhi Jesu-
cristo momofeenedɨ.
6 Jaadɨ Pablo ihuseque diitohallɨvɨ ificuuneri
Moocaani Gaija diitohallɨvɨ niituuhi. Jaaneri di-
ito sijɨɨjeri iimaaumo. Jaamoro Moocaani iijɨco
jɨɨbeguehicaumo.
7 Jaamo paryɨ fahuseecɨ motɨhaitɨ
miimɨsiicɨdɨmou.
8 Jaabo Pablo toonovɨ minɨhɨbacɨ, sanɨhɨba
icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi
ñɨhicugotɨɨbo miyamɨnaaco ijɨɨbeguequi. Jaabo
ihiimaaboro miyamɨnaaco miyaavugusuhicauhi
Moocaani aivojɨ iijɨco.
9 Jaarunaa saatoho mityano ifiico eesɨcɨnɨumoro
miyaavuguutɨhi. Jaamoro Jesu jɨɨbogotɨ
miyamɨnaafeenevɨ imitɨno iimaahicauhi.
Jaanoma iicaubo diitotɨ sihɨgovɨ fuubo. Jaaboro
Cristotaco ɨɨcɨuboro satyuubo Tiraano onoobo

aameneque ɨjɨibequehicajafaño. Jaamoma fafucuvaacɨvɨro iimaahicaubo mificabacɨ tɨcovovɨ.
10 Jaamaño paryɨ Asia jiinɨjeri iicaumo Moocaani iijɨco guubuuhi Jesutɨ ɨjɨibeguehicaunoco judiomɨ, bu judiomɨ iicatɨmeheje icano.
11 Jaabo Pablofeenedɨ Moocaani sihidɨ ejeevano mityaco moonɨhicauhi.
12 Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifiivɨ ɨjɨvonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitɨno ɨjɨmɨ diitotɨ iinehicauhi icano.
13 Jaarunaa saatoho judiomɨ gaifiimɨ ɨiguefifimo: Mɨihai ɨjɨmɨco magañɨifihi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojɨibo Jesu momoco nɨsuumo iimitɨno ɨjɨmɨco igañɨiqui.
14 Jillɨ moonɨhicaumo sahuse juugahusetɨ miimɨsiicɨ ɨdɨimo icamo saafi Esceva onoobo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemɨ aivojɨibou. Jaanofeene safoono ɨjɨco nuumo: Ɨco matajɨibahi Pablo ɨjɨibeguehicaabo Jesu momofeenedɨ saafiitɨ dihiinequi, noomoro.
15 Jaarunaa diitoco ihɨjɨ iimusuuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tollɨro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanotɨ nacu mɨijoho amɨihai? nooboro.
16 Jaasumiro ihɨjɨma iicaubo diitohallɨvɨ tɨgaifiivuuhi. Jaaboro diitoco guiinonɨubo sefano diitoco ahaamɨiboro iijatɨ gaasuubo diitoco utujaacuuboro sɨcaimehejeque.
17 Jaanoco paryɨ Efeso cuumiri iicaumo judiomɨ, bu judiomɨ icatɨmo icano agaajaumoro sihidɨ iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidɨ imehicaumo.

18 Tollɨro bu sihidɨ imiyaavuguumeheje itɨconɨ
imitɨno iicahicaunehejeque jɨɨbogomoro saahi-
cauhi.
19 Jaabadɨro bu sihidɨ apichuco ihiimaahi-
caumo ihapichuno aameneque ɨsɨvaumoro
miyamɨnaafeenevɨ jɨgasuhicauhi ijaada
cincuenta mildɨno tɨcovovɨ nɨhɨbamɨ icanoco.
20 Jillɨ Moocaani iijɨ guiraatonoro feehicauhi im-
ityafeenedɨ.
21 Jaanobuunatɨ Pablo fuuguuhi siino Macedo-
nia, Acaya icano jiinɨjejaago. Jaamañotɨ Jerusalevɨ
fatyuguubo. Jaanobuunatɨ tollɨro Roma cuumivɨ
feeji, nuubo.
22 Jaaboro Macedoniavɨ galluubo Timoteo,
Erasto icamɨsi ihamusumɨnaatɨsico. Jaanobuuna
diibo Asia jiinɨjevɨ ifitafutuubo tomañovɨ
gueenene icauhi.

Efeso Cuumivɨ Ñaaɨsumo.

23 Tusumi sihidɨ ñaaɨumo Jesu jɨɨbogotɨ.
24 Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotɨɨboro
miyamɨnaaco fajɨɨnɨubo Jesujaagodɨ iicatɨmo
iicaqui. Jaabo nɨhɨbamɨri eetavehicauhi diosa
Diana onoogo* iija ɨjɨnɨtagayɨɨnoco. Jaaneri
sahomonocoro diibobadɨ ududɨcamaaimo sihidɨ
nɨhɨbamɨco gaayɨcɨhicauhi.
25 Jaamoco paryɨ sano iigaiyɨɨcɨuboro nuubo:
Amɨɨhairyo magaajahi jidudɨcamaajehallɨvɨ sihidɨ
mɨɨhai nɨhɨbamɨco magaayɨcɨhicanoco.
26 Jaano icanaaca amɨɨhairyo maatyɨmemere
muguubuhicacuuhi diibo Pablo: Miyamɨnaa
eetavomo diosmɨ icatɨmo, nooboro efeehicanoco.

---

* **19:24** Griego iijɨri, Artemis onoogo.

Jaamañoo miyamɨnaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jiicuumivɨro icatɨno fahɨgovavɨro jino Asia jiinɨjevɨ.

27 Jaamañoo mududɨcamaaje gañɨɨcafeteji. Jaabadɨro bu sihidɨ ejeevago diosa Diana jeecɨvo iija ibocɨma chahacuuji. Jaadɨ jillɨtɨ diigoco bocɨgucuujitɨrumo paryɨ Asia jiinɨjemɨnaa, bu paryɨ jiinɨjemɨnaa icamo ejeecɨvehicarugoco, nooboro.

28 Jaanoco uguubuumoro, sihidɨ sɨfiiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesiomɨ aivojɨgo idiicago! noomoro.

29 Jaaneri faacuumiro añaaɨvumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamɨsi macedoniaotɨsi Pablo gataavomɨnaatɨsico agaayɨcɨumoro satyuumo sinehejeque ihiimaaqui iigaivojafañoo.

30 Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyamɨnaama iimaaqui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutɨhi.

31 Jaabadɨro bu saatoho Pablo nahabovamɨnaa Asia jiinɨje aivojɨto iicaumo saatohoma jɨɨbogoco galluuhi: Diitofañoo feediibo, noomoro.

32 Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicɨnɨhicauhi saatoho siibadɨ onoono, saatoho siibadɨ onoono icano ñaaɨcɨnɨhicaumo. Jaanoco sihidɨ samañooto gaajautɨmo jinejefiri fɨne iigaivuunoco. Jaamoro sɨcamañehejeque coovadiinamaaihicaumo.

33 Jaanegui diitofeeneri iicaumo Alejandro onooboco toonotɨ imino jɨɨbuguumo. Jaamoro judiomɨ diiboco chimucumoro satyuuhi miyamɨnaama diitohallɨvɨ ihiimaaqui. Jaanegui imiyamɨnaaco ihuseri faguuruubo illɨɨvequi.

34 Jaarunaa Ihalejandro judiomɨyoobo
iicaunoco agaajacɨumoro sefatuumo
janaanɨcɨvɨro famooro ocoovadiinamaaiumo,
siino minoocɨ nɨhɨba oovo tɨcovoocɨvɨ: ¡Imino diica
Diana efesiomɨ aivojɨgo idiicago! noomoro.

35 Jaamo ɨllɨɨvuudɨ tuucuumio aivojɨto
nahabonɨmɨnaafi miyamɨnaaco nuuhi: Efeso
miyamɨnaa, mɨɨro famooro miyamɨnaa gaajahi
jiicuumivɨ sihidɨ ejeevago diosa Diana caamotɨ
Mercurio onoobo† iicahɨgotɨ ihɨjɨ iniituugoco.
Jaago iija abajacuumi Efeso.

36 Jaanoco bu ¿mɨɨjoho tuunamaaijirahi?
Jaanegui mɨllɨvucu. Jaamoro imino
esamaaitɨmoro siibadɨ momoonɨdino.

37 Mɨɨro jiitɨsi gaifiimɨsico amɨɨhai mɨsɨvahi
amɨɨhai diosa Dianatɨ imitɨno omoonɨmɨsiro
ɨdicuno ihiimaatɨmɨsico.

38 Jaanotɨ Demetrio, bu diiboma
ududɨcamaaihicamo icano sitahallɨvɨ
ihiimaajihachiijɨ jaafa fagomɨnaama toneheje
imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachu-
casiqui.

39 Jaanotɨ sinehejeque mihigaivomoro mihi-
imaajihachiijɨ aivojɨto atajɨɨbanɨcɨbadɨ iminoro
mihigaivomoro mihiimaa.

40 Jillɨ ñaaɨmoro mihicamaño jimañoo jiinɨje
aivojɨɨbo mɨɨhaiditɨ imitɨno neejirahi. ¿Jaanoco
mɨllɨ mɨɨhai mihiimusujirahi jino mañaaɨnotɨ?
nooboro.

41 Jillɨ nooboro diitoco llɨɨcaruubo.

---

† **19:35** Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanotɨ sihaamefaño imo-
moco ficuutɨmo.

20

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meeciiboro Fuuhi.

1 Jaamo illiivuudi Pablo Cristotaco coovaubo ijiibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro fuucuubo Macedonia jiinijevi.
2 Jaabo paryi Macedonia jiinijeotoco emeeciiboro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi iifutuubo Grecia jiinijevi.
3 Jahigo icaubo minihibaci, sanihiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiinijevi. Jahigo judiomi diiboco agaicaauguunoco agaajaciuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino.
4 Jaaboma gataavuumo Sopater onoobo Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinijeotisi icano.
5 Jaamo imegavi ufuumoro iifutuumo Troa micuvi miihai Pablomima mihicaumoco iteemetequi.
6 Jaadi jari miihai ijicutaama achahano maahuno, jiibaimobuunati, Filipo cuumiti meenegari mufuuhi. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuuhi. Jahigo sajaguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meecituubo.

7 Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui jiibogooboro fucuvuubo.
8 Jaamo igaicinihi caamo mecufaño sihidi cuugahuno aachicinihigo.

9 Jaanaa saafi sɨcafefi Eutico onoobo gɨcɨnɨuhi iventanavɨ. Jaanaa Pablo gueenene ɨjɨɨbugumaño sihidɨ diiboco cɨgara aivuuhi. Jaaneri ɨcɨgaubo tercer pisotɨ caamotɨ acutuuhi. Jaaboco gañɨiyɨcɨmo chuumucuuboco.
10 Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihiibɨcɨuhi. Jaaboro nuubo inahabonɨmɨnaaco: Mihiguetedino. Jaanɨ buheebe, nooboro.
11 Jaadɨ Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro ɨɨfunoco machumo. Jaanobuunatɨ siino ihiimaaboro seseeveubo. Jaadɨ fuubo.
12 Jaanaa isɨcafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidɨ imo imo icauhi.

Pablo Troa Mɨcutɨ Mileto Cuumivɨ Fuuhi.

13 Jaanaa mɨɨhai ɨmegavɨ mufuuhi meenegari Ason cuumivɨ toonotɨ Pabloco meteemequi, diibo jɨɨhairi asaajiiboco.
14 Jahɨ diiboco mahatyɨmedɨ Asontɨ meenegari saano mufuucuhi. Jaamo Mitilene cuumivɨ mɨhɨfutuuhi.
15 Jaano seseevedɨ Quio cuumi cojɨdɨ mafatyuuhi. Jaano sifucutɨ Samo mɨcuvɨ mɨhɨfutuumo majaguisɨhi Trogilio cuumivɨ. Jaano sifucutɨ mɨhɨfutuuhi Mileto cuumivɨ.
16 Jillɨ momoonɨuhi Pablo gueenene Asia jiinɨjevɨ icanoco iimuguutɨmaño Efeso cuumivɨ footɨɨbo iicaqui goovano Jerusalevɨ ihɨfetequi, tahɨ Pascua jɨɨbaimoco ifatyequi.

Efesovɨ Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jɨɨbeguehi.

17 Jaabo Mileto cuumitɨ Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovɨ Moocaani iija quillahutoco.

18 Jaamo asaaumoco Pablo nuuhi: Amɨɨhairyo
magaajahi Asia jiinɨjevɨ icausumi iicahicaunoco.
19 Mɨɨro fahiijɨvaro amɨɨhaifeenevɨ icahicauhi
Aivojɨɨbo Jesuco jeecɨvooboro: Uujoho sihidɨ gaa-
jahi, nootɨɨbo. Jillɨ icahicauhi sihidɨ ɨdaasuno ic-
ahicauhi judiomɨ uco aamɨgueneri tahaallɨɨ tofai-
huco filluuboro.
20 Jaarunaa suufenɨtɨɨbo jɨɨbeguehicauhi
amɨɨhaidi iiminoco miyamɨnaafeenevɨ, bu tollɨro
iijanofaño icano.
21 Judiomɨco, bu tollɨro judiomɨ icatɨmoco icano
ɨjɨɨbogooboro neehicauhi: ¡Amɨɨhai eedeehifiico
mejeevesu Moocaani ɨmefeenevɨ! ¡Jaamoro
Aivojɨɨbo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro.
22 Jaabo jisumi uujoho Jerusalevɨ feeji
Moocaani Gaija tajɨɨbari, tahɨgo uco omoonɨjinoco
gaajatɨɨboro.
23 Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavɨ
ɨjɨɨbogooboro neehicahi: Ɨɨjoho Jerusalejaago
ɨdaasuno cɨvojafaño diicaji, nooboro.
24 Jaarunoco uujoho esamaaitɨhi. Tafiico
gaijɨtɨhi, ɨdɨɨnocoro imeguehi tajɨɨhai niquejevɨ
ɨɨfotonoco, bu tollɨro uco Aivojɨɨbo Jesu imino
jɨɨbogoco atajɨɨbahinɨno Moocaani imihusetɨ
ɨjɨɨbogonoco imivequi icano.
25 Jisumi gaajacuuhi uujoho saatohobatɨ
amɨɨhaifeenevɨ Moocaani aivojɨ iijɨco ɨjɨɨbogomotɨ
siino uco mahatyɨmecujitɨnoco.
26 Jaanegui jisumi uujoho amɨɨhaico neehi:
Amɨɨhai imitɨ jaadaco jisu amɨɨhaihallɨvɨro icacu-
jino, tahallɨvɨ icacujitɨno.
27 Jillɨ amɨɨhaico jɨɨbeguehicahi paryɨ Moocaani
iijɨco tuunamaaitɨɨbo.

28 Jaanegui amɨɨhairyo mehesɨcɨnɨ. Tollɨro
imino motoomo igaivomɨnaaco Moocaani
Gaija amɨɨhaico tajɨɨbauhi diitoco meteemequi
atajɨɨbaunoco. Aivojɨɨbo Jesu imiyatɨɨjeheri diitoco
ajaaducumoco.
29 Jaanotɨ bu gaajahi uujoho, ofoonobuunatɨ
saatoho amɨɨhaifeenevɨ gaseji amɨɨhaico
ifinɨsuqui jɨcu ovejamɨco ifinɨsunɨcɨbadɨ.
30 Mɨɨro amɨɨhaifañotɨ saatoho agañiivomoro
jɨɨbeguejimo sɨcamañehejeque miyaanobadɨ,
toonoguiinodɨ amɨɨhai mimiyaavogonoco
mejeevesuqui. Jaanegui mehesɨcɨnɨ,
31 majabajeevedino mificabacɨ, saficaba icano
tɨcovovɨ paryɨ amɨɨhaico fafucuvaacɨvɨro tahaallɨɨ
tofaihuco gañɨɨboro ɨjɨɨbeguehicaunoco.
32 Jaanegui jisumi tañahabomɨ Moocaanima mi-
hica. Diibo imihiijɨ jɨɨbogoco mehesɨcɨnɨ. Jaano
toonofeenedɨ sefano mihicahi, jaano amɨɨhaico
Moocaanico ejeecɨvehicamofeenevɨ ificuqui.
33 Uujoho saatoho nɨhɨbamɨco, gaachehuco
icano imeguehinɨtɨhi.
34 Amɨɨhairyo magaajahi tahuseri
ududɨcamaaiboro ucuujɨvaachunoco
ɨɨcɨhicanoco, tollɨro bu uuma iicamedi ɨɨcɨhicanoco
icano.
35 Mɨɨro saicɨno amɨɨhaico jɨɨbeguehicahi jillɨ
mududɨcamaaiqui. Jaamoro ucuujɨvaachuuboco
tooneri mahamusuqui Aivojɨɨbo Jesu unuubadɨ:
Imicani icaabo sitaaco aacɨɨbo, toonoco
agaayɨcɨɨbo janaanɨcɨvɨ, unuubadɨ. Jaanoco
mehesɨcɨnɨ, nooboro.
36 Jaaboro ememuɨɨvuuboro diitoma Moocaan-
ima iimaaubo.

37 Jaadɨ famooro Pabloma ihiibɨcɨcasiumoro taaumo,
38 sihidɨ ɨɨdaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodɨ uco mahatyɨmecujitɨhi siino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivɨ.

1 Jaamo monahabomɨco mejeevesuumoro meenegari sanotɨcovoro mufuuhi Cos onoochugaivɨ. Jaano sifucutɨ Roda cuumivɨ. Jaamañotɨ Patara cuumivɨ mɨhɨfutuuhi.
2 Pataratɨ Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyɨmeugari mufuuhi.
3 Jaamo mafatyuumo mahatyɨmeuhi Chipre onoochugaico monaninaagonovɨ iicachugaico. Jaamo mufuuhi Siria jiinɨjevɨ Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari.
4 Jaamo tahɨ Cristotaco mahatyɨmeuhi. Jaamoma toonovɨ mihicauhi sajaguisɨ tɨcovovɨ. Jaamo diito Pabloco jɨɨbuguuhi Moocaani Gaijari: Jerusalevɨ feejirahana, noomoro.
5 Jaadɨ tojaguisɨ ifinɨudɨ mufuumo famooro mogaimɨma, iseemema icano mɨɨhaico ficutuumo. Jaamo mɨhɨfutuhi tuucuumijɨnivɨ. Jaamoro jiinɨgaibaahohallɨvɨ mememuɨɨnamaaiumoro Moocaanima mihiimaauhi.
6 Jaamoco mifitacumoro mɨjɨcafutuhi meenegafañoo. Jaanotɨ diito dojɨcuvɨro uumiumo iijanojaago.

7 Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuuhi
Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristo-
taco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu
ticovovi.
8 Jaano sifucuti miihai Pabloma mufuumoro
Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jiibogominaafi
iijafañoo mijicafutuuhi, sahuse juugahuseti
miimisiici idiinomoobo diaconomiobo iijafañoo.
9 Jaabo Felipe igueenemehejedimo iseemema
icauhi sano gaigoomiro ataajevatimo. Jaafigueje
Moocaani diitoco onoonoco iimaahicauhi.
10 Jaamo miihai toono fiiva fucuva mihicau-
naaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onoobo
Judea jiinijeti gaseuhi.
11 Jaabo miihaico emeeciiboro Pablo niivigai
meeheque icituhi. Jaaboro toomeeheri ifiico
itihaiñoo, ihusene icanoco isisiuboro nuuhi:
Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi judiomi
jimeehe abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro
siicuumiotoco aciijimo, nooboro.
12 Jaanoco muguubumoro Pabloco munuuhi,
Jerusalevi ifootiqui.
13 Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collihi uuri
mataahi, uco mihidaasuvusuqui? Jaarunoco
uujoho iguitihi uco isisimoro agaicaaujinoco
Aivojiibo Jesu momohalliti, nooboro.
14 Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco.
Jaanegui milli munuucuutihi. Jilliro: Jii, munuuhi
tahi Moocaani Aivojiibo jeebii onoobadi diica,
noomoro.
15 Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi
mufuuhi.
16 Jaamoma saatoho Cesarea cuumiri iicaumo
Cristota gataavuuhi. Jaamofañoo bu saafi icauhi

Chipre onoochugaiobo Mnason onoobo. Jaabo iijafaño mɨhɨfutuumoro gueenene mihicahicauhi sɨɨcɨjetɨro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacooboco Meecɨtuuhi.

17 Jaamo Jerusalevɨ mɨhɨfutuudɨ monahabomɨ imo imo mɨɨhaico gaayɨcɨuhi.
18 Jaano sifucutɨ mɨɨhaima Pablo fuuhi Jacooboco memeecɨtequi. Jahɨgo tollɨro icaumo famooro quillahuto.
19 Jaamoco Pablo idilluuboro jɨɨbuguhi, paryɨ Moocaani diibo jɨɨbogofeenedɨ judiomɨ iicatɨrumofeenevɨ omoonɨunoco.
20 Jaanoco uguubumoro Moocaanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañɨ, imiruno aivono. Jaarunaaca ɨɨro gaajacuuhi judiomɨtɨ sihidɨ ajashutɨmo, imiyaavugucuumo famooro Moise atajɨɨbaubadɨ iicaqui ejenaauhicanoco.
21 Jaamoro neehicahi ɨɨjohova dɨɨbeguehicahi paryɨ judiomɨ siicuumijejaa iicamoco, Moise atajɨɨbaunoco mimiyaaveguedino. Tollɨro bu seeme meeheque miquitɨcujitɨhi, siino mojeevamaajebadɨ momoonɨcujitɨhi, ɨɨjohova neehicahi, noomoro.
22 ¿Mɨllɨ jaanoco momoonɨji? Ɨɨjoho jinovɨ agase-cuunoco agaajacumoro ñaaɨvejimo.
23 Jaanegui jillɨ moonɨ: Mɨɨhaifaño icamo igueenemehejedɨmo gaifiimɨ Moocaanico unuucuunoco omoonɨjimo.
24 Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemɨ unuubadɨ amɨɨhai ifiinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedi daadu. Jaanobuunatɨ inigaɨnoco

cɨɨdasujimo. Jaanotɨ famooro gaajajimo ɨɨditɨ miyaano iicatɨnoco ihiimaahicanoco. Jillɨ ɨɨjoho imihusene Moise tajɨɨbajɨco edeetavehicanoco gaajajimo.

25 Jaanotɨ saatoho judiomɨ iicatɨmo imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro matajɨɨbahi: Ɨjɨnɨtaco ejeecɨvucuunoco meheetavucuudino. Jaabadɨro tɨɨjohoco mahaduudino, bu udusuucɨmoro amacanɨsumehejeque muduudino, bu saatohoba ataabavatɨmo jahisihijedɨ gaigoomɨma icadino icano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayɨcɨmoro Cɨvojaanɨmo.

26 Jaanegui Pablo diito igueenemehejedɨmo iicamoco ɨɨcɨuboro satyuuhi. Jaano sifucutɨ diitoma ifiinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ijɨɨbeguequi, ifiinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadɨ ijeecɨvonoco ificujinoco.

27 Jaamo sajaguisɨco imivusutɨmaacaro judiomɨ Asia jiinɨjetɨ agaseumo atyɨmeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyamɨnaaco añaaɨsumoro Pabloco gaayɨcɨumo.

28 Jaamo agaibacasimoro nuuhi: Israel miyamɨnaa, mɨɨhaico mahamusu. Jaanɨ fahɨgovadɨ feehicahi imitɨno jɨɨbogooboro israelmɨnaahallɨvɨ, bu Moise tajɨɨbajɨhallɨvɨ icano. Jaaboro jino saatoho griegomɨco jiija templojafaño sɨvaabo toojaco imɨhɨninɨqui, noomoro.

29 Jillɨ neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onooboco Pabloma tuucuumivɨ aatyɨmeumoro: Fɨne diiboma templojafaño foobo, noomoro.

30 Jaanoco famooro tuucuumioto imiyaavugu-
umoro Pablojaa saaumo jinoomoro. Jaadɨ diiboco
agaayɨcɨmoro templojatɨ sihɨgovɨ sefano satyu-
umo. Jaamoro goovano foboocɨumo temploja
guhuganoco.
31 Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa
jɨɨbogo gaseuhi amocasimɨnaa aivojɨɨbojaago,
famooro Jerusale cuumioto añaaɨunojɨɨbogo.
32 Jaanegui ihaivojɨɨbo, ihamocasimɨnaama,
saatoho ihaivojɨtoco icano igaiyɨɨcɨubo. Jaamo
jinoomoro fuuhi imiyamɨnaa iicauhɨgo.
Jaamo miyamɨnaa imiya aivojɨɨboco, bu
amocasimɨnaaco icano aatyɨmeumoro Pabloco
aamɨcuutɨmo.
33 Jaanegui imiya aivojɨɨbo ifiitɨvuuboro
tajɨɨbaubo Pabloco cɨvojamɨnaafitɨ isisɨqui
mihicɨri jɨgaiñohicɨri. Jaadɨ dilluubo: ¿Mɨɨjoho
diibo? ¿Jinejeque moonɨɨbo? nooboro.
34 Jaanegui coovadiinamaaihicaumo saatoho si-
ibadɨ onoono, bu saatoho siibadɨ onoono icano.
Jaanoco imiya aivojɨɨbo guubutɨɨbo diito iimaauno
toovodɨ. Jaanegui diibo galluubo esefano cɨvojano
iicauhɨgo.
35 Jaadɨ toojafaño ɨɨfutuudɨ goovano cuuhuri,
isoldaomɨ Pabloco ihiibɨmoro satyuhi miyamɨnaa
diiboco agaicaaujiruneguiiha.
36 Jaamo sihidɨ miyamɨnaa idojɨcutɨ bucasiuhi:
¡Magaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyamɨnaa Ɨmefeenevɨ Iimaauhi.

37 Jaabo Pabloco toojafaño ɨjɨɨhacucuuneguiiha
nuubo ihaivojɨɨboco: Imeguehi ɨɨma ihiimaanoco,
nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ɨɨjoho gaajahi griego iijɨco?

38 ¿Nacu ɨɨjoho egipciobo diicatɨhi? ¿Johono safoono aivojɨtojaago ɨsɨfiiratuuboro cuatro mildɨmo gaicaaumɨnaaco sɨcaihɨgovɨ asatyuubo diicatɨhi? nooboro.

39 Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiomɨnaafi Tarso cuumi, Cilicia jiinɨjeocuumi obocɨcuumiobo. Jaanegui uco musuufenɨ miyamɨnaama iimaaqui, nooboro.

40 Jaanegui ihaivojɨɨbo Pabloco iimaasuuhi. Jaabo cuuhutɨ ujulleeveuboro ihuseri faguubo miyamɨnaa illɨɨvequi. Jaadɨ ɨllɨɨvɨudɨ iimaaubo hebreo iijɨri:

22

1 Caanimɨ, bu tañahabomɨ icamo muguubunɨcɨ amɨɨhaifeenevɨ jino ihiimaanoco, nooboro.

2 Jaanoco uguubumoro hebreo iijɨri ihiimaaunegui llɨɨvɨumo.

Jaanegui Pablo janaanɨcɨvɨ ihiimaauboro nuuhi:

3 Uujoho judiomɨoobo Tarso cuumi Cilicia jiinɨjevɨ ifiivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivɨ. Jaabo uco Gamaliel jɨɨbeguehicauhi imino sɨɨcɨjemɨnaa tajɨɨbajɨco. Jisumi amɨɨhai Moocaanico sefano imino mejeecɨvobadɨro uujoho jeecɨvehicahi.

4 Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicauhi, bu isisɨɨboro satyehicauhi gaifiimɨ, gaigoomɨ icamoco cɨvojafaño diitoco ijɨɨhacuqui.

5 Jaanoco sacerdotemɨ aivojɨɨbo, famooro
quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi.
Jaamo aameneque uuma galluuhi monahabomɨ
judiomɨdi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivɨ
ufuuboro Cristotaco sɨvaujirahi Jerusalevɨ
ɨdaasuno imoonɨqui.

Pablo Imiyaavuguunoco Jɨɨbeguehi.
(Hch 9.1-18; 26.9-18)

6 Jaabo uujoho jɨɨhairi fuunaaca gadɨcɨɨba Dam-
ascatɨ fiitɨcuurunaaca imimañobatɨ niquejefañotɨ
uco sefano achɨcɨuno.
7 Jaaneri uujoho baavɨ aacutuubo guubuuhi,
niquejefañotɨ uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collɨhi
uco bucasihi? noonoro.
8 Jaanegui iimusuuhi: ¿Mɨɨjoho ɨɨjoho, aivojɨɨbo?
nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu
Nazareoobo iicaaboco, ɨɨjoho bucasihi, noonoro.
9 Jaaneri uuma ufuumo sihidɨ igutuuhi, tollɨ
onoonoco uguubuumoro. Jaarumo mɨɨhaiñoobaco
atyɨmeutɨhi.
10 Jaanegui uujoho nuuhi: Aivojɨɨbo, ¿jaanegui
mɨllɨ iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui
Jesu uco nuuhi: Gañiivo. Jaaboro difo Dam-
asca cuumijaago tahɨ ɨco idiicajinoco ijɨɨbeguequi,
nooboro.
11 Jaabo uco aachɨcɨuneri tahaallɨɨ jaabatuuhi.
Jaanegui tañahabonɨmɨnaa uco tahusetɨ
agaayɨcɨumoro feetuucumoro satyuuhi
Damascavɨ ihɨfutusuqui.
12 Jaanaa tahɨ icaubo saafi Anania onoobo si-
hidɨ imiyaaveguehicaubo Moise tajɨɨbajɨco. Jaabe-
ditɨ judiomɨ Damascavɨ iicamo famooro imino
iimaahicaumo.

13 Jaabo Anania uco emeecɨvaubo tajaago
ujulleeveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino
siino daatyɨme, nooboro. Jaasumiro uujoho
diiboco atyɨmecuuhi.
14 Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimɨ Dios
ɨco ficuhi diibo jeebɨɨ iimogobadɨ iicanoco gaa-
jaqui, bu Iimiiboco ihatyɨmequi, bu diibo iimaaco
guubuqui icano.
15 Jaabo ɨɨjoho faabohoco dɨɨbegueji paryɨ
adaatyɨmeebere uguubunoco.
16 Jaanegui jisu, ¿collɨhi gañiivoobo
nitɨsuquimaaitɨhi? Imino miyaavogoobo,
Aivojɨɨbo Jesu memeri dihimitɨ initɨcafetequi,
nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomɨ Iicatɨmoco Ɨjɨɨbugunoco Jɨɨbeguehi.

17 Jaadɨ Jerusalevɨ dojɨcuvɨro uhuumiudɨ fu-
uhi templojafañо Moocaanima iimaaqui. Jaabo
iimaanaaca gaijafañodɨ Aivojɨɨboco atyɨmeuhi.
18 Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaletɨ. Uutɨ
ɨɨjoho onoonoco miyaaveguejitɨmo, nooboro.
19 Jaanegui Ihaivojɨɨboco nuuhi: Diito paryɨ
gaajahi uujoho sinagogajafañо ofooboro ɨco
imiyaavogomoco cɨvojafañо asatyooboro
ahaamɨhicaunoco.
20 Jaabadɨro Esteba dihiimaamɨnaafi tɨɨjohoco
agañɨɨusumi uujoho ujulleecɨnɨɨboro diiboco
agaicaaumofañodɨ icauhi, diito gaachehunoco
utuumuubo.
21 Jaaruuboco Aivojɨɨbo Jesu uco nuuhi: Difo.
Ɨco galluuji tehesino judiomɨ iicatɨmojaagovɨ,
nooboro.

Pabloco Amocasimɨnaa Aivojɨɨbo Cɨvojanɨji.

22 Jaanoco jihachutaro uguubunɨcɨumoro se-
fano nuumo: Diiboco magaicaau. Mihimogotɨhi
diibo iicanoco, noomoro.
23 Jaamoro sihidɨ ocoovadiivumoro
igaachehunoco sefano caamovɨ gavaracuumo, bu
baiguiijɨnoco ɨɨcɨmoro gaifificɨhicaumo caamovɨ
icano.
24 Jaanegui ihamocasimɨnaa aivojɨɨbo tajɨɨbauhi
Pabloco cɨvojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco
tajɨɨbaubo Pabloco niivɨgai meeheri ihaamɨqui.
Jaaneri ijɨɨbeguequi collɨhi diibotɨ sihidɨ
miyamɨnaa añaaɨnoco.
25 Jaaboco ihaamɨqui sisɨumo. Jaanegui
Pablo sahaivojɨɨbo ifiitɨno iicauboco nuuhi:
¿Nacu ɨɨjoho niivɨgai meeheri dahaamɨjirahi
romanomɨooboco, itɨconɨ mɨllɨ iicanoco
gaajatɨɨboro? nooboro.
26 Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojɨɨboco
jɨɨbugutuubo. Deesɨcɨnɨ omoonɨjinoco. Jaanɨ ro-
manoobo, nooboro.
27 Jaanegui ihaivojɨɨbo Pablovɨ ifiitɨvuuboro
dilluuhi: ¿Naava miyaano ɨɨjoho romanoobo?
nooboro.
Jaanegui Pablo: Jɨɨhɨ, nuuhi.
28 Jaanegui ihaivojɨɨbo nuuhi: Uujoho sihidɨ
jaaduhinɨcuuhi romanoobo icaqui, nooboro.
Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanotɨ uujoho
romanoobo sahiijɨtɨro fiivuuhi, nooboro.
29 Jaanegui aamɨtɨmoro diibeditɨ sihɨgovɨ
minifutuumo. Jaanoco ihaivojɨɨbo romanooboco
isisɨnoco agaajauboro ñɨhicugucuuhi.

Pablo Judiomɨ Fagomɨnaa Ɨmefeenevɨ Icaaubo.

30 Jaanoco sifucutɨ ihamocasimɨnaa aivojɨɨbo
imuguuhi agaajanoco; mɨllɨtɨ Pabloditɨ judiomɨ
ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemɨ
aivojɨtoco, famooro fagomɨnaaco icano tajɨɨbaubo
iigaivequi. Jaadɨ Pabloco ijɨgaiñohinoco
isinaayuuboro satyuhi diito ɨmefeenevɨ.

23

1 Jaabo Pablo diito judiomɨ fagomɨnaaco
aatyɨmeuboro nuuhi: Amɨɨhai tayoto,
uujoho imino icafihi imino tajeebɨɨco
esɨcɨnɨmañovɨ sajeebɨɨ Moocaani ɨmefeenevɨ icahi
jisumihachuta, nooboro.
2 Jaanegui Anania onoobo sacerdotemɨ
aivojɨɨbo tajɨɨbauhi Pablo cojɨri iicaaboco Pabloco
ihaamɨqui iijɨtɨ.
3 Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ɨco aamɨji.
Ɨɨjoho miyamɨnaa ɨmefeenevɨ imiibobadɨ difiico
omoonɨhicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gɨcɨnɨhi
Moocaani tajɨɨbafañodɨ tahimitɨco daatyɨmequi?
Jaamoro bu uco mahaamɨsuhi Moocaani tajɨɨba
onootɨbadɨ, nooboro.
4 Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tollɨ aivo ɨɨjoho neehi
obocɨɨbo Moocaani sacerdoteditɨ? noomoro.
5 Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho
gaajatɨhi diibo jahi obocɨno sacerdote iicanoco.
Mɨɨro Moocaani Caatɨnɨhaamefaño noono:
Diicuumi aivojɨɨbotɨ imitɨno diimaajirahana,
noonoro, nooboro.
6 Jaabo Pablo, diito fagomɨnaatɨ saatoho sa-
duceomɨ iicaumoco, bu saatoho fariseomɨ iicau-
moco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tay-
oto, uujoho fariseomɨoobo guihirubimɨ fariseomɨ

iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

7 Jaanoco uguubuumoro fariseomi, saduceomi iicamo jenaaucasiuhi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti.

8 Miiro saduceomi noonicihi uchuumucuumo buheetecuujitihi, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gaijami chahahi, noonicihi. Jaanoti fariseomi fanoocoro miyaavogonicihi.

9 Jaadi famooro sefano ocoovadiivuunobuunati saatoho caatiniminaa gañiivuuhi fariseomijaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihi. Jaabofañodi baacho gaija iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro

10 sefano jenaaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojiibo ñihicuguuhi Pabloco fahigovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajiibaubo diitofeeneti Pabloco iicimoro civojafaño siino isatyequi.

11 Jaano sifucuti Pablojaa Aivojiibo Jesu asaauboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afajiinicasiuno.

12 Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhi Pabloco igaicaauqui. Jaamoro imitino unuunofañodi nuumo: Mamachujitihi, mahadujitihi icano diiboco magaicaautinohachuta, noomoro.

13 Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo.

14 Jaanobuunatɨ sacerdotemɨ aivojɨɨbojaago,
judiomɨ quillahuto icamojaago ufuumoro diitoco
nuumo: Mɨɨhai munuucuuhi iimitɨnofañodɨ
Pabloco magaicaautɨnohachuta mamachujitɨhi,
noomoro.
15 Jaanegui amɨɨhai fagomɨnaama mofoomoro
amocasimɨnaa aivojɨɨboco cɨvohogo midilluto dii-
boco isɨvaqui amɨɨhai ɨmefeenevɨ, siino imino dii-
boco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetɨɨbo
ɨmegaro mɨɨhai mihimibaivucuuji diiboco maga-
icaauqui, noomoro.

16 Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro
icɨvojafa fuubo Pabloco ijɨɨbeguequi.
17 Jaanegui Pablo saatohotɨ aivojɨtoco
ocoovauboro nuuhi: Jaanɨco sɨcafefico masatyo
imiya aivojɨɨbojaago siinoco diiboco ijɨɨbeguequi,
nooboro.
18 Jaanegui tosɨcafefico ihaivojɨɨbojaa
asatyuuboro nuuhi: Pablo cɨvojafañotɨ uco galluhi
jaanɨ sɨcafefico dijaago sɨvaqui ɨcova siinoco
ijɨɨbeguequi, nooboro.

19 Jaanegui ihaivojɨɨbo tosɨcafefico ihusetɨ
agaayɨcɨuboro sihɨgovɨ diiboco asatyuuboro
dilluuhi: ¿Mɨllɨ uco neejirahi? nooboro.

20 Jaanegui isɨcafefi nuuhi: Judiomɨ esamaaihi
ɨco idilluqui cɨvohogo Pabloco satyequi fagomɨnaa
ɨmefeenevɨ. Jaamo jillɨ ɨco neeji: Siino mi-
himeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro.
21 Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidɨ
cuarenta janaanɨcɨvɨ icamo teemeji Pabloco.
Jaamo imitɨno onoonofañodɨva machujitɨmo,
adujitɨmo icano Pabloco agaicaautɨnohachuta.

Jaamo imibaicinicuumo iijohova: Jiihi, Pabloco galluji, eneejinoco otoomomo, nooboro.
22 Jaanegui ihaivojiibo isicafefico ifitacuuboro nuuhi: Diibeguedino miihaiñoobaco jino uco idiibogonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobojaago.

23 Jaadi ihaivojiibo coovauhi saatisi aivojitisico. Jaaboro diitisico nuuhi: Mihimibaivusu doscientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeejimiri efeejimoco, bu doscientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivi tufucuro ifeequi, nooboro.
24 Jaamoma ihaivojiibo galluhi Pabloco jeejiri ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivojiibo Felix onoobojaago.
25 Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onoohaameque:
26 Uujoho Claudio Lisio, imino iijico galluuhi iijoho idiimihusene aivojiibo idiicaabo Felixjaago.
27 Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco gaicaaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti.
28 Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihiimaanoco gaajaqui.
29 Jaarunaa judiomi tajiibajihalliti idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutihi: Toonohalliti magaicaaujirunoco, micivojaanijirunoco icano uujoho atyimetihi.
30 Jaarunaa diiboco agaicaaujinoco uguubuuboro jino galluuhi dijaago. Tolliro bu

jito diibediẗ ihiimaahicamoco dijaa galluuhi taḧ diḧmefeenev̈ diibediẗ ihiimaaqui. Taḧ imino diica, nooboro.

31 Jaanegui ihamocasim̈naaco ihaivoj̈ïbo unuubad̈ fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumiv̈.

32 Jaano sifucuẗ ihamocasim̈naa baad̈ ufuumo uumiumo doj̈cuv̈ro ic̈vojajaago. Jaanoẗ jeej̈im̈ri ufuumo Pabloma fuuhi.

33 Jaamo Cesarea cuumiv̈ ïïfutuud̈ aivoj̈ïbo Felix onooboco ac̈umo Pabloco toohaamema.

34 Jaahaameque emeec̈uboro ihaivoj̈ïbo dilluuhi Pabloco: ¿Cuucaoobo ïïjoho? nooboro. Jaad̈ gaajaubo Cilicia jiin̈jeoobo iicanoco.

35 Jaanegui nuubo: Jisumi uco ïdïïbogonoco guubun̈c̈iẗhi. Jaanoẗ jarihiica ïïdiẗ ihiimaamo asaad̈ ïïjoho onoonoco bu guubun̈c̈ji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomom̈naa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivoj̈ïbo Felix Ïmefeenev̈ Iimaahi.

1 Jaad̈ sahuse fucuvabuunaẗ Anania onoobo sacerdotem̈ aivoj̈ïbo ïfutuuhi sanood̈mo quillahutoma Cesarea cuumiv̈. Jaamoma saafi iimaam̈naafi Tertulo onoobo saauhi. Jaamo agaseud̈ aivoj̈ïbo ïmefeenev̈ ujulleecamaaiumoro Pablohall̈iv̈ imiẗno iimaaumo.

2 Jaanaa Pabloco agasesuud̈ Tertulo onoobo ẗcovauhi ihiimaaubo jill̈ nooboro: Aivoj̈ïbo Felixco, imino aivo ïïjoho aivoj̈ïbo m̈ïïhaico teemehi. Jaamaño aivo sajeebïï mihicahi imino m̈ïïhaico atajïïbamaño.

3 Jaanoco fanooro aivo imino magaayɨcɨhi
fahɨgova ɨɨjoho aivojɨɨbo Felix idiimihuseebe
idiicanoco.
4 Jaabo uuchuvotɨɨbo diicatɨqui imeguehi
ajashuno ɨɨma ihiimaanoco.
5 Mɨɨhai jaanɨ Pabloco magaajacuhi gañuhusuno
ɨsɨramaaihicanoco. Jaabo fahɨgovavɨ judiomɨco
dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomɨ
dugaavomɨnaa aivojɨɨbo iicamaño.
6 Jaamaño templojaco mɨhɨninɨjiruubo.
Jaarunaa mɨɨhai diiboco magaayɨcɨuhi diiboco
midilluqui motajɨɨbajɨ onoobadɨ.
7 Jaarunaa amocasimɨnaa aivojɨɨbo Lisio
onoobo asaauboro sefano dumɨtɨɨcɨuhi mɨɨhaitɨ.
8 Jaabo ihamocasimɨnaa aivojɨɨbo galluuhi,
Pablodit ihiimaamoco, dihɨmefeenevɨ diibedit
ihiimaaqui. Jaabo eneecau ɨɨro diiboco dillu.
Jaabo ɨɨro gaajahi mɨɨhai monoono miyaano
icanoco, nooboro.
9 Jaanoco paryɨ judiomɨ: Aivo miyaano, neehi-
cauhi.
10 Jaanegui ihaivojɨɨbo Felix Pabloco tajɨɨbauhi
ihiimaaqui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi
dihɨmefeenevɨ ihiimaanoco. Ɨco uujoho gaajahi
sɨɨcɨjetɨro jiicuumi aivojɨɨbo idiicanoco.
11 Jaabo eneecahicau bu ɨɨro dilluubo gaaja uu-
joho Jerusalevɨ Moocaanico imequi asaahinɨɨbo
agasehinɨnotɨ fahuseecɨ motɨhaitɨ mifucucɨ ɨdɨɨno
fucuvaro iicanoco.
12 Jaaruubo uujoho ejenaaubo templojafañ o,
sinagogajafañ o, tuucuumifeenevɨ buhɨgueeje
icano ñaaɨsuuboro ofoonoco atyɨmetɨmo.

13 Jaamo jino uuditɨ iimaano miyaano icatɨno.
14 Jaanotɨ naha miyaano uujoho tadimɨhai
Caani Moocaani iicaaboco jeecɨvehicahi
bohono jɨɨhai onoobadɨ. Jaanoco oono diito
dugaacumɨnaa neehicahi. Jaarunaa jillɨ uujoho
Moocaani iimaamɨnaa aamenefaño, bu Moocaani
tajɨɨbano aamenefaño iicanoco miyaaveguehi.
15 Jaabo uujoho tollɨro Moocaanico miyaave-
guehi diitobadɨro. Jaabo teemehi paryɨ uchuumu-
cumo iimifiimo, bu iimitɨfimo icano ubuheete-
jinoco.
16 Jaamaño uujoho quehecuno tajeebɨico fi-
cuhicahi Moocaani ɨmefeenevɨ, bu miyamɨnaa
ɨmefeenevɨ icano imino icaqui.
17 Jaabo uujoho siicuumijeri ɨgooboro
efeehicadɨ taacuumijaago saahinɨhi judiomɨco
nɨhɨbamɨco acɨqui, Moocaanidi jeecɨvoco ficuqui
icano.
18 Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño
icaunaaca judiomɨ Asia jiinɨjetɨ asaaumo uco
templojafaño atyɨmeuhi tafiico iimibachuuboco.
Jaaruubo miyamɨnaama sihidɨ igaivuutɨhi,
ñaaɨsuuboro icautɨhi icano.
19 ¿Jaamo judiomɨ Asia jiinɨjeoto collɨhi saatɨhi
jinoovɨ dihɨmefeenevɨ ihiimaavamo uuditɨ imitɨno
iicanoco eesɨcɨnɨhachiijɨ?
20 Jaanotɨ jito asaamoco dillu ¿Naa millɨ ju-
diomɨ fagomɨnaa ɨmefeenevɨ iicahinɨsumi uco
gaajacɨhinɨmo imitɨno iicanoco?
21 Ɨvɨ ɨdɨɨnoro uujoho diito ɨmefeenevɨ iic-
ahinɨsumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo
ubuheetejinoco imiyaavogonoco fɨne magaajaqui
uco midilluhi jaachiijɨ, ɨvɨ uujoho nuuhi diito

ɨmefeenevɨ iicasumi, nooboro.

22 Jaanoco Felix uguubuuboro mɨllɨ nuutɨɨbo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasimɨnaa aivojɨɨbo Lisio asaadɨ toonotɨ imino uujoho gaajaji, nooboro.

23 Jaaboro Felix saafi aivojɨɨboco galluuhi Pabloco palaciojafaño ijɨɨhacuqui. Jaaruubo cɨvojamɨnaafibadɨ icautɨhi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavomɨnaa diiboco meecɨtehicauhi diiboco siinoco ihacɨqui.

24 Jaadɨ goovacutɨnotɨ Felix mogai judiomɨogo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonotɨ diiboco ɨjɨɨbogonoco iguubuuqui.

25 Jaabo Pablo ɨtɨcovono ifiitɨ, bu mofiicoro miguiinonɨnotɨ, bu ufucu Moocaani mohimitɨ jaadufucu icajinotɨ icano Pablo ɨjɨɨbuguunotɨ Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿cusumihacho ɨco siino cuuhuvaji? nuubo.

26 Jaadɨ Felix esamaaihicauhi: Fɨne Pablo uco nɨhɨbamɨco acɨjiibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhuvahicaubo diiboma ihi-imaaqui.

27 Jaadɨ mificabacɨ afatyuudɨ Felixco bohobavaubo saafi aivojɨɨbo Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomɨma imino iicaqui Pabloco cɨvojafañoro ficuubo iinusutɨɨboro.

25

Festo Onoobo Ɨmefeenevɨ Pablo Icauhi.

1 Jaabo Festo mifucucɨ, safucu ɨdɨɨno aivojɨɨbotɨ
icacuudɨ fuubo Cesareatɨ Jerusalevɨ.
2 Jahɨgo sacerdotemɨ aivojɨto judiomɨ obocɨfimo
iicamo, Pablohallɨvɨ imitɨno iimaaumo.
3 Jaamoro Festoco dillumo Pabloco
Jerusalejaagovɨ ihɨcɨtequi, ɨɨfurumo Pabloco
jɨɨhaivɨ igaicaausuqui.
4 Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareavɨ
cɨvojafaño icahi. Tollɨro uujoho goovano feeji
tahɨgo.
5 Jaanegui amɨɨhai aivojɨto uuma Cesareavɨ
feeji diibeditɨ imitɨno iicahicanoco ihiimaaqui.
Miyaano diibo imitɨno iicahicahachiijɨ, nooboro.

6 Jaabo Festo Jerusalevɨ fahuseecɨ fucuva
tɨcovovɨro fɨne icacuuhi. Jaadɨ siino Cesareavɨ
uumiubo. Jaano sifucutɨ ihaivojɨ icagahallɨvɨ
acasɨɨvuuboro Pabloco cuuhuvaubo.
7 Jaabo Pablo agaseudɨ, Jerusaletɨ asaaumo ju-
diomɨ diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi
siibadɨjere aivo imitɨno Pabloditɨ. Jaarunoco
ɨnɨsuurunofaño miyaano icautɨno.
8 Jaanegui Pablo ihallɨvɨ iimaauhi: Uujoho ju-
diomɨditɨ, templojaditɨ, bu romanomɨ aivojɨɨbo Ce-
sarditɨ icano imitɨno iimaatatɨhi, nooboro.

9 Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomɨma
imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi
Jerusalevɨ ofoonoco ɨco uujoho tahɨ dilluqui?
nooboro.
10 Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovɨ
aivojɨɨbo Cesar onoobo tajɨɨbamañeri icahi imino
uco idilluqui ɨɨro imino gaajacuhi imitɨno ju-
diomɨtɨ ihiimaatɨnoco.

11 Jaanotɨ miyaano imitɨno omoonɨhachiijɨ jaafa uco magaicaau. Jaanotɨ sɨcamañooco ihiimaahicahachiijɨ diito usefaño mɨɨhaiñooba uco acɨjitɨhi. Jaanegui imeguehi romanomɨ aivojɨɨbo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

12 Jaanegui toonobuunatɨ Festo ifajɨɨnɨmɨnaama ihiimaauboro Pabloco nuuhi: Łco romanomɨ aivojɨɨbo ɨmefeenevɨ idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomɨ aivojɨɨbojaago ɨɨjoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojɨɨbo Agripa Onoobo Łmefeenevɨ Icauhi.

13 Jaanobuunatɨ aivojɨɨbo Agripa onoobo Berenice onoogoma ɨɨfutuhi Cesareavɨ Festoco abaatuumɨsi.

14 Jaamɨsi tahɨ gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onooboco Festo Pablodit ɨjɨɨbuguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix cɨvojafaño ificuhinɨɨbo.

15 Jaabohallɨvɨ sacerdotemɨ aivojɨto, quillahuto icamo dilluuhi diiboco imitɨno imoonɨqui Jerusalevɨ uujoho iicahinɨsumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco.

16 Jaanegui uujoho nuuhi: Mɨɨhai romanomɨ mejeevamaaitɨhi tɨcovono miyamɨnaafico magaicaaunoco. Itɨconɨ diiboco diibohallɨvɨ imitɨno ihiimaano ɨmefeene ifihallɨvɨ ihiimaaqui, mificuutɨnohachuta, nooboro.

17 Jaanegui diito jimañovɨ asaahinɨsumi uujoho gueenene icatɨɨbo sifucutɨ tatyajɨɨbamañotɨ cuuhuvauhi diibo Pabloco.

18 Jaabeditɨ diito iimaauno aivo iimitɨnoco nuutɨhi uujoho esamaaiubadɨ icautɨno.

19 Ɨdɨɨnocoro diibeditɨ neehicaumo jillɨ diito
iimaa iijɨtɨro, bu tollɨro Jesu uchuumuuboco Pablo
buheebe eneehicaunotɨro icano.
20 Jaanoco, uujoho mɨllɨ fɨne moonɨji, onoomaño
Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevɨ diimeguehi
ofoonoco, tahɨ ɨco idilluqui? nooboro.
21 Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojɨɨbo Cesar Au-
gusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho
diiboco cɨvojafañoro ficuuhi. ¿Cusumihacho diibo
Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.
22 Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uu-
joho tollɨro diiboco uguubuunɨcɨnoco imeguehi,
nooboro.
Jaanegui Festo ihiimusuuboro nuuhi: Cɨvohogo
diiboco jei guubuunɨcɨ, nooboro.
23 Jaano sifucutɨ Agripa, Berenice icamɨsi
atajɨɨbafimañovɨ aivo sihidɨ jeevano ɨɨfutumɨsi
miyamɨnaa diitɨsico iimuunofeenedɨ. Jaamɨsima
saaumo amocasimɨnaa aivojɨto, bu tuucuumio
bocɨfimo icano. Jaanobuunatɨ Festo Pabloco
cuuhuvauhi.
24 Jaaboro Festo nuuhi: Aivojɨɨbo Agripa,
famooro jino mɨɨhaima mihicamo, memeecɨ
jaanɨco. Jaanɨditɨ sihidɨ judiomɨ Jerusalevɨ,
bu Cesareavɨ icano uuma iimaahinɨhi. Jaafa
guijeveebe, sefano noomoro.
25 Jaarunaa uudi jinejebaco imitɨno
moonɨhicatɨɨbo. ¿Mɨllɨtɨ bu jaaboco magaicaau-
jirahi? Jaabo inoro imeguehinɨɨbo aivojɨɨbo
Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco
diibojaago galluuji.
26 Jaarunaa chahano diibo aivojɨɨbojaago
acaatɨnɨjiruno diibohallɨvɨ. Jaanegui tahaivojɨɨbo,

Agripa, dihɨmefeenevɨ diiboco sɨvahi. Jaabo ɨɨjoho diiboco idilluudɨ fɨne diibohallɨvɨ iicanoco caatɨnɨji.

27 Mɨɨro uudi imitɨno cɨvojamɨnaafico agalluuno aivojɨɨbojaago mɨllɨ diibeditɨ icanoco jɨɨbogotɨɨbo, nooboro.

26

Pablo Aivojɨɨbo Agripa Ɨmefeenevɨ Iimaauhi.

1 Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Ɨɨro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agañiiyɨcɨuboro tɨcovauhi jillɨ iimaaubo:

2 Aivojɨɨbo Agripa aivo imo imo icahi dihɨmefeenevɨ tafihallɨvɨ ihiimaaboro jɨɨbeguequi famooro judiomɨ uuditɨ ihiimaahicanoco.

3 Fanoocoro ɨɨjoho imino gaajahi paryɨ judiomɨ jeevamaajeque, tollɨro fanooro mihiimaanɨcɨnoco icano. Jaanegui ɨco dilluhi uco guubunɨcɨqui sɨɨcuno.

4 Mɨɨro famooro judiomɨ uco seemenetɨro gaajauhi. Itɨconɨ taacuumivɨ iicahicaunoco, bu Jerusalevɨ iicahicaunoco icano.

5 Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiijɨ ɨmɨɨdɨusumi fariseobadɨ iicaunoco jɨɨbogomo. Jaamo mɨɨhai fariseomɨ mihicamo Moocaanico saatoho janaanɨcɨ aivo imino mejeecɨvonɨcɨhi.

6 Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohɨmegaotoco Moocaani unuubadɨ. Jinohallɨtɨ jino uco sɨvamo ihaamɨqui.

7 Jaamaño mɨɨro Israel cuumino fahuseecɨ motɨhaitɨ miicuumiicɨ icano iicamo. Toono imiyaavejinoco otoomomo Moocaanico jeecɨvehicahi cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohallɨtɨ uuditɨ judiomɨ jisumi imitɨno iimaahi.
8 Łɨjoho aivojɨɨbo Agripa, ¿nacu amɨɨhai judiomɨ mimiyaavogotɨhi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Łdaasuno Omoonɨhicaunoco Jɨɨbuguhi.

9 Mɨɨro uujoho itɨconɨ imino moonɨhi nooboro Jesu Nazareoobo momohallɨtɨ sihidɨ imitɨno miyamɨnaaco moonɨhicauhi.
10 Jillɨ uujoho moonɨhicauhi Jerusalevɨ, sacerdotemɨ aivojɨto iijɨtɨ cɨvojafañoo ficuhicauhi sihidɨ Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofañodɨ uujoho icahicauhi.
11 Jaaboro Cristotaco sihidɨ aamɨhicauhi paryɨ sinagogajanofañoo, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidɨ ɨsɨfiiratooboro diitoco bucasihicauhi fahɨgova jiinɨjenedɨ.

Pablo Siino Jɨɨbeguehi Cristoco Agaayɨcɨunoco. (Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavɨ sacerdotemɨ aivojɨto iijɨco uco aacɨumoro agalluuneguiiha.
13 Jaabo aivojɨɨbo Agripa, uujoho jɨɨhairi fuunaaca gadɨcɨɨba niquejefañotɨ uco sefano achɨcɨuno sano uuma ufuumoma, nɨhɨba aachɨcɨno janaanɨcɨ icano sefano namecuno.

14 Jaaneri famooro baavɨ mahaifuuhi. Jaanobu-
unatɨ niquejefañotɨ guubuuhi uco hebreo iijɨri
unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collɨhi uco bucasihi?
Łɨro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo
iimogobadɨ iicanoco imogotɨɨboro iinoro fegaɨ ni-
jequeque ɨtɨvadiivooboro iicanɨcɨbadɨ, unuunoco.
15 Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Mɨɨjoho ɨɨjoho,
aivojɨɨbo? nooboro. Jaanegui Aivojɨɨbo uco nuuhi:
Uujoho Jesu. Jaaboco ɨɨjoho uco bucasihi.
16 Jisumiro gañiivo. Toonegui ɨɨvɨ uujoho
buhugaavehi uco deecɨvequi fanoocoro uuditɨ
adaatyɨmecunoco, tollɨro adaatyɨmejinoco icano
dɨɨbeguequi.
17 Jaabo ɨco uujoho taajasuji judiomɨ usetɨ, bu ju-
diomɨ iicatɨmo usetɨ icano. Jaamojaago ɨco galluhi
jisumi diito aallɨɨnoco faayɨcɨsuqui.
18 Jaamo imitɨno icacutɨmo iicaqui
cɨvonoguiinodɨ ɨgotɨmo seseehɨ iicacuuqui
Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui.
Jaamo uco imiyaavogomoro agaayɨcɨmo imitɨco
buusuji Moocaani ɨcɨumofeenevɨ iicaqui,
nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

19 Jaanegui, aivojɨɨbo Agripa, uujoho niquejetɨ
gaijafaño aatyɨmeunoco miyaavuguuhi.
20 Jaaboro jɨɨbeguehicauhi itɨconɨ Damasca
cuumivɨ. Jaadɨ jɨɨbeguehicauhi Jerusale
cuumivɨ, bu fahɨgova Judea jiinɨjevɨ icano,
bu tollɨro judiomɨ iicatɨmoco icano. Jaamo
famoocoro jɨɨbeguehicauhi iimitɨco ejeevesumoro
Moocaanijaagovɨro iicaqui. Jaamoro imino
iicanoco toonofañodɨ ihɨfusuqui.

21 Jinohallɨtɨ judiomɨ uco templojafaño agaayɨcɨumoro gaicaaujirahi.
22 Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jɨɨbeguehi paryɨ miyamɨnaaco obocɨfitɨmoco, obocɨfimoco icano. Jaanoco tollɨro fahiijɨvaro jɨɨbeguehicahi siibadɨ jɨɨbogotɨɨbo Moocaani iimaamɨnaa, bu Moise icamo jillɨ iicajino unuubadɨ.
23 Cristoditɨ nuumo Cristo asaadɨ ɨdaasuno icajiibo. Jaadɨ chuumucuruubo buheetejiibo, uchuumucumo ubuheetejinoco ɨtɨconɨɨbo. Jaanoco jillɨ jɨɨbuguubo mataajajinoco judiomɨdi, bu tollɨro judiomɨ iicatɨmedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayɨcɨnoco.

24 Jillɨ Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fɨne ɨɨjoho jillɨ deegavehi. Toono sihidɨ agaajano ɨco jeegavusuhi, nooboro.
25 Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotɨhi. Imino eesamaaiboro miyaanoco neehi.
26 Jaanɨ jino aivojɨɨbo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo ɨmefeenevɨ ñɨhicugotɨɨboro iimaahi. Jaanoco diibo tollɨro gaajahi fanooro toovono iicatɨnoco.
27 Jaanegui aivojɨɨbo Agripa ɨco dilluuhi: ¿Naa Moocaani iimaamɨnaa unuunoco miyaaveguehi? Fɨne miyaaveguehi, nuubo.
28 Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: ¿Mɨillɨ nacu ajashuno idiimaaneri uco fɨne miyaavugusuji? nooboro.
29 Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluhi, sihidɨ ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri

icano mimiyaaveguequi. Jaabo ɨiro icatɨno, paryɨ jaachiijɨ jino uco uguubuunɨcɨmo, bu tollɨro uubadɨ iicaqui. Jaarumo jillɨ uubadɨ jɨgaiñehiri sisɨcɨnɨtɨmo iicaqui, nooboro.

30 Jillɨ Pablo unuunobuunatɨ aivojɨibo Agripa, bu aivojɨibo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agañiivuumoro
31 fuumo sihɨgovɨ. Jaamoro toonotɨ sanoomɨro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaanɨ imitɨno moonɨhicatɨibo. ¿Mɨllɨtɨ bu jaaboco magaicaaujirahi? ¿Mɨllɨtɨ bu mɨcɨvojanɨjirahi? noomoro.

32 Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fɨne misinaayujirahi jaanɨco inoro romano aivojɨibo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutɨruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

1 Jaadɨ mɨihaico Italia jiinɨjevɨ igalluuqui acɨumo Pablo saatoho cɨvojamɨnaa iicamoco saafi aivojɨibo Julio onooboco. Jaabou Julio ijeevadɨo amocasimɨnaa Augusto onoomo amocasimɨnaa aivojɨibo iicaubo.
2 Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuuhi, Asia cuuminoco muuaijɨniri iicamɨcujeque emeecɨtuugari. Tollɨro Aristacu onoobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jiinɨjeoobo mɨihaima fuuhi.
3 Jaano seseevedɨ Sidon onoomɨcuvɨ mɨhɨfutuhi. Jaamañovɨ Julio Pabloco imino omoonɨuboro galluuhi inahabonɨmɨnaaco imeecɨtequi diiboco sinehejetɨ ihacɨqui.

4 Jaadɨ tomɨcutɨ mufuumo Chipre onoochugaico
mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidɨ
guibuhuba mɨɨhaico sihɨgovɨro asatyuneri.
5 Jaadɨ Cilicia jiinɨjeque, bu Panfilia jiinɨjeque
icano mafatyumoro mɨhɨfutuuhi Mira unuucu-
umivɨ, Licia jiinɨjevɨ.
6 Jahɨgo amocasimɨnaa aivojɨɨbo Alejandria
meenegaco atyɨmeuhi Italia jiinɨjevɨ ufuugaco.
Jaaboro mɨɨhaico togafaño jɨcafutusuubo
mefeequi.
7 Jaadɨ guiraafucuva mɨhɨguunobuunatɨ sihidɨ
jeevanotɨ mɨhɨfutuuhi Gnido cuumi onegueehivɨ.
Jaanaa guibuhuba sihidɨ iicaunegui sihɨgodɨ mu-
fuumo Salmon onoocuumi onegueehidɨ, Creta
onoochugaihallɨdɨ mafatyuhi.
8 Jaarunaa sihidɨ jeevaneri mufuumo
mɨhɨfutuuhi Imimɨcu onoomɨcuvɨ Lasea cuumi
fiitɨno.
9 Jaamo gueenene tahɨ mihicaumaño
ñɨhicucuuno muuairi mufuujino jɨɨnija
guibuhubama iicacuujino ifiitɨcuumaño.
Jaanegui Pablo diitoco afajɨɨnɨuboro nuuhi:
10 Amɨɨhaico gaifiimɨco neehi: Ñɨhicuno aivo
sihidɨ jeevaneri mefeeji. Jaaneri meenega
ifiimaaveneri sihidɨ sineheje gañɨɨcafeteji,
jaabadɨro saatoho miyamɨnaa ifiino gañɨɨcafeteji
icano, nooboro.
11 Jaarunoco Pabloco ihamocasimɨnaa aivojɨɨbo
miyaavugutɨhi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga
tɨcuvusumɨnaafi icano unuunocoro miyaavugu-
uhi.
12 Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitatɨmɨcu
jɨɨnijadɨɨhivɨ. Jaanegui masɨɨgo mufuucuqui

jinooti Creta jiinijevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo iifuvusuhicauneguiiha, tomicuvi jiinijaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuaifeenevi.

13 Jaadi guibuhuba siicuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeji, noomoro mufuuhi Creta chugai fiitinodi.
14 Jaanobuunati gueenejisunoti momeenega-hallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onooguibuhuba.
15 Jaano sefano guibuhuba miihaico agaayicinoro iigusuutinegui mejeevesucuuhi. Jaaneri miihaico iguibuhuba sihigoviro satyucuuhi.
16 Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onoochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imiidi meenegaco imino mudujeniuhi iguiraagati.
17 Jaadi ihajashugaco caamo iguiraagajinibaavi duujeniumo. Jaamoro iguiraagaco sisiumo gaibainеri ifaaga agallivujiruneguiiha. Jaamoro muuaifañо jiinigaibaaho Sirte onoobaahohallivi ifiigatyujirunoco iñihicugumoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi.
18 Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco gaifificiumo muuaifañо.
19 Jaano sifucuti bu famooro siino magaifificiuhi togaonehejeque muuaifañо.

20 Jaamo fiiva fucuva mahatyɨmehicautɨhi
nɨhɨbaco meecɨrɨ icanoco sihidɨ guibuhuba
iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitɨhi fɨne, munuuhi.

21 Jaamo gueenene amachucutɨnegui Pablo di-
itofeenevɨ ujulleeveuboro nuuhi: Imino uujoho
eneehinɨnoco muguubuhinɨruva Creta chugaivɨ
masaajitɨrahi. Jaarunaa masaamaño ɨdaasuno
mihicahi monehejeque magaifificɨhi.
22 Jaarunaa ñɨhicugotɨmo quehecuno mihica.
Saatohobatɨ miguijevejitɨhi ɨdɨgaaro meenega fi-
imaveji.
23 Jaanoco uujoho gaajacɨhi Moocaanico
ejeecɨvehicaabofañodɨ uujoho icamaño. Jaabo
itoomomɨnaafico tajaago agalluubo fucu uco
neehi:
24 Pablo diguetejirahana, romano aivojɨɨbo
ɨmefeenevɨ dɨhɨfeteji. Tollɨro difañodɨ ɨɨri
Moocaani taajasuji famooro ɨɨma meenegafaño
iicamoco, nooboro.
25 Jaanegui quehecuno mihica ñɨhicugotɨmo.
Uco Moocaani itoomomɨnaafifañodɨ onoobadɨ
iicajinoco miyaaveguehi.
26 Jaarunaa mɨɨhaico sachugaivɨ gañɨɨjino
guibuhuba, nooboro.

27 Jaadɨ mijaguisɨcɨhachuta mɨhɨgucuudɨ
Adria muuaivɨ mɨhɨfutuuhi. Jaamañovɨ sihɨgovɨ
agañɨɨno, sihɨgovɨ agañɨɨno fuuhi. Jaanaa toga
dudɨcamaajemɨnaa fucufeenevɨ gaajacuuhi
jiinɨjetɨ ifiitɨvuunoco.
28 Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco.
Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inɨfaihu
faicuva icauhi. Jaano janaanɨcɨ siino uuvumo.

Jaarunaa veintisiete metrohachuta inɨfaihu faicuva icauhi.
29 Jaanegui guiisihallɨvɨ imeenegaco agañɨɨjirunoco iiguiumoro igueenemehejedɨno obocɨnoonoco toga dojɨcuogatɨ udujenɨumoro imuuaifaño gañɨɨumo sihɨ footɨga iicaqui. Jaamoro tuumuumo iseseevequi.
30 Jaamoro toga dudɨcamaajemɨnaa togatɨ itaajaqui moonɨuhi ihajashugaco togatɨ imuuaifaño iiniitusuumoro isivɨ ifeequi. Jaamoro ibocɨsutaco niitusumobadɨ nijequeogatɨ moonɨumo abañɨsumo.
31 Jaanegui Pablo ihamocasimɨnaa aivojɨɨboco nuuhi: Diito meenegatɨ ofoohachiijɨ amɨɨhai mataajajitɨhi, nooboro.
32 Jaanegui ihamocasimɨnaa ihajashuga sisɨtaaco iquitɨumoro togaco muuaifaño gañɨɨuhi.
33 Jaadɨ Pablo cuujetavɨ diitoco nuuhi: Aivo gueenene mijaguisɨcɨ mɨcɨgacutɨhi, bu mamachucutɨhi icano.
34 Jaanegui amɨɨhaico neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Mɨɨro saatohoba mɨllɨ icacujitɨhi, nooboro
35 Pablo maahuco agaayɨcɨuboro Moocaanima iimaauhi diito ɨmefeenevɨ. Jaadɨ toonoco iquisicuuboro machuubo,
36 bu tollɨro famooro amachumoro imo imo minifutuuhi.
37 Jaamo mɨɨhai meenegafaño mihicauhi doscientas setenta y seisdɨmo miyamɨnaa.
38 Jaadɨ machuta iicaunoco muuaifaño gañɨɨumo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niituhi Muuaifaño.

39 Jaanaa eseseeveudɨ toga dudɨcamaajemɨnaa
gaajautɨmo comañoo jiinɨjerihacho mihicaunoco.
Jaadɨ ifadɨcaico atyɨmeumo. Jaamañovɨ
jiinɨgaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño
macañaveji, nuumo.
40 Jaadɨ imeenega duujeneque quitɨumo.
Jaaneri ibocɨsutano muuaifañoro fitanamaaiuhi.
Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeene-
gaco itɨcɨvusuqui. Jaamoro ɨmegaogaachehuco
guibuhuba naagonovɨ miniiyuumo. Jaaneri
fiitɨvuga jiinɨgaibaahojaagovɨ.
41 Jaadɨ ɨɨfutumo samaño fahɨgovacɨtɨ sefano
cucuumañovɨ. Jaaneri jiinɨgaibaahohallɨvɨ nije-
queoga fiigatyuhi cuhufono. Jaaneri dojɨcuoga
gatahunamaaiuhi sefano tyuucai icauneri.
42 Jaanegui ihamocasimɨnaa gaisiraicɨujirahi
icɨvojamɨnaaco isimoro ataajaujiruneguiiha.
43 Jaarunaa diito aivojɨɨbo Pabloco itaajasuqui
mɨllɨ moonɨsuutɨhi. Jaaboro iisico agaajamoco
itɨconɨ tajɨɨbaubo muuaifaño acasiniivomoro
ijɨɨnija iisiqui.
44 Jaadɨ saatoho agaajatɨmoco tajɨɨbaubo cubu-
jeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri
ifeequi. Jaaneri famooro ataajaumoro jiinɨjevɨ
ɨɨfutumo.

28

Pablo Malta Onoochugaivɨ Icauhi.

1 Jaamo famooro mataajacuudɨ tuchugai Malta
onoochugai iicanoco magaajacɨuhi.
2 Jaamo toojiinɨjeoto imino mɨɨhaico
gaayɨcɨuhi. Jaamoro sihidɨ niija sɨɨcura icaneri

mihicahicauneguiiha ciijigaico miihaidi ebasumo. Jaamoro miihaico famoocoro feemesuumo.

3 Jaanaa Pablo icituhi cuuhafene ifiigañoco. Jaaboro ciijigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aiguucuri toonoti jiinimo iinuuhi. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañoviro gueenene feetuciniubo.

4 Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi ijiinimo Pablo useti efeetuciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiumoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaaminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti ataajacuruuboco Moocaani imucugai icasujitihi, noomoro.

5 Jaaboco Pablo ciijigaifaño ijiinimoco efeefaiquiyuuboro milli icautihi.

6 Jaarunaa famooro esicinumo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo gueenene ihesicinicuuruhi milli iicacutinegui boobaniumo ihesamaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

7 Jaano fiitino tuchugai aivojiibo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo miihaico imino gaayicituhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino miihaico ficuubo.

8 Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaiijefaño icauhi. Jaabo sihidi guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuhi. Jaaboro Moocaanima ihiimaauboro diibohalliviі ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro buheeteubo.

9 Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo igui-huvamo Pablojaago saauhi diitoco ibuheesuqui.

10 Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo miihaico imino jeecivuuhi. Jaadi bohoga meenegafaño

mɨjɨcafutuudɨ acɨumo mɨɨhaico sihidɨ duvirucuco.

Pablo Ɨfetehi Roma Cuumivɨ.

11 Jaanobuunatɨ minɨhɨbacɨ, sanɨhɨba icanotɨ tuchugaitɨ meenegari mufuuhi jɨɨnijaco tuchugaivɨ afatyugari. Jaagau Alejandria jiinɨje meenega. Jaagahallɨvɨ eetavocɨnɨumo jihovo diosmɨ Casto onoobo, Polu onoobo icamɨsi ɨjɨmɨ.

12 Jaagari mufuumo mɨhɨfutuuhi Siracusa onoomɨcuvɨ. Jaamañovɨ mifucucɨ, safucu ɨdɨino mihicauhi.

13 Toonotɨ mufuuhi Italiajɨni fiitɨno. Jaadɨ mɨhɨfutuhi Regio cuumivɨ. Jaano sifucutɨ guibuhuba saauhi surjaagotɨ. Jaano sifucutɨ mɨhɨfutuhi Puteoli cuumivɨ.

14 Jaamañovɨ mahatyɨmeuhi Cristotaco. Jaamo mɨɨhaico gaijɨuhi diitoma mihicaqui sajaguisɨ tɨcovovɨ. Jaadɨ mufuuhi Roma cuumivɨ.

15 Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuuhi mɨɨhai tahɨ mufuunoco. Jaamoro saaumo mɨɨhaico otoomovaumo. Jaamovɨ macabɨvuuhi jɨɨhaivɨ, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovɨ. Jaamoco Pablo aatyɨmeuboro Moocaanico imuuhi. Jaaboro quehecutuubo.

16 Jaadɨ Romavɨ mɨhɨfutuudɨ ihamocasimɨnaa aivojɨibo icɨvojamɨnaaco acɨuhi Roma cɨvojamɨnaa toomomɨnaa aivojɨiboco. Jaanotɨ Pabloco ijeevadɨ ficuumo saafi amocasimɨnaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavɨ Ɨjɨibogono.

17 Jaabo Pablo mifucucɨ, safucu ɨdɨino iicauno nijequetɨ cuuhuvaubo Romari iicaumo judiomɨ aivojɨtoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi:

Tañahabomɨ, uujoho judiomɨditɨ mɨllɨ iimaatɨhi, tollɨro motadimɨ jeevamaajeditɨ mɨllɨ iimaatɨrahi icano. Jaarunaaca Jerusalevɨ uco romano cɨvojafaño ficuumo.

18 Jaadɨ uco idilluumo uuvɨ imitɨco atyɨmeutɨhi: Jaamoro ¿mɨllɨtɨ bu magaicaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo.

19 Jaarunaa judiomɨ sihidɨ uuditɨ imitɨno ihiimaauneguiiha uujoho imuguuhi Roma aivojɨɨbo uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumimɨnaahallɨvɨ, ¿mɨllɨ nootɨhi?

20 Jaanegui amɨɨhaico cuuhuvahi amɨɨhaico aatyɨmeebere iimaaqui. Jaano israelmɨ imiyaavogobadɨ uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyɨmehi jɨgaiñeri sisɨcɨnɨɨboco, nooboro.

21 Jaanegui nuumo: Mɨɨhai aamebaco magaayɨcɨtɨhi Judea jiinɨjetɨ ɨɨditɨ iimaanoco. Tollɨro saatohoba monahabomɨ judiomɨ tahɨgotɨ agaserumo imitɨno idiicanoco mɨɨhaico jɨɨbogotɨhi.

22 Jaanegui mihimeguehi ɨɨjoho edeesamaaiñoco magaajanoco. Toono bohono iijɨtɨ fahɨgovavɨ imitɨno ihiimaahicanotɨ muguubuhicanotɨ, noomoro.

23 Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidɨ miyamɨnaa gaseuhi Pablo iicaujafañ*o*. Jaamoco fucurotɨro Moocaani aivojɨ iijɨtɨ ɨjɨɨbogoobo suufenɨuhi iijɨcuuvɨ. Jaabo Moise tajɨɨbafañodɨ, bu Moocaani iimaamɨnaa aamenefañodɨ Jesuditɨ jɨɨbeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui.

24 Jaanoco saatoho miyaavuguhi, jaarunaa saatoho miyaavugutɨhi icano.

25 Jaamaño sabadɨro ihesamaaje iicautɨmaño
Pablodit̶ɨ fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi:
Imino jahi motadimɨco Moocaani Gaija nuuhi ihi-
imaamɨnaafi Isaiafeenedɨ. Jillɨ nooboro:
26 Foobo tomiyamɨnaaco dinoo: Amɨɨhai fɨne
muguubuji. Jaarunoco magaajajitɨhi.
Fɨne bu mahatyɨmeji. Jaarunoco
mehesɨcɨnɨjitɨhi.
27 Amɨɨhai jeebɨɨ cuhufono iminifotomaño, imitɨno
muguubumo. Amɨɨhai aallɨɨno mihicɨcɨnɨhi.
Jaaneri amɨɨhai aallɨɨneri aatyɨmetɨmo
mihicaji. Bu amɨɨhai nohojɨri guubutɨmo
mihicaqui. Bu jaamo amɨɨhai jeebɨɨri gaajatɨmo
mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho
ubuheesujiruneguiiha, nooboro. nuubo.
28 Jaanegui amɨɨhai magaaja, jisumitɨro
Moocaani taajasu jɨɨbogoco judiomɨ iicatɨmediro
iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji,
nooboro.
29 Jillɨ Pablo unuunoco uguubumoro toonotɨ fu-
umo sanoomɨro jenaaucasimoro.*
30 Jaanobuuna Pablo icauhi mificabacɨ tɨcovovɨ
sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahɨ diiboco
imeecɨtomoco imino gaayɨcɨhicaubo toojafaño.
31 Jaaboro ñɨhicugotɨɨbo jɨɨbeguehicaubo
Moocaani aivojɨ iijɨco. Tollɨro Aivojɨɨbo
Jesucristoditɨ jɨɨbeguehicaubo. Jaaruuboco
mɨɨhaiñooba Pabloco mɨllɨ neehicautɨhi.

---

* **28:29** Sahaamefaño toversiculoco ficuutɨmo.

Moocaani iijɨ
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30